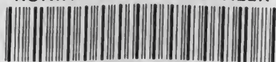
DOOR ALLE EEUWEN

Carmen Sylva (pseud. van Elisabeth (koningin van...

VAN HOOGSTRATEN
HOFLEVERANCIER
PIET HEINSTRAAT 29
GRAVENHAGE

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
2226 6263

€ 10,-

DOOR ALLE EEUWEN

DOOR ALLE EEUWEN

VAN

CARMEN SYLVA

VERTAALD DOOR

CORNÉLIE HUYGENS

DERDE GOEDKOOPE DRUK

L. J. VEEN — AMSTERDAM

AAN

ONZEN GELIEFDEN HOOGGESCHATTEN DICHTER

VASILI ALEXANDRI

DEN ONVERMOEIDEN VERZAMELAAR VAN RUMEENSCHE VOLKSPOËZIE WORDT DEZE BUNDEL

OPGEDRAGEN

DOOR

CARMEN SYLVA

INHOUD.

DE DOCHTER VAN DECEBAL.

„Neem deze kist op uwe schouders, Fausta, opdat gij uw fieren Romeinschen nek leert krommen onder het gewicht van de schatten der Daciërs!"

Zij, die zoo sprak, was Andrada, de schoone, rijzige dochter van Decebal, vorst der Daciërs. Gekleed in een kort, wit gewaad, hief zij met hare fraaie, krachtige armen een kist in de hoogte, als ware het een sierlijk doosje geweest en plaatste die op de schouders der kleine donkere Fausta, wier buigzame gestalte van toorn en inspanning trilde.

Zelfs de zwarte lokken, door een band boven het smalle voorhoofd bijeengehouden, schenen weerspannig, toen der Romeinsche dit ongehoorde bevel in de ooren klonk; de blauwzwarte oogen schoten vuur, de kleine tanden waren vast opeengeklemd. Maar Andrada, wie de kleine Fausta nauwelijks tot aan de schouders reikte, bemerkte schijnbaar niets. Met een fiere beweging wierp zij hare golvende gouden lokken naar achteren, en haar gebiedende wenk riep een man, die op eenigen afstand eene schaar geketende Romeinsche gevangenen voor zich uit dreef.

„Wanneer zullen deze verbrand worden?" vroeg zij.

„Zoodra gij uwe vrouwen daartoe het bevel geeft!" klonk het antwoord.

Andrada wendde hare groote, bruine oogen peinzend naar de vlakte. Hadden die oogen daareven nog van overmoed geschitterd en het licht der zon weerkaatst, nu schenen

zij onder de saamgetrokken wenkbrauwen geheel donker te worden.

„Wachten!" zeide zij kortaf, en met een lichte beweging wenkte zij den man heen te gaan. „Voorwaarts, Fausta, begeef u naar de rivier en breng de kist naar de grot, welke zich langs de bedding van den stroom bevindt. Gij zult daar mannen aantreffen, die ze van u overnemen."

„Waarom al deze schatten te verbergen," vroeg Fausta met sidderende lippen, „als de Romeinen toch altijd geslagen worden?"

„Tweemaal heeft mijn vader ze verslagen; de derde maal worden wij overwonnen."

„En dan zult gij in Rome lasten torsen, evenals ik hier!" lachte Fausta, zich in de richting der rivier verwijderend.

„Nimmer!" riep Andrada haar achterna.

„Wij zullen zien!" mompelde de Romeinsche, en hare witte tanden kwamen tusschen de roode lippen te voorschijn. Slechts een kleinen afstand had ze afgelegd, toen zij een Daciër tegenkwam, wien, bij den aanblik van den door haar gedragen last, een gloed van toorn naar het gelaat steeg.

„Laat maar, Bicilis," zeide zij. „Het doet mijn schouders geen pijn!"

„Niet alleen de schouders, ook het hart.., en mijn hart!" liet hij er zachter op volgen. En hij nam haar de kist af en beval een Romeinsch gevangene die verder te dragen.

„Andrada heeft geen menschelijk gevoel," zeide hij somber; „hoe kan zij u, zachte ree, zoo kwellen!"

In Fausta's oogen welden brandende tranen op: „Was ik maar dood," fluisterde zij. „Zoo gij mij liefhebt, Bicilis, dood mij dan! Trek uw zwaard, sla toe, Bicilis!"

„Ik zal u als een koningin verheffen, en Andrada zal uw slavin zijn en uwe voeten wasschen."

„Zij zijn in aantocht, Bicilis! Zult gij, als Trajanus komt, mij trouw blijven, of zult gij uw volk meer liefhebben dan mij?"

„Evenals de pijlers, die bij Turnu hun legioenen over de Ister dragen, zoo ook zal ik als een pilaar zijn onder uwe kleine voetjes ten behoeve uwer Romeinen!"

Bij deze woorden legde hij zijn arm om de teedere gestalte, die zich een seconde lang tegen hem aanvlijde, om dan snel als een vogel weg te ijlen; in de verte had zij Andrada

gezien. Zij daalde naar de rivier af, daar waar de stroom was afgeleid, en in wier droge bedding een diepe kuil al de schatten verborg, die aan de oogen der Romeinen onttrokken moesten worden. Inmiddels gaf Andrada aan Bicilis bevel om kleederen, stoffen en levensmiddelen door de Romeinsche gevangenen in de naburige grot te doen brengen.

Zwijgend volbracht hij dien last en ging zelf den stoet voor in de richting der grot.

„Wat of hij toch met haar gesproken heeft?" dacht Andrada en zij riep Fausta tot zich.

„Zie," zeide zij, „al deze Romeinen zullen vóór zonsondergang sterven, opdat hun lippen ons niet verraden. Gij echter zult bij mij blijven, want ik houd van u. Gij zult mijne zijde geen oogenblik verlaten, anders laat ik u met een ketting aan mij vastklinken. Begrepen? Gij zult wel doen dit te onthouden, zoo uw leven u lief is en dat van den gevangene daarboven, dien gij zoo gaarne bezoekt!"

Fausta's zwarte oogen volgden de aangeduide richting. De hand van Andradra wees naar den vestingtoren.

„O, Longinus!" zeide zij met een lach.

„Waarom lacht gij?"

„Weet gij niet wat Trajanus heeft laten antwoorden? Het is hem onverschillig, volmaakt onverschillig, wat Decebal met Longinus voorheeft!"

„Maar u is het geenszins onverschillig!"

„Mij? mij is alles hetzelfde, alles!"

„Fausta, Fausta! Dat is niet waar! Waarom staat gij dan daarboven in den toren altijd op den uitkijk? Gij tuurt van verre naar de Romeinsche krijgsbenden om hun teekens te geven!"

„Ik?"

„Ja gij! Eenmaal bij Longinus zijnde, vliegt men de trappen op en tracht zich onzichtbaar te maken, meenende dat Andrada blind is!"

„En dan heeft men het aan het rechte eind," klonk het tusschen Fausta's saamgeknepen lippen. „Andrada is blind, stekeblind!"

Het bloed steeg der rijzige vorstendochter in donkere golven naar de slapen, en in den zwarten haardos grijpend, boog zij Fausta als riet voor zich neder op den grond.

„Als gij nog eenmaal in den toren klimt, zult gij met de zweep getuchtigd worden, hoort ge?"

„Ik hoor het." Fausta kronkelde zich als een aal, rukte zich los en liet een lok haar in Andrada's blanke hand achter; toen richtte zij zich hoog op:

„In Rome! In Rome zult gij ketenen dragen en in den triomfstoet van Trajanus met roeden worden voortgedreven en den nek veel dieper buigen dan ik, Andrada!" En toen ijlde zij heen, Bicilis en de Romeinsche gevangenen achterna.

Andrada haalde de schouders op.

„Jammer! Jammer! Zij zal toch moeten sterven, de kleine adder. Ik zou haar voortdurend kunnen kwellen alleen om het kleine ding woedend te zien! Zij siste als een slang! Jammer dat zij sterven moet! Doch alleen door mijn hand mag zij vallen; geen ander mag haar aanraken, want zij is van edelen bloede."

Als een godin, die de lotgevallen van den nietigen mensch in de hand weegt, stond Andrada daar, het hoofd hoog opgericht, en staarde onafgebroken naar het schitterend azuur van den zonnigen hemel.

Dienzelfden morgen had Longinus van Fausta een klein fleschje gekregen, dat hij in de plooien van zijn gewaad verborg. In een opwelling van dankbaarheid had hij haar naar zich toegetrokken en gekust, en Fausta had hem niet afgeweerd.

„Gij moogt..." zeide zij, „want gij zult niet lang genoeg leven om mij er aan te herinneren, dat gij mij gekust hebt!"

„Trajanus heeft mij opgeofferd!" zuchtte de gevangene.

„Denk maar, dat gij in het gewoel van den strijd zijt gevallen. Wij zijn zeker van onze zaak; de Daciërs sterven allen, allen, allen, uitgezonderd Bicilis, die hen verraadt, en Andrada, die in ketenen geklonken den overwinnaar zal voorafgaan. En ik zal de ketenen vasthouden en er hare armen mede wonden, en ik zal de roede boven haar hoofd zwaaien — dezelfde roede waarmede zij......" Fausta huiverde en bedekte zich het gelaat met de handen.

„Arme Andrada!" zeide Longinus peinzend.

„Arme Andrada!" riep Fausta en stampte zoo heftig met haar sierlijke sandalen op den vloer, dat het door de gewelven weerklonk. „Arme Andrada! En dat zegt gij, Longinus? En hedenavond zal zij al de onzen in de vlammen doen storten! Gij alleen zijt voor dien vreeselijken dood bewaard! Ik zelve heb haar het gif ontstolen, dat u voor

schande en slavernij zal behoeden; gij sterft in vrijheid, maar zij zal in het stof kruipen en door mij met voeten worden getreden. Waarheen zal ik thans vluchten? Zij is achterdochtig en wil mij aan zich ketenen, en dan moet ik den brandstapel zien en het jammergeschrei hooren en dan word ik razend!" Zij drukte de kleine handen tegen haar ooren en vlood weg.

Longinus hield het fleschje tegen het licht, beschouwde het een geruimen tijd en verborg het in zijn mantel.

Fausta had een schuilhoek gevonden, waar zij het afschuwelijk tooneel kon ontvluchten. Zij verborg zich in de grot, en hoe vaak en ongeduldig Andrada ook naar haar vroeg, Bicilis verried haar niet.

De gevangenen werden door de Dacische vrouwen in de vlammen geslingerd, wier rosse gloed den kerker van Longinus verlichtte. Ook het knetteren van het vuur en het weeklagen der ongelukkigen drong tot hem door. Hij huiverde van ontzetting. Daar ging de deur van zijn kerker open en door den rooden gloed als overgoten, trad Andrada binnen, rustig en kalm als ware zij onvatbaar voor elke menschelijke aandoening.

„Ik kom u alleen maar zeggen, Longinus, dat mijn vader bereid is u de vrijheid en het leven te schenken, zoo gij Trajanus kunt bewegen het land tot aan de Ister ons af te staan. Ook de andere gevangenen zullen dan levend worden uitgeleverd."

„Ik kan uwe woorden niet verstaan; mijn ooren vernemen niets anders dan het gejammer mijner Romeinen."

„Die moesten sterven, anders hadden zij ons verraden. Maar gij zult leven."

„Uit de handen van vijanden neemt men geen geschenken aan."

„Maar indien de vrede gesloten wordt, zullen wij vrienden zijn. Ik moet Fausta verbieden u in de eerste dagen te bezoeken."

„Zij is uwe slavin."

„Ik ben voor haar verantwoordelijk, wijl ik mijn vader haar leven heb afgesmeekt; ik heb haar lief, al weet ik dat zij ons, als zij kon, verraden zou."

„Noemt men dat in uw land liefde?"

Andrada lachte. „Zooals men een doodvijand liefheeft!" zeide zij.

„Zooals de adelaar de gazelle!"

„Zooals de zon den regendroppel; zij kust hem vol welgevallen alvorens zij hem drinkt."

De nacht breidde haar sluier over den nog rookenden brandstapel uit, en de avondwind droeg den ondraaglijken stank met wolken van stof naar de vlakte.

„Daar schijnt iets te branden!" zeiden de eerste Romeinsche legioenen, die in het duister naderden.

Decebal zat in de grot, en Andrada stond voor hem bij het licht van een olielampje, dat op een steenen tafel walmde en flikkerde.

„Longinus wil niets doen, vader!" zeide zij; „ik heb hem den tijd gelaten zich te bedenken, maar zijn besluit schijnt vast te staan; hij weet zoo goed als wij, dat de Romeinen de overmacht hebben. Wilt gij zien wat ik voor u en uwe helden heb gereedgemaakt?"

Zij hief de lamp op en liet het licht in alle hoeken, tusschen de wijnvaten en den rondom opgestapelden levensvoorraad vallen. Daar fonkelde iets in het duister, en toen Andrada met het licht nadertrad, zag zij de oogen van Fausta als die van een wild dier op zich gevestigd.

Onwillekeurig greep Andrada naar den dolk in haar gordel, doch zij liet hem weder los, vatte Fausta bij den arm en trok haar naar voren.

„Wat doet gij hier?"

„Mij verbergen, om de oogen en ooren voor uw vreugdevuur weg te stoppen."

„Arm kind!" zeide Andrada medelijdend, „hier hebt gij mijn armbanden, gij weet wel, voor den triomftocht waaraan ik zal deelnemen."

Fausta wierp de armbanden op den grond en vertrapte ze onder haar voeten.

„Dien dag zal de overwinnaar mij met sieraden tooien," zeide zij.

Andrada lachte.

„Een waardige leerling van haar meester: men neemt geen geschenken van vijanden aan. Gelast Bicilis hier te komen."

Terwijl Fausta, zachtjes den naam van Bicilis mompelend, wegsloop, liet Decebal het hoofd in de hand rusten. „Gij zijt mijn moedig kind, nietwaar?"

„Ja, vader."

„Wij kunnen de stad niet redden."

„Niet, vader? Dan zullen wij haar in brand steken."

„En als wij den vijand in handen vallen, wat doen wij dan?"

„Dan staat daar onze fraaiste gouden beker, vader; en in dit vat hier is de slaapdrank gereed!"

„Ook daaraan hebt gij gedacht?"

„Ja, vader."

„Ik had u een ander lot toegedacht; ik meende Trajanus te dwingen u tot vrouw te nemen. Er is een tijd geweest, dat hij zich gelukkig zou hebben geacht tot dien prijs den vrede te koopen."

„Denkt gij, dat de dochter van Decebal eerst Romeinsche keizerin wezen moet, om in eigen oogen iets waard te zijn? Neen, vader! sterven is niet moeielijk, en u overleven wil ik niet."

Decebal zuchtte. Op dat oogenblik trad Bicilis binnen.

„Longinus heeft zijn bewaker dit schrijven voor u gegeven," zeide hij.

Decebal maakte het open en las:

„Gij zijt verloren, Decebal; in uw eigen huis bevindt zich de vijand."

Zwijgend reikte Decebal zijn vriend Bicilis het blad over. Deze las het en glimlachte.

„Hij schijnt nog niet te weten, dat gij niet zeer vreesachtig van aard zijt en u op uwe getrouwen verlaten kunt."

„Ik zou alleen die kleine slang, Fausta, van verraad kunnen verdenken; zij had moeten sterven met de anderen!"

„Zij zal sterven, vader!"

Bicilis wierp Andrada een blik vol haat toe; deze bemerkte dit echter niet; zij staarde voor zich op den grond.

„Van levensmiddelen is de stad ruimschoots voorzien," sprak Decebal. „Wij kunnen ons lang genoeg tegen de Romeinen en hun onverzadelijke veroveringszucht verdedigen, maar al bieden wij ook nog zoo lang weerstand, eenmaal vallen wij toch. Hij staarde somber voor zich uit, en zijn hand woelde met een zenuwachtige beweging in den zwaren baard.

„Zij zullen niet veel van ons vinden," zeide Andrada met een lach, maar het licht was uit hare oogen geweken. „Als alle hoop verloren is, steken de vrouwen Zarmizegethusa in brand. Alle toebereidselen zijn getroffen!"

Op dat oogenblik ontstond er beweging aan den ingang

der grot. In de halfduistere ruimte verscheen een krijgsman; Decebal beschutte zijn oogen tegen het schijnsel der vlam om den binnentredende te herkennen.

„Bato!" riep hij. „Wat voert u hierheen? Hebt gij ons een slechte tijding te melden?"

„Longinus is dood, heer!"

Decebal sprong overeind. „Dood?"

„Ja, heer; dit fleschje heeft men in zijn hand gevonden. Het is ledig!"

Andrada herkende onmiddellijk het fleschje, dat zij altijd bij zich placht te dragen en plotseling vermist had, en onhoorbaar stamelden haar lippen: „Fausta!"

Een donkere gloed steeg Decebal naar het gelaat.

„Sla hem het hoofd af en toon dat den Romeinen, zoodra zij de poorten naderen!"

„Dat zou niet voorzichtig zijn," meende Bato.

„Wij behoeven niet langer voorzichtig te wezen," antwoordde Decebal somber. „Daar lees!" hij reikte hem het schrijven van Longinus over.

Bato schudde het hoofd. „Hij wilde ons door onderling wantrouwen verzwakken; maar bij ons vertrouwt een ieder op zichzelven. Wij kennen slechts éene vrees: slavernij! doch daarvoor weten wij ons te behoeden."

Nogmaals wendde Bicilis den blik naar Andrada, doch deze stond daar zoo rustig en onbeweeglijk, als ware zij in een van de steenen pilaren der grot veranderd.

„En de vrouwen?" vroeg hij langzaam.

„Sterven!" klonk haar antwoord.

„Trajanus heeft van Andrada's schoonheid gehoord en gezworen haar te bezitten."

„Trajanus is een machtig keizer," zeide zij kalm, „maar Andrada is sterker dan hij!"

„Naar de poorten!" riep Decebal, opstaande. Wanneer hij sprak, galmde zijn stem als een echo door het gewelf. Reeds menigmaal had die machtige stem zijn mannen als een bazuin in de ooren geklonken en tot grootsche, roemrijke daden aangespoord. Zij klonk boven het krijgsgewoel uit. Ook Andrada verliet de grot om Fausta te zoeken; thans moest deze sterven, er was geen oogenblik meer te verliezen.

Maar Fausta was nergens te vinden. Tot zelfs in den toren ging Andrada haar zoeken en vond in de morgenschemering

den romp van Longinus badende in zijn bloed. Huiverend wendde zij zich af. Zelfs voor een dochter der Daciërs was deze aanblik afschuwwekkend. Daar weerklonken plotseling luide kreten, hoorngeschal en wapengekletter aan de poorten. De Romeinen, onder de bescherming van den nacht, in alle stilte aangerukt, bestormden ze van drie kanten te gelijk. Hunne woede steeg ten top, toen zij bij het aanbreken van den dag het hoofd van Longinus ontwaarden. Andrada stond nog altijd in den toren; zij zag hoe haar vader kalm als gewoonlijk zijne bevelen gaf, zij zag de woeste, vruchtelooze aanvallen der Romeinen, die voor den regen van speren en steenen terugdeinsden.

Aan de eene poort herkende zij Bato, aan de andere Bicilis. Daar ging de zon op en verlichtte het grootsche schouwspel, de geweldige worsteling daarbeneden en de eenzame vrouwenfiguur in den toren naast het verminkte lijk. Doch wat was dat? Een bekoorlijke vrouwengestalte gleed vlug als een aal tusschen de krijgers door, naderde Bicilis, wisselde eenige woorden met hem en vloog toen te midden van het gewoel naar de poort. Het bloed steeg Andrada naar de slapen en zij snakte naar adem. In het volgende oogenblik was de poort opengesprongen en stroomden de Romeinen in dichte drommen naarbinnen. Andrada hield beide handen aan den mond en stiet een schellen kreet uit, die op het geschreeuw van een roofvogel geleek, toen nog een, en nog een; vervolgens ijlde zij naar beneden en wilde de deur van den toren openen. Ze was van buiten gegrendeld.

„Fausta!" fluisterde zij en klemde de tanden op elkander. Zij zag in de halfdonkere ruimte om zich heen. Een der laatste steenen treden was losgeraakt en gebarsten. Zij vroeg zich af, hoe zij die zou kunnen optillen, bukte zich en met een schier bovenmenschelijke inspanning hief zij het steenblok hoog boven haar hoofd en slingerde het tegen de deur. Deze kraakte in hare voegen, maar week niet. Nogmaals hief zij den steen op, nogmaals bonsde hij met zijn gansche zwaarte tegen de deur, zoodat het hout met een hevig gekraak aan splinters vloog. Andrada nam nu twee fakkels, stak die aan door in de nog glimmende kolen van den haard te blazen, wrong zich door de opening heen en ijlde door de straten, die zich van alle kanten met vrouwen vulden.

Zij wierpen brandende spaanders in elk huis en herhaalden Andrada's alarmkreet van straat tot straat, totdat de geheele stad een vlammenzee geleek, die de steeds vooruitdringende Romeinen van alle kanten omringde. Decebal hoorde dien kreet en wendde zich om. Daar zag hij, hoe de vijand de stad binnenstormde en hoe tegelijkertijd de vlammen zich naar alle kanten uitbreidden.

„Volg mij!" riep hij met donderende stem en baande zich een weg, als maaide hij koren, met eenige zijner getrouwen vlak achter zich. Velen hunner bleven op dien bloedigen weg liggen, maar aan zeven mannen gelukte het zich met Decebal door de vijandelijke drommen heen te slaan en de grot te bereiken, waar de verstikkende rook der brandende stad niet was doorgedrongen en men de afschuwelijke moordtooneelen in de straten niet langer voor oogen had. Men hoorde slechts het knetteren der vlammen, die een bloedrood schijnsel in de grot wierpen, men hoorde het kraken der neerstortende balken, het krijgsgehuil der vechtenden, het gejammer der vrouwen. Weldra had de rook het zonlicht verduisterd.

Decebal had zich aan de steenen tafel nedergezet en zag hoe het bloed hem uit vele wonden vloeide. De anderen stonden tegen de vochtige, glinsterende wanden geleund, waar elke droppel vloeibaar vuur geleek. Overigens was er geen licht, de lamp was uitgegaan. Eindelijk klonk de zware, dreunende stem van Decebal door de grot als de klaagtoon van een stervenden leeuw: „Zijt gij de eenige overgeblevenen?"

„De eenigen," was het antwoord.

„Waar is Bicilis?"

Zij zagen elkander zwijgend aan.

„Ik vraag nogmaals, waar is Bicilis?"

„Bij de Romeinen," zeide eindelijk een hunner aarzelend.

„Bij de Romeinen? Gevangen?"

„Neen, hij is hun aanvoerder."

„Dat is erger dan de dood!" riep Decebal. „En wat zullen wij doen?"

„Sterven!" klonk het als uit één mond.

Daar verspreidde zich een rossige gloed in de grot. Met een brandenden spaander in de hand kwam Andrada binnenvliegen.

„Trajanus komt!" riep zij. „En Bicilis leidt hem hierheen, Bicilis heeft de poort voor hem geopend, Bicilis, uw vriend!"

„Ik weet het.... alles is voorbij. Reik ons den laatsten drank, mijn kind!"

Andrada's hand beefde, toen zij, voor haar vader staande, den gouden beker tot aan den rand vulde. Hij bracht dien met vaste hand aan de lippen en dronk met diepe teugen. „Dat is een heerlijke lafenis!" zeide hij, den anderen den beker overreikend. Allen dronken en een zoete verdooving kroop den helden door de machtige leden; hunne oogen werden zwaar.

„De laatste dronk is voor mij!" klonk het van Andrada's lippen; nog eenmaal vulde zij den beker en trad daarmede naar den ingang der grot.

„Vader! Daarginds nadert een dappere held! Welkom, Trajanus! overwinnaar van lijken en vlammen!" riep zij en zette den beker aan den mond, toen haar dien met een snelle beweging uit de hand werd geslagen. Het was Fausta, die zegepralend riep:

„Naar Rome, Andrada!"

Maar de woorden bestierven haar op de lippen. Andrada had een kleinen, fijnen dolk uit den gordel gerukt en dien Fausta in den hals geboord; het bloed stroomde uit de wonde. In het volgende oogenblik stootte zij zichzelve den dolk in de borst, terwijl Bicilis zich als waanzinnig op Fausta's lijk stortte.

„Fausta! Mijn Fausta! Voor u ben ik een eerlooze verrader geworden! Fausta!"

Andrada leunde tegen den wand der grot; haar wit gewaad begon zich rood te verven. Toen hief zij den voet op en trapte op Bicilis, als wilde zij een slang doodtrappen. Op dat oogenblik stond Trajanus voor haar. Zij lachte.

„En gij leeft," sprak hij, „gij, de schoonste onder alle vrouwen, gij leeft, dochter van Decebal! Gij zijt de mijne, fiere heldin, die ik wil liefhebben als mijn leven!"

„Ja, ik ben Andrada, de dochter van Decebal, en gij zijt een groot held, maar ik mag u slechts liefhebben als den dood!"

Met deze woorden trok zij den dolk uit haar borst. Toen sloot zij de oogen en zeeg langzaam ineen. Maar Trajanus ving haar in zijn armen op, kuste de bleeke lippen, en een traan, in zijn oog opgeweld, viel op het blanke voorhoofd. Toen legde hij haar zacht neder en trad de grot binnen. Daar

zaten de helden, op hun zwaarden geleund, zwijgend in een kring, maar geen hunner verroerde zich.

„Decebal!" riep Trajanus. „Decebal, dappere held, wees mijn vriend. Met u wil ik uw kind beweenen, uw fiere dochter!"

Geen antwoord.

„Zij zijn dood," sprak Bicilis, „Andrada heeft hun den slaapdrank bereid."

Trajanus wendde zich om en zag Bicilis minachtend aan.

„Gij hier? Uit mijn oogen! Deze plaats zoudt gij ontwijden, ellendige! Wijs ons waar de schatten verborgen zijn."

Bicilis voerde de Romeinen naar den stroom, liet dien afleiden en weldra was de kuil leeggeplunderd.

„Dat deze zelfde kuil het graf van den verrader zij!" sprak Trajanus.

„Is dat mijn belooning?" riep Bicilis.

„Hem dien Andrada's voet getrapt heeft, wil ik niet aan den triumftocht zien deelnemen! Ga en sterf. Werpt hem naar beneden!"

En aldus geschiedde het. Geen smeeken mocht baten. Bicilis werd in het hol geslingerd en moest daar versmachten, terwijl hij boven zich onophoudelijk het water hoorde ruischen.

Decebal en Andrada werden door Trajanus met koninklijke eerbewijzen begraven, en het beeld van het schoone meisje is nimmer uit zijne herinnering gewischt.

Volgens een andere overlevering heette zij Dokia en was zij, toen Trajanus haar zag en voor zich begeerde, plotseling in steen veranderd. Doch dienaangaande heeft men geen oorkonden kunnen raadplegen; die zijn in Zarmigezethusa verbrand, of door den stroom vernietigd.

Van het machtige volk der Daciërs is niets overgebleven dan enkele woorden in de Rumeensche taal en de geschoren schedel met de lange tot op de schouders golvende lokken der Rumeensche mannen.

HET SLANGENEILAND.

Er leefde eens een groot, beroemd Romeinsch dichter, hij heette Ovidius. Tal van schoone verhalen heeft hij geschreven, en nog heden ten dage, na 1800 jaren, wordt zijn kunst bewonderd, ja zelfs in de scholen leert men hem verstaan en begrijpen. Daar hij ten tijde van keizer Augustus leefde, was hij aan pracht en weelde gewoon. Hij was rijk en gevierd, en onder de gelukkigste levensomstandigheden schreef hij zijn „Metamorphoses" anders gezegd „gedaanteverwisselingen." Niemand weet waaraan hij zich schuldig maakte of waarmede hij zich des keizers ongenade op den hals haalde; dit alleen weet men, dat hij verbannen werd en wel naar een land, destijds Moesië geheeten, dat later onder den naam van Dobrudscha onder de heerschappij der Turken kwam. Koning Karel van Rumenië echter trok de Donau over en ontnam het den Turken weder, na hun een geduchte nederlaag te hebben toegebracht. Aldaar bevindt zich een stad, Custendje, ten tijde der Romeinen Tomi geheeten. Daarheen toog nu de arme Ovidius in ballingschap, ver van het weelderige, prachtlievende Rome, in een woeste, eenzame streek aan de Zwarte Zee, waar hij geen levende ziel kende, waar dan ook ternauwernood menschen gevestigd waren. Alles wat hij er vond, was zand en moeras, zand en moeras zoover het oog reikte. Daarbij steeds de zwaarmoedige aanblik der Zwarte Zee, in haar eeuwige eentonigheid, somber en onvriendelijk als hadde nooit een hemel zich daarin weerspie-

geld. Bovendien woedden daar sneeuwstormen, waarvan geen Romein zich tot dusverre een denkbeeld kon vormen, en in den zomer een ondraaglijke hitte, die alles blakerde en verschroeide. Daar waar heden het groote Europeesche Hotel Carol zich verheft en de dames in sierlijke toiletten, zooals op elke andere badplaats, naar de regimentsmuziek luisteren, zwierf de arme Ovidius eenzaam en treurig rond. Niets bood zijn oogen eenige verkwikking aan; hij zag slechts enkele armzalige leemen hutten, hier en daar een boom, die zijn dorre takken over een modderplas uitstrekte, donker getinte inlanders, wier taal hij niet verstond. Bronnen waren er destijds niet veel, en de ongelukkige balling leerde een teug frisch water meer op prijs stellen, dan vroeger de fijnste wijnen die zijn kelder opleverde.

De Romeinen, die er zich bevonden, waren allen lieden, wien hij vroeger geen enkelen blik zou hebben waardig gekeurd: veroordeelden en trouwelooze beambten, die zich aan diefstal hadden schuldig gemaakt. Zeker ware hij van verdriet en heimwee gestorven, zoo hij geen enkelen troost had gehad. Ieder mensch toch moet zich met iets troosten in dit leven, zij het slechts met een bloem in het venster, met een vogel, een hand, een muisje of een spin.

Zoo bezat Ovidius een slang, een allerliefste kleine slang, die altijd om zijn hals of zijn arm gekronkeld lag en wier aardige, heldere oogjes hem allerlei wonderen verhaalden. Ik zeide reeds dat hij de Metamorphoses geschreven had: in zijn oogen had ook de slang eenvoudig een gedaanteverwisseling ondergaan; misschien was zij een betooverde prinses, een ballinge evenals hij. Uren lang kon hij zich in allerlei voorstellingen dienaangaande verdiepen; zijne verbeelding maalde hem de afkomst, de noodlottige lotgevallen, de schoonheid zijner prinses, zijner glinsterende kleine Colubra, zooals hij haar noemde; en terwijl zijn gedachten aldus een phantastische vlucht namen, staarde hij onafgebroken naar de zee, totdat zijn oogen dichtvielen en hij zachtjes insliep. Daar droomde hij op eenmaal een merkwaardigen droom. Zijn slang had plotseling een stem gekregen en sprak menschelijke taal en fluisterde hem in de zoetste tonen toe: Kom! kom! kom met mij naar het eiland aan de monding der Donau, dat zij het slangeneiland noemen, daar zult gij gedaanteverwisselingen zien." Verbaasd werd hij wakker. Zijn slangetje

lag doodstil om zijn hals, als hadde het niets gezegd. Weder sliep hij in en weder klonk het fluisterend in zijn oor: „Kom mede naar het slangeneiland, heb vertrouwen in uw vriendin!" Nogmaals ontwaakte de dichter en sloeg het diertje gade, dat even stil om zijn hals lag als altijd, doch hem met slimme, verstandige oogjes aanzag. Opnieuw sliep hij in en voor de derde maal sprak Colubra: „Ga met mij, het zal u niet berouwen!" Ditmaal echter werd hij gedurende de laatste woorden wakker, en de kleine Colubra keek hem op zulk een merkwaardige, veelzeggende wijze aan, dat Ovidius bij zichzelven dacht:

„Waarom zou ik het slangeneiland niet eens bezoeken? Leelijker dan hier zal het er wel niet zijn, en dan heb ik ten minste een kleine afwisseling in mijn leven. En mochten de slangen mij verslinden, welnu dan ben ik voor goed uit mijn ellende verlost!"

Hij zag om naar een zeilboot met flinke roeiers, nam voor eenige dagen mondbehoeften mede en ving zijn tocht aan. Niet zonder vele moeielijkheden en gevaren was het eiland te bereiken; de Zwarte Zee heeft haar kwade luimen, veel meer dan de groote oceaan. Dit is een gewoon verschijnsel; kleine menschen zijn prikkelbaarder en nukkiger dan zij, die, groot en sterk, niet zoo spoedig in toorn ontsteken en geduldiger, grootmoediger zijn. Bijna ware de somber gestemde dichter, die zoo gaarne het leven vaarwel wilde zeggen, aan zijn woord gehouden. De schippers echter, die hun leven nog niet moede waren, worstelden uit alle macht tegen de wilde elementen, al morrende over de roekeloosheid van de geheele onderneming. „Al die moeite voor een woest eiland met vergiftige dieren!" bromden zij. De dichter ving menigen somberen, dreigenden blik op, en zeker ware hij uit vrees voor muiterij teruggekeerd, zoo niet telkens een lichte druk aan zijn hals hem had aangespoord in zijn voornemen te volharden. Meermalen voelde hij zelfs een ongeduldig kloppen van het kleine staartje, en het kopje zijner Colubra rekte zich steeds verlangend in dezelfde richting uit. „Daar is het eiland!" bromden de mannen eindelijk.

„Waar?" vroeg Ovidius, want hij zag niets.

„Daar, dat stuk land, dat is het eiland."

Het werd den dichter zonderling te moede, toen hij dat dorre, woeste land gewaar werd; de oorzaak hiervan lag echter meer in de onwillige houding zijner lieden, dan in

den weinig aanmoedigenden aanblik van het eiland zelf. Hij vond het overal in die streek even leelijk, dus van dien kant maakte het op hem geen bijzonderen indruk. Het diertje aan zijn hals daarentegen begon letterlijk te dansen, als ware het halfdol van vreugde, en het was den eenzamen man een troost, het eenige wezen dat hij liefhad, zoo blijde te zien. Toen hij landde, greep hij naar zijn hals. Hoe verbaasd was hij echter, daar niets meer te voelen. Zijn kleine Colubra was verdwenen.

„Daarom wildet gij dus naar het eiland," dacht hij smartelijk, „om mij te kunnen verlaten. Gij zijt toch geen mensch, dat gij u even ondankbaar toont als zij?" In treurige gepeinzen verzonken, waadde hij door het diepe mulle zand, na de anderen te hebben beloofd spoedig te zullen terugkeeren; hij zou water voor hen zoeken. De bemanning der boot vond echter den meegenomen wijn veel smakelijker, en weldra lagen zij allen zwaar beschonken in een diepen slaap.

Ovidius ging zuchtend verder. „Nu heb ik alles verloren!" fluisterde hij, en daar geen sterveling hem zag, schaamde hij zich de tranen niet, die in zijn oogen opwelden.

Maar wat was dat? Was het de glans dier tranen? was het de zon die hem verblindde? was het bloed hem naar het hoofd gestegen? Hij streek herhaaldelijk met de hand over de oogen, sloot ze, opende ze weder, maar telkenmale als hij opzag, klom zijn verbazing. Want een tooverachtige heerlijkheid deed zich aan zijn blikken voor. Hij zag een prachtige omgeving met lommerijke boomen, klaterende bronnen, fluweelzachte graszoden, een tapijt van bloemen, wier teedere blaadjes van zonnestralen doortrokken schenen. Marmeren treden voerden naar het strand. In de platanen en kastanjeboomen wiegelden de zeldzaamste vogels tusschen de takken, en hun gezang was zoo liefelijk, dat zelfs geen nachtegaal er mede kon wedijveren. Viooltjes en reseda ademden den dichter hunne bedwelmende geuren tegen, terwijl bloeiende heesters hem het voorhoofd streelden. De arme, eenzame man waande zich in een der schoonste parken van Rome verplaatst en zijn hart bonsde van vreugde. Hoe werd het hem echter te moede, toen hij plotseling betooverende meisjesgestalten tusschen de boomen en over de grasperken zag zweven, die elkander in wilde vreugde omarmden, met elkander stoeiden en dartelden, langs de marmeren trappen naar het strand daalden om zich in zee te baden en elkander al spelende met water

te besprenkelen. Daarginds wandelden Romeinsche matrones, die hij meende te herkennen, in lange slepende gewaden en witte sluiers gehuld, en verderop mannen in toga's en mantels, die druk over openbare aangelegenheden met elkander schenen te praten, juist zooals op het Forum in Rome. Alvorens hij hen echter kon naderen, kwam een beeldschoon meisje snel aangeloopen, knikte hem vertrouwelijk toe en nam hem bij de hand met de woorden: „Gij kent mij zeker niet meer in deze gedaante! Ik ben uwe kleine Colubra! Kom met mij mede, ik zal u alles toonen! En zij trok hem met zich voort, langs eene ontelbare menigte menschen, die allen Grieksch en Romeinsch met elkander spraken, zoodat hij elk woord verstond. Hunne gelaatstrekken kwamen hem zonderling bekend voor. Gaarne zou hij dezen of genen hebben willen naderen, hem met „Claudius" of »Plautus" of „Lucius" aanspreken, want hij meende hovelingen des keizers in hen te herkennen, met wie hij dagelijks placht om te gaan. Maar zijne kleine gezellin hield met hare slanke, buigzame vingeren zijn hand stevig vast en trok hem snel met zich voort. Hij hoorde om zich henen de namen van Grieksche kunstenaars en philosofen en Romeinsche staatslieden uitspreken. Wat ging er niet in hem om! In hoe langen tijd had hij die bekende vaderlandsche klanken niet meer gehoord! Namen, die hem vroeger volmaakt onverschillig lieten, deden nu zijn hart sneller kloppen, maakten zijn oogen vochtig, alleen wijl hij ze kende. Velen traden met een uitdrukking van blijde verrassing op het gelaat naar hem toe; Colubra wist hen echter telkens af te weren, ja stampte zelfs ongeduldig met de fraaie voetjes op den grond, als zij zich niet onmiddellijk verwijderden, fronste haar fijne wenkbrauwen en vonken schoten uit heur donkere oogen, die enkel en alleen aan hare slangennatuur herinnerden. Eenmaal zelfs stak zij haar fijn rood tongetje vooruit, zoo spits en puntig als kon het steken.

Kinderen waren er in den toovertuin niet veel, en de enkelen, die de dichter hier en daar opmerkte, slopen treurig rond of hielden elkander zwijgend bij de handen en zagen met groote oogen naar het bont en vroolijk gewoel om hen heen, waarin zij zich geheel vreemd schenen te gevoelen. Niemand bekommerde zich om hen; ieder scheen slechts aan zijn eigen vreugde te denken. Ovidius wilde hun eenige

vriendelijke woorden toevoegen, maar ook dit werd hem door Colubra belet. Zij trok hem met zich voort tot onder dicht gebladerte, in de nabijheid van een murmelend beekje. Daar verkwikte zij hem met de heerlijkste vruchten, plukte een breed blad af, schepte er water in en gaf hem te drinken. Vervolgens liet zij zich op een tak wiegelen, sloeg haar blanken arm om een tweeden heen en terwijl zij met de voeten op en neder wipte, vroeg zij zegevierend: „Nu, wat denkt gij nu wel van uw vriendinnetje?"

„Dat zij mij in slaap heeft gewiegd en mij droomen laat!"

„Neen, neen! Gij droomt niet! Gij bevindt u op het slangeneiland, waarheen alle menschen verbannen worden, die tijdens hun leven gelogen hebben. Eens in de duizend jaren wordt het eiland groen, wij krijgen dan onze menschelijke gedaante terug en wandelen in den toovertuin; maar geen levend mensch mag ons zien, tenzij hij een dichter is. En dan nog moet hij zeer ongelukkig zijn en met niemand spreken, want zoo hij slechts de kleinste leugen op de lippen neemt, wordt hij duizend jaren lang in een slang veranderd; en morgen is het niet meer schoon op het eiland."

„Maar ik kan toch wel spreken zonder een leugen te zeggen?"

„Ja, met uw kleine Colubra, of in Tomi, waar gij alleen brood verlangt en hout en water en waar het u volstrekt niet helpt geestig te zijn of u beminnelijk voor te doen, daar niemand u verstaat. Maar met de lieden uwer eigen omgeving zoudt gij juist spreken als zij, en dan zou ik niet gaarne voor u instaan!"

„Maar ik zie staatslieden en beambten, kunstenaars en wijsgeeren, hooggeëerde vrouwen en zelfs kleine kinderen!"

Een medelijdend lachen was het antwoord.

„Zij allen hebben tijdens hun leven onwaarheid gesproken, en daar men in de onderwereld bevreesd is voor hun valsche, leugenachtige tong, heeft men hen naar het slangeneiland verbannen, waar zij geen kwaad kunnen stichten en hoogstens elkander kunnen aanvliegen en worgen. Voor de kinderen is het nog treuriger, daar zij hier zoo vreemd zijn en niemand toebehooren en geen der anderen zich hunner herinnert. Voor hen is zelfs deze vreugdedag treurig, wijl zij zich dan nog eenzamer voelen. Aan den avond van dezen dag komt de schipper Charon langs dit strand gevaren, en

al wie in de laatste duizend jaren waar is geweest, mag zijn boot bestijgen en met hem naar de onderwereld gaan. Dat oogenblik moet gij echter niet afwachten, want dan krijgt hier alles een ander aanzien. Ik ben zeer bevoorrecht, daar ik bij u mag blijven en gij zijt hier veilig, daar gij reeds tijdens uw leven zoo zwaar hebt geboet!"

„Maar gij? wat hebt gij dan gedaan?" vroeg de dichter.

„Ik?" Het meisje bloosde, sprong van den tak, waarop zij gezeten was, en zeide achteloos:

„Waarschijnlijk heb ik ook gelogen zooals de anderen!" En zij trok hem snel met zich mede te midden van een schaar beeldschoone, dansende vrouwen. Omziende, legde zij plotseling den vinger op de lippen. Het was hoog tijd, want een oude vrouw naderde Ovidius met een vriendelijken grijnslach en sprak hem aan:

„Wel, ziedaar onze groote dichter! Is hij ook evenals wij van de aarde en uit de onderwereld verbannen? Arme Ovidius! Wandelt gij zelf onder een andere gedaante rond? Wat hebben schrandere lieden het toch hard te verantwoorden, nietwaar? Wij kunnen het toch niet helpen, dat wij knapper zijn dan andere! En uwe bekoorlijke gezellin! Sedert langen, langen tijd reeds ken ik haar en heb ik haar lief!"

„Gij liegt!" riep Colubra buiten zichzelve.

In een oogwenk veranderde de oude in een groote slang, die zich al sissend op het jonge meisje wierp, zich om haar heen kronkelde en haar ongetwijfeld geworgd zou hebben, zoo Ovidius niet met inspanning van al zijn krachten het dier gegrepen, van haar losgescheurd en ver weggeslingerd had.

Met stormachtige vreugde kuste het meisje hem de handen en de schoone danseressen bekransten hem met rozen en lauweren. Nu pas dacht hij voor de eerste maal aan zijn eigen verwaarloosd uiterlijk; zijne kleederen hadden niets feestelijks en zijn anders zoo glad geschoren gelaat was ruw en stoppelig. Hij had echter geen tijd hier lang over na te denken, want een kleine knaap drong zich tegen hem aan en riep smeekend:

„Neem mij mede! O! neem mij mede! Ik wil zoo oprecht, zoo waar zijn, zoo waar als de zonnestralen en zoo helder en doorzichtig als bronwater, als gij mij slechts medeneemt! Ik heb gezien dat gij een held zijt, en ik ben ook een held

geweest! Ik bezat een zoo groote spierkracht, alle jongens waren bang voor mij!"

Nog sprak hij, toen een kleine, spitse, geslepen tong tusschen de rozige lippen te voorschijn kwam, en voor des dichters oogen werd de knaap op hetzelfde oogenblik een klein armzalig slangetje, dat zich om zijn voet kronkelde.

„Niet één uur kunt gij waar zijn, ellendig wormpje!" zeide Colubra geërgerd. Ovidius zag vol deernis op het diertje neder en bewoog zich geruimen tijd niet om het geen leed te doen.

Weldra echter trok zijn vriendin hem verder mede. „Ziet gij niet? De zon neigt reeds ter kimme! Het is mij als hoor ik de kiel van Charon's boot de stille wateren doorklieven. Gij moet weg van hier! De werkelijkheid op dit eiland is leelijk, zeer leelijk, laat de schoone droom u steeds bijblijven."

Ovidius echter aarzelde nog. Hij plukte bloemen en wierp ze den meisjes toe; hij tuurde ver weg over de zee, die zich thans in goud en purper baadde. Doch somber en geruischloos als de nacht zelve, kwam daar een schip met zwarte zeilen aanvaren; op zijn weg breidde zich alom de duisternis uit! Het schip was groot, toch bevond zich daarin slechts een enkele schipper, met een witten baard en ingezonken oogen. In zijn knokige handen had hij een reusachtige stang, waarmede hij het schip bestuurde, totdat het knarsend tegen het zand schuurde. Nu hief hij de stang uit het water omhoog, zoodat de neervallende droppelen als vloeibaar goud in den laatsten zonnestraal schitterden.

„Kom!" fluisterde Colubra verbleekend.

Maar Ovidius stond als vastgenageld op dezelfde plek. Charon sloeg met een donderend geraas zijn stang tegen de boomen. En zie! duizenden gestalten drongen naar het schip en strekten smeekend de handen uit.

Doch thans klonk zijn diepe, dreunende stem hun te gemoet:

„Wie uwer heeft duizend jaren lang de waarheid gezegd?"

„Ik! ik!" klonk het van alle kanten, maar zij die dit woord spraken, veranderden oogenblikkelijk in slangen.

„Ik!" riep een beeldschoone vrouw, die door de kronkelende massa der slangen en wormen heendrong en wier witte sluier als een lichtende wolk om haar hoofd zweefde. „Ik heb duizend jaren gezwegen, om met mijn zeven kinderen

in het Elysium vereenigd te worden. Ik wil naar mijn kinderen terug!" En met dezen kreet vloog zij in het schip.

„Ik" zeide Colubra onhoorbaar zacht.

„Gij?" vroeg Ovidius treurig. „Moet ik u dan verliezen?"

Colubra zag den dichter aan en wendde toen de oogen naar het schip.

„Als ik mijn meisjesgedaante kon behouden, zou ik u liefhebben en u alleen toebehooren."

„O Colubra! Gij zegt een onwaarheid! Zwijg toch!"

Nauwelijks had hij dit gezegd of zij werd weer dezelfde kleine slang die zij vroeger was.

Thans schuurde de kiel weder over het zand en Charon stak van wal. Daar zakten de boomen ineen, de bloemen werden stof, het gras verdorde en in het maanlicht scheen in de verte steeds verder Charon's witte baard en de zwevende witte sluier; en in het zand en tusschen de dorenstruiken golfden en kronkelden zich de gladde, glinsterende slangen. Door een gevoel van afgrijzen bevangen, ijlde Ovidius zoo snel hij kon naar zijn boot. Met den uitroep: „Slangen!" maakte hij zijn lieden wakker, die zich slaperig de oogen uitwreven, al brommende: „Daarvoor zijn wij immers hier gekomen, om slangen te zien!"

„Vooruit, vooruit maar!" riep Ovidius, die, door zijn afschuw overmeesterd, zelfs zijn kleine vriendin vergeten had. Nauwelijks was hij echter in zee of hij dacht aan haar en riep luide: „Colubra, mijn kleine, trouwe Colubra!"

Daar klonk hem een zacht, heel zacht lachje in de ooren en iets koels en glads vlijde zich tegen zijn hals en twee oogen zagen hem een langen tijd aan in den helderen maneschijn. De bootslieden meenden, dat de dichter nu volslagen krankzinnig was geworden, want slechts enkele woorden hoorden zij hem van tijd tot tijd fluisteren:

„Duizend jaren! en dat voor mij!" En dan streelde hij iets wat aan zijn hals glinsterde en wat zij voor een sieraad hielden.

Maar nogmaals onhoorbaar lachend siste Colubra hem zachtjes in het oor: „Niet zoo ijdel en ingebeeld zijn, mijn vriend! Ik heb niet alleen om uwentwille een leugen gezegd. Ik vond mijn geliefde als een slang weder en een slang moet hij blijven. En daarom wil ik zijn als mijn geliefde, totdat wij vereenigd kunnen worden."

Sedert is het slangeneiland éénmaal weder schoon geweest; maar niemand heeft het gezien.

Ja, wie in het jaar 2000 nog leefde en een dichter ware!

. . . .

DRAGOMIRA.

Het opperhoofd der Tartaren, Krim Ghirai, hield er in Baktschiserai een prachtige hofhouding op na. De weelde der tapijten, de glans van het goud en van de edelgesteenten waren zonder wedergade. De paardetuigen fonkelden, de stijgbeugels, de sporen waren van het zuiverste goud, de paardedekken geheel met rijke borduursels bedekt, en wanneer Krim Ghirai met zijn gevolg uitreed, werd de zon verblind en meende zij dat er nog een andere zon over de aarde wandelde. Tot dit gevolg behoorde een jonge Rumeen, dien Krim Ghirai op een zijner rooftochten als klein kind uit Sutschawa had medegebracht. Hij was rijzig van gestalte, slank en buigzaam als een den en fraaie lokken omlijstten het schoone gelaat. Maar zijn oogen hadden een treurige uitdrukking; menigmaal peinsde hij over zijn afkomst, vroeg hij zich af wie hij was, maar niemand kon het hem zeggen. Krim Ghirai had hem uit de armen eener schoone vrouw weggerukt en haar neergesabeld, wijl zij jammerkreten aanhief; hijzelf wist echter niet of zij de moeder of een voedster geweest was. De jongeling was dus een vreemde en een vondeling, en toch was hij zich als bij ingeving bewust, van een edel geslacht af te stammen.

Op zekeren avond stond hij in den voorhof van het paleis tegen zijn Arabischen hengst geleund, die van tijd tot tijd den kop naar hem toewendde en den neus vertrouwelijk langs zijn schouder wreef. Hij had een verren rit gemaakt en wachtte thans het oogenblik af om bij Krim Ghirai te worden

toegelaten; inmiddels staarde hij, bij het licht der maan, in gedachten verzonken, naar een klaterende fontein in zijne nabijheid. De helft van het paleis was in een nachtelijk duister gehuld, de andere helft helder door de maan verlicht. Nu en dan liet de jonge man zijn blik onverschillig langs de getraliede en vergulde vensters glijden, achter welke de harem van Ghirai aan aller blikken was onttrokken. Geheimzinnige verhalen waren dienaangaande in omloop; men fluisterde van houris, die daar verborgen en gevangen zaten en wier aantal op last van den Tartaar steeds grooter werd. Maar voor den jongen Christen was dit een gruwel; het deed zijn droefheid en zijn heimwee slechts toenemen. Daar zag hij plotseling een der tralievensters zich bewegen; het ging een weinig open en bij het licht der maan buiten en het roodachtig schijnsel eener lamp van binnen, aanschouwde hij ongesluierd het schoonste meisje dat hij nog ooit gezien had. Hij begon over al zijn leden te beven, zoodat zijn paard den kop naar hem toekeerde, alsof zijnen meester eenig gevaar dreigde. De beide jonge menschen zagen elkander aan als lag er een magnetische kracht in hun oogen, als konden zij den blik niet meer afwenden. Plotseling klonk het geluid van naderende voetstappen, het venster vloog toe en de jonge man trad het paleis binnen.

Den volgenden avond stond hij weder bij de fontein en weder verscheen de betooverende gestalte aan het venster. Den derden avond boog zij zich tot hem en fluisterde: „Zoo gij een Christen zijt, red mij dan; ik heet Dragomira!"

„Ik zal u redden, zoowaar als ik een Christen ben en Parvu heet."

Snel werd het venster weer dichtgemaakt.

Den volgenden dag verliet Krim Ghirai met zijn schitterend gevolg het paleis om een nieuwen krijgstocht te ondernemen. Hijzelf, met een halve maan van diamanten op zijn hermelijnen muts, liet zijn vurigen hengst trappelen en steigeren, want hij wist, dat achter de tralievensters de oogen van al de vrouwen en slavinnen op hem gericht waren, voornamelijk die der allerschoonste slavin Dragomira, die hij voor zich had laten grootbrengen. De roep harer schoonheid had zich alom verbreid en onder zijn vijanden spitste menigeen er zich op, hem te eeniger tijd dien kostelijken buit te ontrooven. Zij was met de vreeselijkste straffen bedreigd, als zij zich onge-

sluierd liet zien; in den donkersten kerker zou hare schoonheid dan voor altijd worden begraven.

Wel waren hare groote oogen naar het voorplein gericht; zij rustten echter niet op Krim Ghirai, voor wien zij slechts vrees en afkeer koesterde, maar op Parvu, die naast hem reed en dien zij reeds lang in stilte liefhad.

De veldtocht duurde nauwelijks drie weken, en met rijken buit beladen, keerden de Tartaren huiswaarts. Parvu had wonderen van dapperheid verricht en zelfs Krim Ghirai het leven gered, door den houw van een jagatan af te weren en den vijand het hoofd te klieven. Op het voorplein van het slot verzamelde de Tartaar zijn getrouwen om zich heen, prees hun dapperheid en beloonde een ieder van hen op vorstelijke wijze. Ten slotte wendde hij zich tot Parvu, zijn redder:

„Gij, mijn zoon, hebt u zoo boven allen onderscheiden, dat mij voor u geen belooning groot genoeg toeschijnt. Maar wellicht koestert gij den een of anderen wensch dien ik vervullen kan. Spreek, wat gij ook begeert, het zij u geschonken, daarop geef ik u mijn vorstelijk eerewoord!"

Toen gaf Parvu zijn paard de sporen en aan een beweging van de hand zijns meesters gehoorzamend, liet het edele dier zich op ééne knie neder. Parvu echter verhief zijn stem en sprak:

„Wanneer het uwe Hoogheid behaagt een mijner wenschen te vervullen, dan is mijn bede, dat gij mij uw slavin Dragomira, de Christin, tot vrouw geeft."

Een ademlooze stilte heerschte. Angstig vestigden zich de blikken der aanwezigen op Ghirai's gelaat, dat donkerrood was geworden. Hij klemde de tanden opeen.

„Kent gij haar dan?" vroeg hij eindelijk.

„Wie kent Dragomira niet? Het is echter niet ter wille harer schoonheid, dat ik haar tot vrouw begeer, maar alleen wijl zij een Christin is!"

Ghirai staarde nogmaals zwijgend voor zich. Doch eindelijk scheen hij een groote overwinning op zichzelven te behalen.

„Het zij zoo!" riep hij, „mijn vorstelijk woord blijf ik getrouw en heden nog zal de bruiloft plaats hebben!"

Dragomira had elk woord vernomen; beurtelings bleek en rood had zij duizelend, ademloos van verrukking toegeluisterd. Thans viel zij op de knieën en dankte God, die haar uit hare ellende had verlost en een edelen man tot vrouw wilde

geven. Bevrijd was zij van de afschuwelijke oude heks, die den harem bestuurde, bevrijd van den haat en de ijverzucht der andere vrouwen. Zij zou de eenige geëerbiedigde echtgenoote van een Christen worden.

In allerijl werd een priester ontboden en in haar prachtigen tooi trad zij voor den van geluk stralenden jongen held, die voor haar als voor een hemelsche verschijning had kunnen nederknielen.

De plechtigheid was voltrokken, en het jonge paar begaf zich naar het met Indische en Perzische sjaals behangen bruidsvertrek, waar een prachtig rustbed was opgeslagen. Een brandende lamp hing aan de zoldering en verspreidde een tooverachtig licht door de met zoete geuren bezwangerde ruimte, waar geen enkel geluid van buiten kon doordringen.

Nauwelijks waren zij alleen of Dragomira wierp zich aan de voeten van haar echtgenoot en omvatte zijn knieën:

„Ik zal u liefhebben als mijn God," sprak zij, „u vereeren als een heilige, u dienen als een slavin, want gij hebt mij voor de vreeselijkste schande bewaard, mij voor de aanraking van een heiden behoed. Met mijn heele ziel wil ik de uwe zijn!"

Hij trok haar in zalige vervoering aan zijn onstuimig kloppend hart en kon nauwelijks den omvang van zijn geluk beseffen, nu hij het schoonste wezen van den aardbodem de zijne mocht noemen.

„Gij zijt mij dierbaar als mijn leven!" zeide hij telkens en telkens weder.

Toen hun eerste opgewondenheid bedaard was, begonnen zij elkander al het doorgestane leed te vertellen en steeds verder en verder keerden hunne herinneringen naar het verleden terug.

„Hoe zijt gij dan toch geroofd geworden?" vroeg Dragomira eindelijk.

„Te Sutschawa."

„Ik ook! En ik weet nog den naam mijner voedster, zij heette Tomasa."

„Zoo heette de mijne ook!" riep Parvu.

„En dan had ik ook nog broertjes. Een heette Bogdan."

„Dat was ook de naam van mijn broeder!" zeide Parvu.

„En een heette er Parvu, en die had een klein vlekje in den hals, dat ik altijd met den vinger aanwees en moerbezie placht te noemen!"

Nu sprong Parvu op en bedekte zich met beide handen het gelaat.

„Wat deert u?" vroeg Dragomira verschrikt.

Toen knielde hij voor haar neder, toonde haar zijn hals en vroeg: „Wat is dit?"

Met een kreet van ontzetting deinsde Dragomira terug. „Maar gij zijt toch niet.....?"

„Uw broeder!" zeide Parvu en begon bitter te schreien.

Nog geruimen tijd trachtten zij zichzelven op te dringen, dat zij geen broeder of zuster waren.... te vergeefs! Geen twijfel was mogelijk! Zij waren door verschillende lieden geroofd en hadden nooit meer iets van elkander vernomen. Hoe bitter was hun afscheidnemen dien ganschen langen nacht!

Nauwelijks was de morgen aangebroken of zij lieten zich bij Krim Ghirai aanmelden.

In de grootste verbazing ontving hij het jonge paar, dat in stomme wanhoop voor hem stond. Toen zij hem echter hunne ontdekking hadden medegedeeld, riep hij:

„Dan moet gij beiden sterven!"

„Dit alleen komen wij u vragen; want voor ons heeft het leven geen waarde meer."

„Gij zijt echter Christenen en zult door Christenen worden gevonnist."

Een gerechtelijke vergadering van geestelijken en leeken werd belegd, en hun uitspraak luidde, dat zij uit hoofde hunner onwetendheid niet den dood verdienden, maar voor hunne zonden zouden boeten door ieder een klooster te stichten.

In de diepste droefheid bereikten zij hunne geboorteplaats en in de nabijheid van Sutschawa bouwden zij twee kloosters. Parvu noemde het zijne Dragomira.

Aldaar leefden zij lange jaren in hoog aanzien, hij als abt, zij als abdis. En toen zij op haar sterfbed lag, wilde zij alleen uit zijne hand de heilige sacramenten en het laatste oliesel ontvangen. Hij kuste haar op het bleeke voorhoofd en op zijn langen witten baard viel een traan.

Hij overleefde haar nauwelijks een jaar en toen vonden zij elkander weder, daar waar geen menschelijke wetten hen meer scheiden kunnen.

BUCUR.

Een prachtige Meimaand stortte hare heerlijkste schatten over Rumenië uit.

Er was een weelde van groen, een rijkdom van bloemen, als hadden onzichtbare handen een hoorn des overvloeds boven het land geledigd. Een tapijt van vergeet-mij-nietjes strekte zich over de valleien uit, het woud was geheel doortrokken met de geuren van lelietjes der dalen: waar slechts een bloempje plaats kon vinden, vertoonde het zich, goud als de zon, rood als een bloeddroppel, als zwellende lippen, en alom jubelden de vogels, dat iemand hooren en zien verging. Van den kant van den Donau keerden de schaapherders met hunne talrijke kudden naar de bergen terug om de hooge Alpen vóór de groote hitte te bereiken, de mannen vooraan in hunne grauwwitte hemden en met hun lamslederen mutsen op het hoofd, waaronder het lange golvende haar op de schouders hing, den witten wollen zak over de schouders, waarin de vermòeide lammetjes gedurende de lange marschen gedragen werden. Tusschen de schapen liepen een vijftal kleine, ruige ezels, wier huid een pels geleek en die met de gansche have der herders waren beladen. Rondom de kudde liepen honden als wolven, met lang wollig haar, bruin of staalgrijs met witte borst, prachtige, schrandere dieren, die elken vijand, vooral den wolven, vrees inboezemden en zich de trouwste vrienden van herders en kudden betoonden. Het allerlaatst kwam de *Bace*, het opperhoofd der herders, aan wiens leiding

geheel deze volksverhuizing was toevertrouwd. Het voorste gedeelte van zijn hoofd was glad geschoren, doch lange grijze lokken hingen hem tot op de schouders. Op zijn sandalen, met den breeden lederen gordel om het middel, liep hij met even vluggen veerkrachtigen tred als de jongeren; alleen zijne gelaatskleur was minder warm van tint, en in de oogen schitterde niet de gloed van weleer, hoewel zij schranderheid en doorzicht te kennen gaven.

Het jonge volkje lachte en schertste onophoudelijk te zamen; raadseltjes en vroolijke liederen deden de ronde, vooral wanneer men schoone meisjes tegenkwam, die de glinsterende kruik van de schouders namen, om de dorstige herders te laten drinken.

„Is uw kruik vol?" riep men haar reeds van verre toe; want iemand met een gevulde waterkruik tegen te komen, brengt geluk aan.

Ditmaal echter schenen de gunstige voorteekens niet bewaarheid te zullen worden; want plotseling kwam de tijding hun ter oore: „De Hongaren zijn in het land!"

Nu was goede raad duur.

„Bucur!" riep de opperste herder tot een der jongeren, „eerst de kudden in veiligheid brengen en dan naar het krijgstooneel, vóór dat de vijand den bergpas bereikt; laten wij hem in de vlakte komen dan zijn wij verloren, maar in de bergen is zijn nederlaag zeker. Ik zal de kudde trachten in te halen, die de onze voorafgaat en ze langs veilige wegen tot op den hoogsten Alp geleiden. Zij zullen daar wel reeds wat vinden; de sneeuw begint te smelten. Gij echter moet een andere richting nemen, ginds naar de bosschen, en zoodra gij de kudde in veiligheid hebt gebracht, moogt gij gaan vechten, eerder niet. Bedwing uw ongeduld en denk er aan, welk een groote verantwoordelijkheid ik u op de schouders laad, door u voor de eerste maal de leiding eener kudde toe te vertrouwen. Houd goede orde onder de drijvers en verlaat ze niet zoolang er nog gevaar te duchten is. Hoort ge? Tracht uzelven te beheerschen. Gij komt nog vroeg genoeg om den vijand te bevechten. Plicht gaat voor, daarna volgt het genoegen!"

Met een blik vol verterend verlangen had Bucur de oogen naar de Alpen gewend, waar hij, de beroemde bergbeklimmer, die bovendien elke gevaarlijke plek kende, groote diensten kon

bewijzen. Met een zucht wendde hij zich naar de vlakte, beet zich wrevelig op de lippen en sloeg de oogen neder.

„De schapen gaan telkens liggen en de lammeren kunnen niet meer voort," bromde hij.

„Dan moeten ze gedragen worden," zei de oude herder streng. „U heb ik ze toevertrouwd en gij zult voor de kudde met uw leven instaan! Waag het niet ooit meer voor mijn oogen te verschijnen, als haar iets mocht overkomen!"

Het was hard, zeer hard, en Bucur hield eensklaps niets meer van zijn schapen; ook voor de honden, die zich kwispelstaartend en met verwonderende oogen om hem heen drongen, had hij geen blik meer over. Hij wees slechts met de hand naar de in zonnegloed badende vlakte, waar hij plotseling de hitte en het stof ondraaglijk vond. Hij riep zich de meest geschikte punten voor den geest, waar men in de bergen den vijand kon bespieden. Hij kende de losse rotsblokken, waaronder men hem kon verpletteren. Ja, ware hij slechts daar ter plaatse, de Hongaren zouden het land niet binnendringen. Niemand kende de bergen immers zoo goed als hij! Zoo liep hij te peinzen en te droomen, en waren de honden er niet geweest, hij zou menig schaap verloren hebben. De jongens hadden het druk met aardbeziën te zoeken, want zij waren zeer dorstig en hadden niet veel hart voor de dieren. De nacht was zwoel en drukkend en Bucur kon van ongeduld en ergernis slechts weinig slapen. Nu eens droomde hij, dat hij den vijand verpletterde, en dan weder sprong hij onrustig overeind en liep om de kudde heen, zoodat de honden den kop ophieven en de ooren spitsten, om zich te vergewissen of er eenig gevaar in aantocht was. Met het aanbreken van den dag ging men verder, maar langzaam; de dieren schenen de moedeloosheid van hun meester te deelen; zij droomden van koele, frissche weilanden en van hun lievelingskruiden en hadden een hevigen dorst. Terwijl Bucur in een sombere stemming voortstapte, hoorde hij plotseling, vlak in zijn nabijheid, een helderen lach, en toen hij opzag vloog een handvol lelietjes der dalen hem vlak in het gezicht. Zij, die ze geworpen had, ijlde heen met de vlugheid eener hinde; men zag haar rooden rok, haar geel doekje in het zonlicht schitteren, terwijl zij dwars door het veld wegvloog. Bucur was plotseling uit zijn gepeinzen wakker geschud. Het schelmsche ding na te zitten en met een kus

te bestraffen, was zijn eerste gedachte! Hij, die zich daareven zoo lusteloos en afgemat voelde, wist nu niets meer van hitte en dorst en vermoeienis. Als een pijl uit een boog rende hij haar achterna, maar de afstand tusschen hem en de vluchtelinge werd eerst langzamerhand kleiner. Thans had zij het bosch bereikt en ijlde steeds verder, maar het gele doekje schitterde, daar waar de zon door de bladeren speelde, telkens tusschen de stammen. Hij begon haar in te halen; bijna had hij de vliegende gestalte bereikt; daar verdween zij plotseling uit zijne oogen, als hadde een boom haar verslonden. Hij zocht vruchteloos tusschen de reuzenstammen, tuurde naar alle kanten, sprong over neergevallen boomen, werkte zich met moeite door de hooge varens en scheurde de wilde ranken vaneen, die zich om zijn voeten slingerden. Steeds dieper ging hij het bosch in; doch op eenmaal hoorde hij achter zich denzelfden zilveren lach van daareven, en toen hij omzag, vermocht hij nauwelijks te ademen. Zoo iets betooverend schoons had hij nog nooit in zijn leven gezien. Het gele doekje was haar door het snelle loopen van het hoofd tot op de schouders gegleden en liet het weelderige blauwzwarte haar vrij, dat gelaat en hals in kleine krulletjes omgaf en waarin, achter het kleine oortje, een groote, gloeiend roode anjelier schitterde. Even rood waren de lippen, die twee rijen pareltandjes lieten zien. Maar wat in het volmaakte ovaal van dat meisjeskopje het allerschoonste was, dat waren de verwonderlijke grijze oogen, die de tint hadden der zee vóór den storm. Daarboven welfden zich wenkbrauwen als met een penseel geteekend en lange zwarte wimpers, een diepe schaduw werpend over de oogen en de rijkgetinte wangen, die na het snelle loopen als perziken gloeiden. Zij had aardbeziën en bloemen geplukt en droeg een glinsterende waterkruik in de hand. Op het jonge malsche groen kwamen de kleine voetjes onder het rokje te voorschijn en hun fijne edele vorm maakte hare vlugheid verklaarbaar. Het duizelde Bucur voor de oogen nu hij deze heerlijke verschijning aanschouwde; gedurende een oogenblik vergat hij zijn voornemen en stond zwijgend en beschroomd tegenover het meisje, dat hem blozend en met de liefelijkste kuiltjes in wangen en kin aanzag. Ook zij scheen haar overmoed en dartelheid te zijn vergeten, want plotseling sloeg zij de oogen neder en een punt van het doekje werd schuchter tusschen de tanden ge-

nomen. Dat gaf hem zijn moed weder. „Gestraft moet gij worden!" zeide hij, „en ik neem een kus zoowaar als ik hier levend voor u sta!" Met deze woorden sprong hij naar haar toe en omvatte de slanke gestalte. Zij echter wist zich los te rukken, stootte hem van zich af en ijlde nog dieper het woud in. Dat was een jacht tusschen de boomen, om en over de stammen heen. Het bloed stroomde als vuur door zijn aderen en zij vlood steeds verder als voor een onbekend gevaar. Eensklaps slaakte zij een zachten kreet en viel neder. Onmiddellijk was hij aan hare zijde. Een boomsplinter was in haar voet gedrongen en van pijn schreide zij als een kind. Juist zooals hij dat bij zijn schapen gewoon was, nam hij het voetje met de teederste voorzichtigheid op zijn knie, wist den splinter handig te vatten en trok hem er uit. Dat had erg zeer gedaan en hij streelde het arme voetje, zocht breede, koele bladeren, wikkelde het daarin en zeide ten slotte:

„Nu moeten wij een bron zoeken om den voet koel te houden."

„Dieper in het bosch weet ik een heerlijke bron. Maar ik kan niet loopen."

„Dan draag ik u!" en hij nam haar in zijne armen. Dat hij nu tevens zijne bedreiging volvoerde en een kus van de willige kinderlippen stal en de laatste tranen van de lange wimpers wegkuste, dat was geen wonder. Waarom was zij gevallen en had zij geschreid? Alle overmoed was nu door de pijn van haar geweken en als een bedroefd kind vlijde zij zich tegen hem aan. Eindelijk bereikten zij de ruischende en klaterende bron. Hij legde haar op het zachte mos neder, bevochtigde eenige bladeren en wikkelde den pijnlijken voet in een koel verband. Weldra brak dan ook op het liefelijke gelaat de zon weer door en teeder zagen de groote grijze oogen tot hem op, toen hij de kruik met ijskoud water aan de lippen bracht. Na den brandenden dorst deed de honger zich gevoelen; maar zijn herderszak was nog goed voorzien, en bessen waren overal te vinden. Men had ze slechts voor het grijpen. Langzamerhand begon de avond te vallen en brak de nacht aan, en Bucur had zijne kudde vergeten. Hij dacht slechts aan Ileana en liet zich door hare zachte armen omstrengelen. Want zij heette Ileana: „Ileana Cosinzana, de wonderbloem!" riep hij in verrukking, „ik ben de gelukkige, die haar heb gevonden; zij is de mijne!..."

Dat was een wonderzoete Meinacht, waarin twee jonge

menschenharten de volheid des geluks smaakten, door niemand bespied, door niemand beluisterd dan door de nachtegalen, die echter aan hun eigen liefde dachten, en kweelden en zongen en floten als was er geen enkel menschenpaar in de nabijheid.

Toen echter de zon door het gebladerte ging spelen en de leeuweriken hun morgenlied aanhieven, begon Bucur's geweten te ontwaken.

„Mijne kudde?" zeide hij en een wolk verduisterde zijn voorhoofd. „Nog nooit heb ik een geheelen nacht mijn kudde verlaten!"

„Kom, wij zullen haar zoeken!" riep Ileana.

„Gij?" vroeg Bucur; „kunt gij dan loopen? En moet gij niet huiswaarts keeren?"

„Huiswaarts? Ik heb geen ander tehuis op de wereld dan u, en waar gij heengaat, ga ik ook, en mijn voet hebt gij genezen."

„Mijn kudde zal wel verder zijn gegaan."

„Ja, maar door het bosch ken ik den weg niet. Wij moeten terug."

Bucur zuchtte en dacht aan de woorden van den ouden man, en zijn geweten begon hem de heftigste verwijten te doen.

Zij liepen snel het bosch door. Dit scheen hun heden eindeloos toe, want in de opgewondenheid van het spel hadden zij den vorigen dag volstrekt niet gemerkt hoe diep zij er waren doorgedrongen. Toen zij eindelijk het open veld bereikten, was van de kudde geen spoor te ontdekken. Zwijgend stonden zij daar en staarden elkander als verschrikte kinderen aan, doch weldra ijlden zij verder in de richting, die, volgens hun vermoeden, de schapen hadden moeten nemen. Daar kwamen zij vluchtende lieden tegen, die hun geringe have, hun goederen en schapen in veiligheid brachten.

„De Hongaren komen!" riep men hun toe.

„O, God!" zeide Bucur, „ik had hun den doortocht wel weten te beletten!" En toornig keek hij Ileana aan, die hem zijn plicht had doen vergeten en de oorzaak was van zijn ongeluk.

„Het is alles uw schuld!" zeide hij bitter. Hij had haar gaarne geslagen. Zij echter vlijde zich tegen hem aan en sprak hem moed in.

„Geloof toch niet alles wat die menschen zeggen! Zij zijn

bevreesd en zien overal vijanden. Wanneer wij uwe schapen vinden, blijf ik over de kudde waken en gaat gij naar het leger!"

Zijn gelaat begon een weinig op te klaren bij die woorden, die gemakkelijker gezegd dan uitgevoerd konden worden. De hitte nam steeds toe en Ileana kon met den pijnlijken voet slechts langzaam voort. Zij zeide echter niets om hem niet ongeduldig te maken, en dacht slechts bij zichzelve, hoe gaarne zij een beekje zou bereiken, om den voet te verfrisschen.

Na eenigen tijd zagen zij, tusschen de zee van groen, die zich voor hen uitbreidde, een lichtblauw water glinsteren en kwamen inderdaad aan een beek, waar een luidruchtig gelach hun te gemoet klonk. Een menigte jongens en meisjes waren daar verzameld en vermaakten zich met elkander beurtelings in het water te werpen. De weerspannigen werden er met geweld naar toe gedragen, en ondanks hun tegenspartelen moesten zij er in. Dat is op den tweeden dag der Meimaand een geliefkoosde uitspanning. Ileana naderde den oever, zette zich naast een meisje, dat juist haar druipend rokje uitwrong, en hield hare voeten in het koele water. Daar kwam onverhoeds een knaap aangeloopen en stiet haar in de beek, tot groot vermaak der aanwezigen, maar tot Bucur's onbeschrijfelijke woede. Hij stortte zich op den knaap, wierp hem in het water en hield hem met zijn knieën het hoofd onder, tot hij gevaar liep te stikken.

Dit wilde een ruwe deerne hem betaald zetten; op haar beurt overrompelde zij hem, wierp hem in het water en hield hem daar een oogenblik vast, alvorens hij zich kon losworstelen. Dit had een luid gejubel ten gevolge, hetgeen zijn slechte luim zoo verergerde, dat hij zeker met alle jongens handgemeen ware geworden, zoo niet Ileana hem met zich meê had getrokken en den anderen over haar schouder had toegeroepen: „Heden is het geen dag om zich te vermaken; de Hongaren komen."

Plotseling werd de geheele bende stil; alle vreugde was geweken. Bucur en Ileana waren echter reeds ver weg en droog. Op een schoonen zomerdag blijft men in Rumenië niet lang nat. Het onvrijwillig bad had hen verfrischt, maar tevens hongerig gemaakt en Bucur's zak bevatte thans niet veel meer, slechts eenige maïskorrels, die men op het vuur roostert tot zij met een kleinen knal openbarsten en hun sneeuwwitten

inhoud toonen. Zij zochten naar de sporen van schapen; doch er waren overal niet alleen sporen van schapen, maar ook van runderen, buffels en varkens te vinden. De geheele have der Rumenen kon destijds alleen uit vee bestaan, daar hun huizen en landerijen aan eeuwigdurende plunderingen blootstonden. Uit het westen hadden zij de Hongaren, uit het noorden de Polen, uit het oosten de Kozakken en Tartaren, uit het zuiden de Turken te duchten, en daarom was bij het minste alarm een ieder er slechts op bedacht zijne dieren in de dichte, onafzienbare wouden te verbergen. In de algemeene verwarring kon dan ook niemand dier vluchtelingen den armen Bucur omtrent zijne kudde inlichten. Eindelijk begon de nacht te vallen, en nog altijd liepen zij voort, totdat Ileana ten laatste met een zucht aan den rand van den weg neerviel. Bucur verweet zich haar in dien toestand te hebben gebracht, richtte haar overeind en nam haar op zijn knieën, waar zij weldra met een mat glimlachje insluimerde. Doch hij sliep niet. De bangste vermoedens martelden hem; hij zag in zijn verbeelding zijn kudde verstrooid en verloren, en zichzelf aan eeuwige schande prijsgegeven, zonder tehuis, zonder bestaan rondzwerven, zelfs niet in staat zijn Ileana voedsel te verschaffen. Het was een drukkend warme nacht en het weerlichtte gedurig. Tegen den morgen was de hemel met zwarte, dreigende wolken bedekt. De eerste regendroppelen deden Ileana ontwaken; verschrikt rees zij overeind, verweet zich haar langdurig slapen en beweerde thans heel goed te kunnen loopen. Daar ratelde een zware donderslag vlak boven hun hoofden. De beide jongelieden begonnen zich ijverig te kruisen en tot de Heilige Moeder Gods en de andere heiligen te bidden. Zij sloegen nauwelijks acht op den regen, die in stroomen nederviel, terwijl felle bliksemstralen en knetterende slagen elkander aanhoudend opvolgden. Vlak voor hun oogen werd een boom getroffen en tot aan den wortel vaneengescheurd. De uitslaande vlammen werden door den stroomenden regen uitgebluscht, die weldra velden, weilanden en wegen in een meer veranderde. Ileana voelde, hoe de zachte koele modder, waarin zij waadde, voor haar voet de beste genezing was, hoewel zij uit angst voor het onweer zich sidderend tegen Bucur aandrong en haar gelaat tegen zijn schouder verborg.

Bucur dacht voortdurend aan zijn schapen. Meermalen was

het gebeurd, dat halve kudden werden doodgeslagen; en de herdersjongens zouden natuurlijk wegloopen en er slechts op bedacht zijn hun eigen, domme huid te redden. Hij zou het hun echter betaald zetten, zoo hij ze maar eerst gevonden had. Gelukkig is zelfs het hevigste onweder niet eeuwig van duur en drijft eindelijk weg, na arme zwervers heel wat verfrissching te hebben aangebracht.

Maar als men niet meer weet waarheen zijn schreden te richten, ziet het er treurig uit, en toen ook deze dag weder ten einde liep, werden zij zeer stil en geheel ontmoedigd. Zij moesten thans weder het bosch in, om onder de reuzendennen, waar het droog was gebleven, bessen te zoeken en eenigermate hun honger te stillen; zij gevoelden slechts al te goed hoe gebrek aan voedsel hen verzwakte en hun het gaan moeielijk maakte. De derde dag bracht evenmin uitkomst. Tegen den avond hadden zij de Dimbovitza bereikt. Bucur zette zich op een steen neder en schreide als een kind. Hij voelde zich van God verlaten en op de wreedste wijze gestraft. Wanneer echter de man zwak wordt, is het de liefde, die bij de vrouw wonderen verricht en ongekende krachten in haar doet ontwaken. Zij vertelde hem, hoe menigmaal reeds een herder zijn kudde verloren en weder gevonden had, en hoe zij in het uiterste geval een nieuwen meester zouden zoeken en desnoods de zwijnen hoeden, hetgeen voor een herder een groote vernedering wordt geacht; maar zij zou het doen alleen om bij hem te blijven. Ten slotte stelde zij hem voor in de schoone rivier te baden, en de daad bij het woord voegend, daalde zij dadelijk naar den oever. Alvorens zij echter hare kleederen aflegde, riep zij Bucur toe bij haar te komen: daar lag een lammetje, blijkbaar stervend. In hare armen droeg zij het den oever op.

„Waar er één is, zijn er nog meer!" riep zij.

„Maar wie zegt, dat het van mij is?"

„Hebt gij dan geen herkenningsteeken?"

„Jawel, maar het is te donker!"

„Dan zullen wij tot morgen wachten! Misschien kan dit diertje nog in het leven worden gehouden."

Zij droeg het zorgvuldig naar den rand van het water, hield zijn pootjes er in, en met hare vingers sprenkelde zij waterdroppels in het hijgende, gloeiende bekje. Een oogenblik scheen het lammetje bij te komen, maar op eenmaal rekte het de

leden en was dood. Behoedzaam legde zij het neder en nam een bad, wat haar zeer verkwikte. Vervolgens dwong zij Bucur hetzelfde te doen. Thans schaamde hij zich zijn tranen en zijn zwakheid en sliep een weinig. Zij moesten echter de morgenschemering afwachten, alvorens zij aan het doode lammetje het teeken konden onderscheiden. Nauwelijks echter had Bucur het gezien of hij uitte een vreugdekreet: het behoorde tot zijn kudde! Nu gingen zij verder de rivier langs en vonden nog vele doode lammeren, allen met hetzelfde teeken. Twee, die nog leefden, deed Bucur in zijn zak en Ileana nam er ook een op de schouders.

Zoo kwamen zij aan een diep, ondoordringbaar woud, dat zich mijlen ver uitstrekte. Beter vonden zij het echter de Dimbovitza te volgen, ten einde in de goede richting te blijven. Plotseling weerklonk op eenigen afstand een luid geblaf en vier groote honden vlogen de wandelaars te gemoet. Dat was een springen en kwispelstaarten en likken, dat Bucur zich haast niet tegen hen verweren kon. Zij besnuffelden Ileana en deze viel blijkbaar zeer in hun smaak. Daarna verschenen de herdersjongens, eenigszins bekommerd en bedremmeld, zich vol vrees afvragend of zij er wel goed aan gedaan hadden verder te gaan en of hun niet een duchtig pak slaag te wachten stond. Men had hen echter aan het schrikken gemaakt met de Jobstijding: „De Hongaren komen!" en toen hadden zij gemeend, niet gauw en ver genoeg weg te kunnen vluchten. Wel hadden zij op hun overhaasten marsch veel schapen verloren, maar de vrees dat Bucur overvallen en vermoord, of door den bliksem getroffen was, had hen tot nog grooter spoed aangezet. Bucur hoorde dit alles aan en zeide geen woord. Zijn ontroering, toen zijn dieren, die hij verloren waande, hem blatend omringden, benam hem de spraak. Ileana werd nu met melk en kaas verkwikt, en de jongens hadden weldra een vuurtje aangemaakt en kookten mamaliga, dat zij met een stukje hout omroerden, tot het zoo stijf was als een koek, waarna het, op een groen blad omgestolpt, met graagte genuttigd werd.

„Bucur," zeide Ileana nu, „met uwe geheele ziel zijt gij bij het leger, dat weet ik! Ga naar de bergen terug; ik blijf hier in het bosch bij de kudde, totdat gij wederkeert."

Dankbaar nam hij dit voorstel aan en begaf zich onmiddellijk weder op weg. Maar tot zijne bittere teleurstelling

vernam hij reeds spoedig, dat de Hongaren het onderspit hadden gedolven, dat zij in de smalle bergpassen reeds al de rotsblokken, die hij hun had toegedacht, op het hoofd gekregen en ten slotte den terugtocht aangenomen hadden. Bucur verkeerde dientengevolge op den terugweg in een stemming, die hem het leven tot een last maakte; en daar bij een kinderlijke natuur het berouw altijd een uitweg zoekt, was het Ileana op wie hij in gedachten alle schuld wierp. Hij kon haar niet meer liefhebben, neen nooit meer; hij zou haar zeggen hem te verlaten en heen te gaan van waar zij gekomen was, dien dag toen zij aan den weg stond en hem haar bloemen in het gezicht wierp. Wie wist bovendien of zij wel een braaf meisje was! Neen, hij wilde zich van haar losrukken en haar nimmer wederzien. Met deze voornemens bezield, ging hij langzaam door het woud, dat aan de Dimbovitza grensde. Toen hij zijn schapen hoorde en de honden hem vroolijk te gemoet sprongen, verheugde hij zich volstrekt niet; hij was overtuigd dat niets hem meer eenige vreugde kon inboezemen. Toen hij opzag, stond zij voor hem in hare roerende schoonheid; zij zag hem schuchter aan en sprak geen woord, juist alsof ook hij weder een vreemde voor haar geworden was.

„Zij hadden mij reeds niet meer noodig!" bracht hij toornig uit. „Niemand heeft mij meer noodig. En dit is uw schuld."

„Zal ik heengaan?" vroeg zij. „Ik weet immers dat gij mij niet meer liefhebt; ik ga dadelijk heen!"

Daar stond hem plotseling zijn ellendige toestand voor oogen.... Hij had zijn halve kudde verloren, had den vijand niet kunnen bevechten, en nu ging hij ten slotte het meisje verstooten dat hem liefhad!

„Waarom dergelijken onzin te zeggen?" vroeg hij, zonder haar aan te zien. „Misschien zijt gij het, die niet meer van mij houdt?"

„Ik! zeg geen leugen, Bucur; gij weet zeer goed dat dit niet waar is! Daar ik echter de oorzaak van uw ongeluk ken, ziehier wat ik gedaan heb!" en zij toonde hem een kruis, dat zij met behulp der jongens uit drie groote steenblokken had vervaardigd.

„Maar hoe hebt gij dat klaargekregen?"

„De ezeltjes moesten ons helpen ze hierheen te sleepen en toen hebben wij ze zoo wat den goeden vorm gegeven en

oude boomstammen op elkander gestapeld en hefboomen er overheen gelegd, totdat wij eindelijk de twee zware steenen konden opheffen."

„Zoo'n vrouw zijt gij dus!" riep Bucur. „En ik die u wilde laten heengaan, domoor die ik ben! Zeg mij wat ik doen kan om het onrecht u aangedaan weder goed te maken!"

„Een dak boven mijn kruis bouwen en muren er omheen, opdat het een kerk worde!"

Dat liet Bucur zich niet tweemaal zeggen; zoo goed en kwaad als het ging, bouwde hij een kerkje. Maar toen hij later rijk werd, en gelukkig met zijne Ileana was geworden, liet hij een veel fraaier kerkje op diezelfde plek verrijzen, dat heden nog bestaat en Bucur heet — een kerk met een torentje, en op het torentje een dak als een paddestoel uit het woud, en om het kerkje zijn weldra huizen gebouwd, al meer en meer, en nog driehonderd andere kerken bovendien, zoodat er van het woud niets meer is overgebleven, niets dan een groote stad, die naar den herder Bucur, den naam Bucurest, of Bucharest draagt. Hijzelf heeft steeds zijn kinderen naar het kerkje gebracht en hun verhaald, hoe de lieve God, in plaats van te straffen hem hunne moeder had toegezonden en hoe zij nimmer mochten ophouden, Hem voor elk gelukkig uur in hun leven te danken.

DE MOEDER VAN STEPHANUS DEN GROOTE.

In het noordelijk gedeelte van Moldavië, tusschen Piatra en Falticeni, ligt op een berg boven de rivier de burchtruïne Niamtz, waarvan evenwel weinig meer is overgebleven, daar het kleine stadje beneden bijna geheel van de steenen der eens zoo trotsche vesting is gebouwd.

Eenmaal echter was zij wijd en zijd bekend en als onneembaar beschouwd, toen Stephanus, de machtige vorst van Moldavië, er vertoefde. Vijftig veldslagen had hij geleverd; bijna telkenmale werd hij verwond en na elke overwinning bouwde hij uit dankbaarheid een kerk. Rusteloos verdedigde hij zijn land en koesterde het eerzuchtige voornemen het groot en machtig te maken. Onlangs nog heeft men in de Venetiaansche archieven een gewichtig document gevonden: een of- en defensief verbond met de toenmaals machtige republiek tegen de Turken. Hij wierp in letterlijken zin een muur der Christenheid op, dien de Turken telkens weer trachtten te verwoesten en door te breken. Het was destijds geen kleinigheid aan den beneden- Donau te regeeren, daar de naburen: Turken, Polen, Hongaren, Kozakken en Tartaren het land voortdurend bestookten. Stephanus echter scheen tegen hen allen opgewassen en algemeen werd hem in den lande een onbegrensd vertrouwen geschonken.

Heden werd nogmaals een hevige slag geleverd, dien men van de tinnen der vesting kon gadeslaan. Een geruimen tijd

hadden de Moldaviërs het hard te verantwoorden gehad, en ook heden scheen het krijgsgeluk Stephanus ontrouw te zullen worden. Twee vrouwen waren in den burcht achtergebleven, Stephanus' gemalin en zijne moeder. De tranen biggelden langs het schoone, bloeiende gelaat der jonge vorstin, dat, door goudblonde lokken omlijst, zich nu eens in de hevigste spanning naar de vlakte keerde en dan weder vol angst en schrik werd afgewend. Niet zelden verborg zij het hoofd in beide handen, om niets meer te zien. De houding der moeder was geheel anders. Het hoofd hoog opgeheven, stond zij aan de zijde der jonge vrouw en tuurde zwijgend en onbeweeglijk in de verte. Onder de zwarte, beweeglijke wenkbrauwen fonkelden groote donkere oogen, waaraan de gebogen neus een uitdrukking als die van een adelaar gaf. Een sluier van het fijnste zijden weefsel bedekte het blauwzwarte haar en omgaf de wangen en de kin, die, evenals de vastgesloten mond, een onverzettelijken wil, een mannelijke geestkracht te kennen gaf. De mond was tamelijk groot, doch wanneer die zich opende, kwamen twee rijen onberispelijke tanden te voorschijn, die den indruk van kracht nog verhoogden. In een kostbaar zijden gewaad gehuld, stond zij daar den ganschen dag, zonder spijs of drank aan te roeren, naar de vlakte te turen. Van tijd tot tijd legde zij hare stiefdochter de schoone hand op den schouder en sprak haar moed in. Haar stem had een eigenaardigen, diepen, vollen klank, zoodat die voor het oogenblik een bedarenden, vertroostenden invloed op de doodelijk beangste jonge vrouw teweegbracht. Maar zoodra het gevecht weer een andere wending nam, werd zij even angstig als te voren. Het strijdgewoel kwam al nader en nader, en weldra kon men duidelijk zien, dat Stephanus zich nog slechts verdedigde.

„O, moeder! zij zullen hem voor mijn oogen dooden!"

„Stephanus zal zegepralen, voordat de dag ten einde is."

Het vaste vertrouwen en de ernst, waarmede deze woorden gesproken werden, drongen de tranen der jonge vorstin terug. En toch kwam de strijd steeds nader en begon weldra de avond te vallen.

De zon had den geheelen dag fel gebrand, thans ging zij snel onder en de schemering breidde zich over de vlakte uit. Dampen stegen omhoog en hulden alles in een dichten sluier, zoodat men van den burcht niets meer kon onder-

scheiden. Daarna werd het geheel en al donker. De beide vrouwen luisterden en verroerden zich niet, opdat zelfs het ruischen van een kleed haar niets van het worstelen daar beneden in de diepte zou doen verliezen.

Plotseling klonken snelle hoefslagen in de nabijheid; daarna werd er heftig en herhaaldelijk tegen de vestingpoort geklopt.

„O moeder! dat is Stephanus! Ik weet het! Ik voel het! Laat mij naar beneden vliegen en hem binnenlaten!"

Maar met een vasten greep sloot zich de hand der oudere vrouw om den arm der jeugdige vorstin; toen ging zijzelve met kalmen tred naar de poort.

„Wie klopt daar?" riep zij zonder te openen.

„Stephanus, uw zoon!"

„Mijn zoon? Wie zijt gij, vreemdeling, die in het huis van mijn geërbiedigden zoon wenscht te worden toegelaten?"

„Moeder! doe open! ik ben het, uw zoon! Ik ben geslagen! De Turken zijn mij op het spoor, ik ben gewond!"

„Dat is mijn zoon niet, die daar buiten met mij spreekt, dat is een onbekende man. Mijn zoon keert nooit als een vluchteling uit den slag weder. Mijn zoon is in de vlakte en drijft de vijanden van zijn land met zijn geweldigen arm uiteen. Maar mocht gij, vreemdeling, mij inderdaad het verdriet aandoen mijn zoon te zijn, weet dan, dat gij hier niet zult binnenkomen. Kunt gij niet overwinnen, zoo bestaat er een heldendood op het slagveld, en dan zal ik uw moeder zijn en uw graf met bloemen tooien."

De jonge vorstin viel voor haar op de knieën en wilde onder heete tranen haar smeeken de poort te openen; maar met een streng gebaar legde de moeder haar het zwijgen op en luisterde.

Stephanus had een oogenblik vol schaamte en smart het hoofd gebogen. Thans echter schudde hij de golvende lokken naar achteren, zette zijn hoorn aan den mond, en als bazuingeschal klonk het wijd en zijd door den nacht. Het waren weder de oude tonen, die de stervenden deden opspringen om hem te volgen, die zijn vluchtend leger deden stilstaan en terugkeeren, om zich aan zijne zijde te scharen. Als een stormwind joeg hij zijn ros den berg af, en gevolgd door zijn getrouwen, stortte hij zich te midden der vijanden, die, zorgeloos hun zegepraal vierend, zich lieten overrompelen en in korten tijd geheel werden verslagen.

Steeds verder en verder klonk het gewoel van den strijd, het gejubel der overwinnaars, dat het hart der luisterende vrouwen deed kloppen van vreugde.

En thans hield Stephanus weder zijn hoorn aan de lippen en blies een juichende fanfare, terwijl hij naar het slot terugkeerde, welks tinnen zich verre boven de nevelen tegen het nachtelijk uitspansel afteekenden. Daarbinnen werden tallooze lichten aangestoken, die ijverig heen en weder vlogen in de handen van dienaren, want alles werd voor een feestmaal in gereedheid gebracht.

Weder klonk er hoefgetrappel op den berg en aan het hoofd van zijn gevolg reed Stephanus de thans wijd geopende poort binnen. Toen hij zijn moeder zag, sprong hij van zijn paard en boog zich eerbiedig over haar hand, met de woorden:

„Moeder, u heb ik deze overwinning te danken!"

Nu werden voor de eerste maal hare oogen vochtig, en hare lippen beefden toen hij zijn van geluk stralende jonge gemalin in de armen sloot.

„Gij wildet mij binnenlaten!" fluisterde hij haar toe.

Zij vlijde zich dichter tegen hem aan.

„Ik heb u zoo lief en ik was zoo angstig!" klonk het nauw hoorbaar van hare lippen.

„En toch," sprak hij luider, „is de liefde mijner moeder nog veel grooter dan de uwe!"

IN DE VRANCEA.

Vorst Stephanus de Groote had een slag verloren, zóó verloren, dat zijn leger uiteengejaagd en verstrooid was, en hij zelf treurig en eenzaam in de bergen van de Vrancea rondzwierf om niet herkend te worden. In gedachten verzonken, liep hij verder, steeds verder, totdat de avond begon te vallen. Daar kwam hij aan een net, zindelijk huisje, waar op den drempel een knappe, oude vrouw hem te gemoet trad. Hare schoone ernstige trekken kregen een vriendelijke uitdrukking, toen zij hem uitnoodigde binnen te treden:

„Wie gij ook zijn moogt, wees welkom. Ik kan u melk verschaffen en een leger voor den nacht."

De vorst zette zich bij den haard neder en verkwikte zich aan de melk en de schapenkaas, die de vrouw, zonder een enkele vraag tot hem te richten of de minste nieuwsgierigheid te verraden, voor hem gereedzette.

Daarna bereidde zij hem een leger van tapijten door haar geweven en eigenhandig geborduurde kussens van sneeuwwit, in welriekende kruiden bewaard, linnen en, den vermoeiden held ging het als andere menschen, door een diepen kommer ternedergedrukt. Hij viel in een vasten slaap.

Tot het aanbreken van den morgen sliep hij door. Het was de vrouw die hem wekte.

„Stephanus!" riep zij. „Vorst Stephanus! ontwaak."

Verbaasd richtte hij zich overeind; hij meende dat zij hem niet herkend had.

„Waarom langer te treuren?" sprak de vrouw. „Zoo uw leger verstrooid is, kan God u uit dennen en rotsen een ander leger vormen. Zie slechts!"

En terwijl Stephanus den blik naar de bergen wendde, schenen inderdaad de omliggende bosschen zich te bewegen en neder te dalen.

De dennen bogen en kromden zich en daartusschen glinsterde en schitterde het in de eerste stralen der morgenzon.

„Gij ziet," sprak de vrouw, „dat wij ook nog wat kunnen! De geheele Vrancea is als één man voor u opgestaan; daar komen zij van de hoogten; en de zeven jonge mannen, die hen voorafgaan, dat zijn mijn eigen zeven zonen, die ik u schenk. Thans zult gij overwinnen!" riep de vrouw met stralende oogen. Dien nacht had zij hare zeven zonen in alle richtingen uitgezonden, en deze waren het nu, die de versche legerscharen aanvoerden.

Voordat de vijand een nieuwen aanval vermoedde, stormde Stephanus met zijn nieuw verworven leger de bergen af, overrompelde hem en sloeg hem op de vlucht.

Aan de zeven zonen der weduwe echter schonk hij zeven bergen, die de namen der jonge helden dragen; en de Vrancea is altijd een zeer eigenaardig en bijzonder gedeelte van Rumenië gebleven, met afzonderlijke wetten en vrijheden als een Republiek. De lieden aldaar zijn buitengewoon krachtig en schoon van uiterlijk, en als echte zonen der bergen schrander, vrijheidlievend en dapper. Hoe zou het ook anders kunnen, daar waar zulke vrouwen zijn?

MEESTER MANOLE.

Vorst Neagoe Bassarab [1]) was een vroom, godvruchtig man, die meende nooit genoeg te kunnen doen, om van zijn godsvrucht te doen blijken.

Hij had reeds de Metropolitaankerk en de St. George's kerk in Tirgoviste gebouwd, alsook de prachtige kloosters van Cozia en Tismana — het laatste op een steile rots, vanwaar een waterval loodrecht naar beneden stort — en nog was dit alles hem niet voldoende. Hij vatte dus op zekeren dag het voornemen op in Curtea de Argesch een kerk te bouwen, zooals er in de geheele wereld tot dusverre geen bestond.

Wijd en zijd werden de beste bouwmeesters ontboden; hem, die alle anderen in kennis en kunstzin overtrof, zou de bouw worden opgedragen. Onder vele mededingers meldde zich een architect aan, Manole genaamd. Sommigen zeiden, dat hij uit Macedonië kwam, anderen dat hij een Spanjaard was. Deze nu beloofde den vorst hem een bouw van ongekende schoonheid voor oogen te stellen.

En werkelijk werd hem de uitvoering van zijn grootsch plan, een kerk in Byzantijnschen stijl, met Perzische en Arabische versieringen, opgedragen.

Hij koos de knapste en kundigste aannemers en opzichters uit en begon zijn arbeid met dien lust en die vreugde, welke het bewustzijn van zijn rijpe kennis en zijn machtig kunstenaarstalent hem inboezemde.

---

[1]) Hij regeerde van 1512 tot 1521.

Maar het scheen wel, alsof een booze geest hem parten speelde.

Hoe diep de uitgravingen ook waren, hoe breed men de muren ook metselde, steeds kwam het welwater door alles heendringen; het woelde de aarde los en deed de steenen verschuiven; dagelijks vond men het zand, door de werklieden verwijderd, weer naar beneden gestort; dagelijks moesten de muren weer afgebroken en opnieuw gemetseld worden.

En wanneer Manole 's avonds met de zweetdroppelen op het voorhoofd en saamgetrokken wenkbrauwen het terrein verliet, waar hij den ganschen dag gewerkt en gepeinsd had, wist hij reeds van te voren in welk een toestand hij het den volgenden morgen zou wedervinden.

De werklieden begonnen te morren en onwil te toonen, en zeiden dat er op die plek een vloek rustte en er nimmer een kerk zou kunnen verrijzen. Manole had schier evenveel moeite met zijn onwillige arbeiders, als met den weerspannigen bodem.

Menigen langen slapeloozen nacht wentelde hij zich rusteloos op zijn leger heen en weer. Eens zelfs stond hij op en liep met tranen in de oogen geruimen tijd op en neder. Zijn zachte, jonge vrouw, Florica, richtte zich overeind en zag hem met hare groote gazellenoogen verschrikt aan.

„Zeg mij wat u deert, geliefde! Ik voel mij zoo angstig te moede wanneer gij lijdt en niet tegen mij spreekt."

Manole zette zich op den rand der legerstede, streelde de kleine handen en staarde in vertwijfeling voor zich uit, terwijl zij vol liefde de oogen op zijn gelaat vestigde.

„Ik heb mij verstout een wonder te willen verrichten, ik, een vreemde, een onbekende in dit land, en de eerste steenen door mij samengevoegd, houden zelfs niet. De lieden hebben reeds alle vertrouwen in mij verloren, en terecht: het is kinderwerk wat ik tot nu toe gemaakt heb. Zelfs de bodem is mij vijandig, de vorst verspilt zijn geld en moet zich reeds ongunstig over mij hebben uitgelaten. Ook steken van alle kanten mijn vijanden en benijders het hoofd op en verwijten den vorst mij vertrouwd te hebben. Ik oogst slechts schande, waar ik roem meende te behalen. Het is misschien kinderachtig, Florica, maar ik zou er haast toe kunnen komen het bijgeloof dier lieden te deelen en te denken dat die plaats betooverd is!"

Een diepe zucht begeleidde die woorden en Manole sloeg

de hand voor het gelaat, als iemand, die te vergeefs zijn hersens martelt om de oplossing van een raadsel te vinden.

„Helaas, wat kan ik doen! welk offer kan ik brengen?" riep de jonge vrouw.

„Gij?" sprak Manole bitter. „Wat zoudt gij, arm kind, vermogen, wanneer wij mannen geen uitkomst zien, wanneer ons verstand er voor stilstaat?"

En hij sprong weder op en liep door het kleine vertrek als een leeuw in zijn kooi, den ganschen nacht en nog vele nachten daarna.

Florica bracht tal van kaarsen aan de Moeder Gods, om hare hulp af te smeeken .... alles te vergeefs.

Manole werd elken dag stiller en somberder, zoodat de werklieden bevreesd voor hem werden.

Toch vatte een der opzichters op zekeren dag moed:

„Meester," zeide hij, „in ons land bestaat een bijgeloof, dat zich reeds meermalen heeft bewaarheid. Wanneer namelijk de grondslagen van een gebouw niet willen blijven staan, moet men daar een levend mensch inmetselen, dan houdt het door alle eeuwen heen!"

De werklieden waren allen naderbij getreden en omringden den meester in gespannen verwachting, zich afvragend hoe hij die stoute taal zou beantwoorden. Hij zag van den een naar den ander en de aderen zwollen hem op het voorhoofd.

„En wie wilt gij dan inmetselen?" vroeg hij eindelijk.

Zij zagen elkander aarzelend aan.

„Het moet iemand zijn, die niets van de zaak weet," zeiden zij eindelijk.

„Maar wie?"

„U weet, meester, dat tegen den middag al onze vrouwen, zusters en dochters ons het middagmaal komen brengen. Laat het eene van haar zijn!"

„En wie zal een der zijnen offeren?" vroeg Manole en zag hen beurtelings aan met dien vlammenden blik, dien zij kenden en vreesden.

Allen zwegen.

„Nu, wie zal het wezen?" vroeg hij nogmaals.

„De eerste die komt!" klonk het eindelijk in den kring.

„Het zij zoo!" riep Manole; „zweert dan!" Hij hief de hand omhoog:

„Zweert, dat de eerste die komt, wiens vrouw of zuster of

dochter het ook wezen moge, zonder aarzeling, zonder morren, zonder tegenstand wordt ingemetseld!"

„Wij zweren!" klonk het bijna fluisterend in het rond.

De zon scheen heden met buitengewone snelheid te stijgen, en menig oog blikte nu eens naar den hemel, dan weder in de verte. Niemand sprak een woord. Een huivering liep den mannen door de leden.

Manole had geruimen tijd, in somber nadenken verzonken, naar beneden, naar de fundamenten gestaard. Thans hief hij de oogen op en plotseling voelde hij het bloed in de aderen stollen. Daar, in de verte, in de gloeiende, trillende zonnehitte kwam een jeugdige gestalte aan, in een sneeuwwit gewaad met den witten sluier over het zwarte haar, de kruik op den schouder, het korfje in de hand. En waarheen hij ook tuurde, nergens was een andere vrouwengestalte te ontdekken dan Florica, zijn jonge vrouw!

„O, mijn God!" bad hij, „hebt Gij mij dan geheel verlaten? Welk een straf voor mijne vermetelheid! Onthef mij van mijn eed! Straf mij zoo zwaar als gij wilt.... slechts dat ééne niet! Laat mij niet mijn jonge vrouw ten offer brengen, mijn alles in dit vreemde land, mijn geluk, mijn leven! Zend storm en onweer, opdat zij niet verder kan!"

Onbeweeglijk stond Manole op de steigers en zond zijn vurig gebed omhoog; hij voelde hoe aller blikken strak op hem gericht waren en wist dat hij zijn eed moest nakomen.

Plotseling verduisterde de hemel. Zwarte wolken kwamen opzetten, het dof gerommel van den donder naderde meer en meer. Weldra volgde de eene bliksemstraal den anderen. De slagen knetterden en ratelden alsof de wereld zou vergaan. Een storm verhief zich, die de boomen ter aarde boog en de takken afrukte. De mannen knielden en kruisten zich, de jonge vrouw kwam in storm en onweder rustig nader. Zij zag Manole op de steigers staan en verhaastte hare schreden om eerder bij hem te zijn.

„O, God!" bad Manole weder. „Nu komt zij aan de beek! Laat die zwellen, opdat zij niet verder kan!"

En zie, daar vielen eensklaps stroomen regen neer, alsof het hemelgewelf zich opende en de wolken naar beneden kwamen.

Florica kwam rustig nader.

En de beek zwol en schuimde en bruiste in wilde vaart. Nauwelijks kon een paard er zich in wagen.

Gedurende een oogenblik werd door den geweldigen regen alles aan Manole's blik onttrokken. Hij hield zich aan een dwarsbalk vast en trachtte den regensluier met zijn blik te doorboren.

Eindelijk kwamen de elementen tot bedaren, de zon brak door. Daar zag hij hoe Florica hare schoenen had uitgetrokken, hare kleederen omhoog hield en moedig door den bruisenden stroom waadde.

Manole stond nog altijd op den steiger en verroerde zich niet. Zijn gelaat was asgrauw geworden; zelfs zijn lippen verbleekten onder den donkeren baard. De mannen zagen zwijgend tot hem op. Thans was zijn jonge vrouw nog slechts enkele schreden van hem verwijderd en knikte en lachte hem toe, terwijl zijn strakke blik de gedachte vertolkte:

„Hadde de stroom u toch medegesleept.... liever dan deze marteling!"

Hij daalde nu den steiger af, nam het medegebrachte van haar over en beknorde haar zachtjes, wijl zij zich in dat woeste weder had gewaagd, zij, die zich in acht moest nemen en rust behoefde! Zij hoorde, hoe zijn stem beefde, en vroeg of alles weer bedorven was.

„Kom beneden," zeide Manole, „en zie zelf, hoe dezen nacht alles weer in elkander is gestort. Op dit oogenblik is het werk nog niet zoover gevorderd als gisterenavond."

Met een bekommerd gezichtje beschouwde zij het opgeborrelde water, de losse aarde, de waggelende steenen.

Inmiddels gaf Manole een teeken en de metselaars begonnen hun arbeid.

„O!" zeide de jonge vrouw. „Ik sta hier in den weg! Geef mij de hand, Manole, om weer boven te komen, het is zoo hoog!" En blozend stak zij de hand uit.

Hij nam die niet.

„Blijf nog maar wat beneden, liefste; gij kunt dan eens zien hoe snel zij werken. Ook zijn zij bijgeloovig en meenen dat de blik uwer lieve oogen den muur zal doen houden."

De steenen reikten haar reeds tot aan de knieën. Glimlachend bleef zij toezien. Thans echter kwamen zij haar tot het middel.

„Nu zult gij mij moeten optillen, Manole," zeide zij. „Ik kan er anders niet meer uit."

„Ja, liefste, als het tijd is! Nog een oogenblik! Het is dadelijk gereed, dadelijk!" En met zijn eigen handen stapelde hij de steenen op en zette de arbeiders tot meerder spoed aan.

„Manole! de steenen benauwen mij! Zij verpletteren mij de borst, mijn kind wordt doodgedrukt! Laat hen niet voortmetselen, Manole!"

Hij gaf geen antwoord.

„Manole! laat toch mijn mond niet inmetselen, mijn oogen! Ik word zoo angstig! Manole! Waar zijt gij? Waarom spreekt gij niet? Manole! Waartoe die wreede scherts? Het zal een leven kosten! Manole! Manole!"

Juist legden de arbeiders den laatsten steen boven het schoone hoofd. De meester echter dreef en joeg hen steeds voort. De middag was lang voorbij, eten en drinken werd vergeten. Men hoorde op het bouwterrein slechts het ongeduldig roepen om steenen en kalk, wanneer de kleine Zigeunermeisjes de bloote voetjes niet vlug genoeg repten bij het aanbrengen der materialen.

De zon ging onder, en nog altijd werd de muur hooger, nog altijd hanteerde de meester met koortsachtige gejaagdheid den troffel en boog zich voorover, wanneer de kreet: „Manole!" al zwakker en zwakker uit de diepte opsteeg.

Eindelijk wierpen de werklieden hun gereedschappen neer en verklaarden geen steen meer te willen metselen.

De nacht begon te vallen.

Manole ging niet huiswaarts. Als een geest zwierf hij rondom de steigers, die zich in het heldere maanlicht tegen den nachtelijken hemel afteekenden.

Ook zwierf hij door de velden, maar als door een geheimzinnige tooverkracht aangetrokken, keerde hij altijd weder naar het bouwterrein terug. Hij wilde niet luisteren, maar hij deed het toch, en dan hoorde hij haar nog altijd roepen. Daarginds kronkelde zich de Argesch als een zilveren slang koel en rustig door het landschap. Het water zou wellicht zijn kwellende gedachten van hem nemen, ze wegspoelen, ver, ver weg. Hij ontkleedde zich en daalde naar den oever en dompelde lang en herhaaldelijk zijn hoofd in den kouden stroom. Het water deed hem goed. Nauwelijks echter was hij er uit, of hij hoorde het roepen weder.

Maanden waren voorbijgegaan.

De kerk begon in al hare schoonheid te verrijzen met hare vijf koepels en rijke wandversieringen, die wonderen van bouwkunst vertegenwoordigden.

Plotseling echter moest de arbeid worden gestaakt, want er was geen geld meer voorhanden.

Manole was radeloos. Hij kende nog slechts één gevoel: eerzucht; die brandende, verterende eerzucht, waaraan hij alles had ten offer gebracht!

Geen geld!

Vorst Neagoe verzamelde zijn raadslieden en sloeg hun voor nieuwe belastingen te heffen. Zij echter verklaarden hoofdschuddend, dat het land niets meer kon opbrengen.

Moest de bouw dan worden gestaakt, de luister zijner regeering, de roem van zijn land?

Daar ging de deur open en in al hare liefelijke schoonheid trad vorstin Despina de raadzaal binnen; een kleed van wit atlas en een mantel van brocaat met hermelijnen rand omsloot hare fiere gestalte. Over den mantel golfde het fraaie, bruine haar tot aan de enkels. Het sierlijk hermelijnen hoofddeksel vertoonde heden geen enkelen diamant. Zij droeg geen armbanden, noch een halsketting, noch oorringen; alleen de fijne zijden sluier viel als een spinneweb om de slanke figuur. In de handen droeg zij een sierlijk juweelenkistje, dat zij voor den vorst uitschudde.

En aarzelend, schuchter als beging zij een onrecht sprak zij: „Ziehier, neem dit en laat daarmede den bouw der kerk voltooien! Zij mag niet worden besproeid met de tranen der vrouwen, wier kinderen gebrek lijden!"

En weg was zij, eer de verbaasde mannen een woord hadden kunnen antwoorden.

De kerk was voltooid.

Wel mocht men haar een wondergewrocht noemen. Iedere steen, die de wanden bekleedde, was tot een bloem uitgehouwen, die in fonkelend goud op een groenen of hemelsblauwen grond uitkwam.

En niet ééne bloem geleek op de andere. De vergulde koepels, de kruisen en de kettingen, die de kruisen vasthielden, schitterden in verblindende pracht als de zon zelve. Rondom het dak zaten gouden duiven, met klokjes in den snavel, en bij elk windkoeltje gaven al de klokjes een lieflijken klank [1]).

Vorst Neagoe echter, die zoo vurig verlangd had de kerk

---

[1]) Onder de regeering van Koning Karel is de kerk in haar volle pracht gerestaureerd door den Franschen architect Lecomte de Nouy.

voltooid te zien, en zijn trouwe Despina, die al haar schatten daaraan had ten offer gebracht, waren reeds lang de eeuwige rust ingegaan. En zijn opvolger Radu was een wreed mensch.

Alle steigers en stellages waren weggebroken, met uitzondering van enkele ladders, waarmede de vorst het dak der kerk besteeg, ten einde het wonderwerk tot in de kleinste bijzonderheden te beschouwen. Ernstig en zwijgend hoorde Manole den lof aan, waarmede men hem overstelpte. De uitroepen en toejuichingen der verbaasde menigte konden hem geen enkelen glimlach ontlokken. Zijn oogen schitterden koortsachtig van het aanhoudend nachtwaken en zijn eigen pijnigende gedachten.

Eindelijk had de vorst alles bewonderd.

„Welnu, Manole," zeide hij, „zoudt gij op u durven nemen, ten tweeden male een dergelijke kerk te bouwen?"

„Ja zeker!" riep Manole; „en de tweede zou nog duizendmaal schooner worden! Thans ken ik pas mijn eigen kracht en weet ik waartoe ik in staat ben!"

Nu straalde zijn gelaat van inwendige bezieling, als zag hij reeds in zijn verbeelding het nieuwe grootsche werk verrijzen.

„Opdat iets dergelijks niet gebeure," sprak de vorst, „zult gij hier blijven, voortreffelijke meester! Gijlieden zult achter mij de ladders wegbreken! Ik wil den meester niet van zijn werk scheiden!"

Sprakeloos van ontzetting stond Manole op het glinsterende dak. Onder de talrijke menigte beneden, die daareven nog zoo luid had gejubeld, was er niet één, die te zijnen gunste de stem verhief, strekte zich niet één hand tot zijne redding uit Integendeel. Een goedkeurend gemompel deed zich hooren:

„De vorst heeft gelijk. Meester Manole heeft een verbond met den duivel gesloten. Met zijn eigen handen heeft hij zijn vrouw ingemetseld! Hij krijgt zijn verdiend loon!"

Zelfs zijn eigen arbeiders lieten hem aan zijn lot over. „Wij zouden het niet gedaan hebben! Hij heeft ons tot een eed verleid! Hij heeft helpen metselen! De arme vrouw! En ze riep hem zoo smeekend aan. Hij is een boos mensch, een slecht mensch! Heeft hij ooit sedert dien dag een goed woord voor ons overgehad? En aan ons heeft hij het toch te danken, dat het werk voltooid is! Laat hem versmachten! hij verdient niet beter!"

Niemand sprak een woord tot zijne verdediging.

Allen zagen met een zekere vrees tot den man op, die zijn werk op zondige wijze had aangevangen en dit nu met zijn leven zou moeten boeten. Hij echter stond daar met de armen over elkander geslagen, zag de ladders afbreken en keek den vorst na, die zich met een spottend lachen verwijderde. Bij het aanbreken van den nacht stond hij nog altijd op dezelfde plek; zijn gansche verleden gleed aan zijn geestesoog voorbij. Hij dacht aan zijn brandende eerzucht, waaraan hij alles had ten offer gebracht, aan zijn geluk, zijn liefde, aan het eenige wezen, dat hem op de geheele, wijde wereld toebehoorde. En terwijl hij aldus nadacht, was het hem als hoorde hij beneden in de diepte, heel zwak, de stem zijner schoone vrouw:

„Manole! Manole!"

Nog altijd de oude toon, die hem zoo menigen nacht vervolgd en alle slaap ontnomen had.

De nacht was zwoel en bracht geene verkwikking. Brandend steeg de zonneschijf omhoog en scheen zich aan het vergulde dak vast te hechten met gloeiende stralen. Op de aarde verdorde en verschroeide het gras; de Argesch scheen in haren loop stil te staan. Zelfs de muggen verroerden zich niet in de ondraaglijke hitte.

Weldra begon de honger den ongelukkige te kwellen, en een verterende dorst martelde hem.... een dorst, die hem lippen, tong, keel en borst verschroeide. De volgende nacht bracht evenmin verkwikking; er was geen dauw, geen spoor van vochtigheid op de daken te zien. Overal de stilte des doods. Den tweeden dag was het Manole als voelde hij zijn hoofd lichter en lichter worden, en steeds duidelijker en luider hoorde hij Florica's stem, die hem riep als leefde zij nog, als zou zij in het volgende oogenblik voor hem staan. Het was een eindeloos lange nacht, waarin de koorts zijn geest benevelde. Wankelend liep hij over het dak heen en weder, en naar beneden ziende, zag hij Florica die hem wenkte.

Bij de eerste schemering van den morgen verhief zich een luchtig koeltje en al de klokjes begonnen te luiden. Den uitgeputten man echter klonk het klokkengelui als de stem zijner vrouw in de ooren. Hij boog zich over den rand heen en met den uitroep: „Ik kom! Ik kom!" stortte hij zich naar beneden.

Op de plek waar hij neêrviel, ontsprong een bron; maar het water der bron was ziltig, als van eeuwig vloeiende tranen.

MIORITZA.

Over de hooge Alpen voerden drie herders hunne drie kudden bergafwaarts naar het dal. De eene was uit Moldavië, de andere een Zevenberger, de derde uit de Vrancea.

De twee laatsten koesterden booze plannen. Zij overlegden te zamen hoe zij den Moldaviër zouden dooden; zoo lang reeds had het hun nijd opgewekt, dat hij veel rijker was dan zij: hij had immers veel meer schapen, en schoonere schapen, meer gehoornde rammen, goed afgerichte paarden en de beste honden!

Maar de kleine Mioritza, met de zachte krullende vacht, het jonge moederschaapje, dat de herder teeder liefheeft en dat hij nooit van haar eerste lammetje berooft, doet sedert drie dagen een klagelijk geblaat hooren. Sedert drie dagen is zij onrustig en het malsche gras wil haar niet smaken.

„Mioritza, mijn kleine lieveling! Foei, foei! Sedert drie dagen staat dat bekje geen oogenblik stil! Smaakt je dan niets, of zijt gij ziek, mijn Mioritza?"

„Mijn teergeliefde herder! Breng de schapen naar het donkere woud, waar voor ons gras is en voor u schaduw en beschutting. En roep uw besten hond, o, heer, uw trouwsten hond, die u het meest verknocht is, want ik heb gehoord wat zij spraken, de Zevenberger en de Vranceaan: na zonsondergang willen zij u dooden, die twee booze herders!"

„Mijn lief schaapje, zijt gij dan een fee en kent gij de gedachten der menschen? Welnu, zoo ik op het open veld

moet sterven, zeg dan den Vranceaan en den Zevenberger, dat zij mij hier dichtbij begraven, achter de Alpenhut, opdat ik bij u blijve en mijn honden hoore. En zeg hun ook nog, dat zij mij een fluitje van beukenhout bij het hoofd leggen, dat van liefde spreekt, en een teenen fluitje dat zoo roerend klinkt, en een fluitje van vlierhout dat zoo helder zingt! En wanneer dan de avondwind over mijn graf suist en tonen aan mijn fluiten ontlokt, dan zullen de schapen zich verzamelen en bitter om mij weenen met bloedige tranen. Maar gij, Mioritza! zeg niets van den moord! Zeg hun dat ik getrouwd ben met een doorluchtige koningin, de bruid des hemels, en dat bij de bruiloft een ster gevallen is, en dat de zon en de maan getuigen waren en de luchters boven onze hoofden hielden, en dat de dennen mijn bruiloftsgasten waren. Zeg hun, dat ik als priesters de bergen had, als muzikanten de vogels, duizenden vogels, en als kaarsen de sterren.

Wanneer gij echter mijn oud moedertje mocht tegenkomen, met den wollen gordel en met betraande oogen, mijn moedertje, dat over velden en weilanden zwerft en aan allen vraagt: „Wie heeft hem gekend? Wie heeft hem gezien, mijn wakkeren herder, mijn slanken jongen, mijn flinken borst? Zijn gelaat is als melk, zijn baard als een korenaar, zijn haar als een ravenveder, zijn oogen als braambeziën!".... Dan zult gij, mijn Mioritza, deernis met haar hebben en haar zeggen, dat ik ver, ver weg met een koningsdochter getrouwd ben.

Maar dat arme moedertje moogt gij niet zeggen, mijn lieveling, dat er bij mijn bruiloft een ster van den hemel is gevallen, en dat de dennen bruiloftsgasten waren en de bergen priesters en de vogels muzikanten en de sterren kaarsen!".... [1])

---

[1]) Dit is zeer zeker het schoonste stukje Rumeensche volkspoëzie — en volkspoëzie in het algemeen — dat de overlevering voor ons bewaard heeft. Ik heb beproefd het in de Rumeensche bewerking in verzen weder te geven, in die eigenaardige, eenvoudige, kunstelooze verzen der karakteristieke volksballade, maar heb bevonden, dat dan het naïeve plomp en stijf wordt en er te veel van het schoone verloren gaat. Dus moet men zich slechts met den inhoud vergenoegen, hoewel het melancholieke gezang op een zomeravond bij de gitaar of de mandolijn de betoovering van het gedicht verhoogt. (Noot van de schrijfster).

SCHALGA.

Aan den oever van den Donau lag een fraai landhuis, met een daaraan grenzende stoeterij. Het huis was omringd door een galerij, die het tegen de brandende zomerzon en des winters tegen de sneeuwstormen beschutte. De stoeterij, vol jonge veulens, werd door acht herders en de allergevaarlijkste wolfshonden bewaakt. De geheele bezitting met de paarden en de herders en de honden behoorde der schoone jonge weduwe Schalga toe. Schalga met de zwarte oogen, de krullende lokken, Schalga, de fiere onversaagde amazone, wier natuur geen vrees kende. Er behoorde een zeldzame moed toe als vrouw alleen aan den Douau te wonen en have en goed te bewaken. Zij had hare schoonmoeder bij zich: een goede oude vrouw voor wie zij zorgde, nadat de dood van den geliefden eenigen zoon haar leven knakte en haar zwak en treurig had achtergelaten.

Door tal van aanzoeken werd zij bestormd, de schoone Schalga, maar de mannen waren haar geen van allen sterk en dapper genoeg; of wel zij waren te begeerig naar haar geld en goed, of te dom, of te traag, of hadden te weinig verstand van paarden, of wilden den baas spelen, waar zijzelve de teugels in handen wilde houden. Zij bleef dus vrij en onafhankelijk en lachte haar aanbidders uit.

Op een stillen donkeren nacht kwam de rooverhoofdman Caracatuci met zijn heidukken aangereden, doodde de honden, liet de herders binden en de paarden voor zich uitdrijven. Den opperste der herders, een schoonen, krachtigen man,

liet hij de ellebogen achter den rug samenbinden, opdat hij zich niet zou kunnen verroeren. Op deze wijze voerde hij den geheelen buit met zich mede. Dit alles was slechts het werk van eenige minuten geweest en de roovers lachten in hun vuistje over hun welgeslaagde onderneming.

Het opperhoofd der herders echter dacht en peinsde en zon op een middel om hen op zijn beurt te slim af te zijn. Hij nam een onderworpen, deemoedige houding aan en sprak: „Dappere hoofdman over vijfhonderd en vijf helden! Zoo gij mij een weldaad bewijzen wilt, laat mijn armen dan slechts een klein weinigje losser binden. De touwen veroorzaken mij zoo'n geweldige pijn!"

De roover dacht: „Wat kan hij mij eigenlijk doen?" en gaf overluid het bevel de touwen wat losser te maken. Nauwelijks echter kon de herder zich roeren of hij greep in zijn borst, haalde een gouden alpenhoorn te voorschijn en blies driemaal met alle kracht, zoodat het geluid wijd en zijt weerkaatst werd en de bladeren der boomen ritselden.

„Wat heeft dat blazen in den nacht te beteekenen?" vroeg Caracatuci met een wantrouwenden blik.

„Ik moet op deze wijze de veulens bij elkander houden. Zij kennen den toon van mijn hoorn, en dit belet hen van de overigen af te dwalen!"

„Ik zal u wel zeggen wanneer er geblazen moet worden! De veulens zijn alle bij elkander!"

Een zoo toornige blik vergezelde die woorden, dat de herder het niet raadzaam achtte het nogmaals te wagen. Als God het wilde, was zijn alarmsein reeds gehoord. Schalga had immers ooren als de beste wachthond en oogen als een adelaar: Schalga zou wel hulp verschaffen, zij kende geen vrees!

En hij had zich niet vergist.

In haar slaap vernam zij den eersten toon. Bij den tweeden sprong zij van hare legerstede op en maakte haar schoonmoeder wakker: „Moedertje! moedertje! Hoort gij den alpenhoorn, die door de bergen weerkaatst? Weet gij niet, gij herdersmoeder, wat dit beduidt? Zijn de veulens verdwaald? Of wel zijn zij verloren of door de roovers overvallen?"

De oude vrouw echter wreef zich de oogen en antwoordde: „Ga maar gerust weer slapen, mijn dochter. Heb geen zorg voor de herders. Die blazen 's nachts op hun alpenhoorn als zij het heimwee naar hun bergen hebben."

Nauwelijks echter had de oude uitgesproken, toen Schalga voor de derde maal den toon hoorde, die haar in een zoo hevige spanning bracht. Nu aarzelde zij niet langer.

„Heidaar! Op! op! gij allen! Schudt den zoeten slaap af!" riep zij haren lieden toe. „Zadel mijn snelste paard, met het beste mannenzadel, opdat ik kan rijden als de stormwind!"

Zij sprong op haar paard, greep een zwaard, dat zij boven haar hoofd zwaaide, en rende al juichende in vliegenden galop den Donau langs.

Toen de roovers haar, die als een geest kwam aangevlogen, zagen naderen, gingen zij allen op de vlucht. Maar Schalga volgde als een stormwind en riep den hoofdman toe: Wacht! Wacht! Wacht dan toch! Laten wij behoorlijk met elkander vechten. Caracatuci, hoofdman over vijfhonderd en vijf dapperen! Sta stil en verdedig u! Laten wij elkander slechts even met onze wapenen te woord staan, want ik zweer u, bij God, dat ik u zal afleeren paarden te stelen en herders te vangen!"

Maar de hoofdman Caracatuci, de aanvoerder van zoovele heidukken, was bang voor een vrouw! Hij was namelijk bang, omdat zij een vrouw was, want zoo iets was hem nog nooit in zijn leven overkomen. Hij vergat al zijn heldendaden en vluchtte, vluchtte zonder zelfs het hoofd naar haar om te wenden. Maar Schalga was hem vlak op de hielen, nu eens rechts, dan weder links; als een stofwolk vloog zij om hem heen, totdat zij een gunstig oogenblik kon waarnemen en.... paf! daar lag zijn hoofd ter aarde; het hoofd alleen, want met het lichaam vluchtte het hollende paard steeds verder, zoodat het stroomende bloed den weg rood verfde.

Schalga was niet eens erg buiten adem; zij keerde terug, bevrijdde de geboeide herders en dreef zelve de veulens lachend voor zich uit.

Sedert dien tijd werd Schalga's stoeterij door alle roovers geëerbiedigd en vermeden. Niet één waagt er zich meer in de nabijheid; neen, voor niets ter wereld naderen zij de bezitting aan den oever van den Donau, de woning der schoone, dappere Schalga!

PIETRELE DOAMNEI.

In het noordelijk Moldavië ligt een groot koninklijk landgoed, Broschteni geheeten.

Daar vindt men nog wouden, waarin nimmer de bijl weerklonk, waarin schier nog geen menschelijk wezen den voet heeft gezet.

Een der schoonste tochten, die men maken kan, is op een houtvlot van Zevenbergen, langs Dorna, Broschteni en Hangu, tot Piatra de Bistritza of te zakken, die, nauw ingesloten tusschen hooge rotsen en door eeuwenoude beuken en dennen overschaduwd, hare heldere wateren voortstuwt. Honderden houtvlotten varen dagelijks aldaar af naar Galatz, waar zij, na in een der grootste stoomhoutzaagmolens van Europa te zijn bewerkt, op de Donau overgeladen worden, om verder naar Panama door te gaan en daar bij de groote kanaalwerken aangewend te worden.

Een prachtig gezicht is het, de boeren te zien met hun rijzige, krachtige gestalten, zwarte haren, adelaarsneuzen en hun diepliggende donkere oogen, wanneer zij in hun wit hemd, geborduurd wambuis en met de witte lamslederen muts of den vilten hoed op het hoofd, waarvan de breede rand met bloemen gevuld is, den helderen bergstroom afzakken. Met de grootste behendigheid weten zij hun vlotten te sturen. Menigmaal komt het voor, dat bij cataracten, waar men overheen moet, het voorste gedeelte van het vlot geheel onderduikt, zoodat de man die daar staat, tot aan het midde

onder het water komt. Hij blijft er echter zoo rustig en kalm onder, alsof hij het nauwelijks bemerkt. Zijn oogen turen scherp vooruit, letten op de verschillende stroomingen en hebben geen tijd de natte kleederen ook maar met een blik te verwaardigen.

Telkens wanneer een nieuw dal zich aan den blik voordoet en een schuimende bergstroom zich in de Bistritza stort, ziet men boven de donkere boomgroepen aan de eene zijde de Tschachlau, aan de andere zijde de Pietrele Doamnei als de torens van een gothische kerk omhoog rijzen.

Ja, het is een prachtige tocht, welke een ieder, die over de bergen gereden en met het vlot teruggekomen is, in verrukking heeft gebracht.

Maar in het jaar 1538 zag de streek er niet zoo schoon en welvarend uit. Toen zakten geen vlotten de Bistritza af; wel klonk het gekletter van wapenen door het dal. Uit de dorpen vluchtten de vrouwen en kinderen, om zich in de dichte wouden in veiligheid te stellen, daar de alarmkreet: „de Turken komen!" alom schrik en ontzetting verspreidde.

Sultan Suleiman had zich ten doel gesteld Moldavië te verwoesten, en hoe heldhaftig de dappere vorst Petru Raresch ook wederstand bood, toch werd hij herhaaldelijk geslagen. Zijn hoofdstad Sutschawa was door de Turken ingenomen, en nu rukten zij al moordend, plunderend en verwoestend naar Piatra op. Het zag er allertreurigst uit in het arme Moldavië; de Turken kenden genade noch erbarmen, vermoordden de kinderen en doodden die vrouwen, welke zij niet wilden meevoeren, en voor wie trouwens de dood benijdenswaardiger was dan de Turksche gevangenschap. Geen vee, geen koren, geen gras was ergens meer te ontdekken. Petru Raresch moest weldra met de rest van zijn leger Piatra verlaten, en, de Bistritza volgend, zijn manschappen in Jesle onderbrengen, waar nog levensmiddelen voor menschen en dieren te verkrijgen waren.

Zijn drie kinderen had hij naar de vesting Tschitscheu (Eiceu,) gezonden; vorstin Hélène echter wilde zich niet van haar gemaal scheiden.

„De Turken krijgen mij niet in handen," zeide zij, „en ik verlaat u niet, zoolang mijn tegenwoordigheid u niet in gevaarbrengt!"

Een weinig voorbij Hangu, in de kerk van Calugareni, had zij een onderkomen gevonden.

Dit kleine kerkje ligt half onder een reusachtige rots verborgen, waarvan een volksoverlevering zegt: dat de duivel haar van den top der Tschachlau had afgerukt, om daarmede de Bistritza te versperren. Maar op het oogenblik dat hij den steen ophief, kraaide de haan, en dadelijk liet hij hem vallen, om voor den aanbrekenden dageraad te vluchten.

De schoone vorstin Hélène stond in de schaduw der overhangende rots en luisterde in de hevigste spanning; van tijd tot tijd was er een lichte trilling in de fijne neusvleugels zichtbaar, en het edele, zachte gelaat verwisselde telkens van kleur.

„O! welk een bittere smaad is onze nederlaag!" sprak zij tot den ouden monnik met sneeuwwitten baard, die haar even te voren genaderd was.

„Alles kan verkeeren, behalve de dood!" antwoordde hij kalm.

„Verkeeren?" riep de jonge vrouw heftig. „Wij zijn verloren! En gij oude man zult misschien heden nog met een jatagan worden doorstoken!"

„Dat is zeer wel mogelijk," was het antwoord.

Daar klonk hoefgetrappel in de nabijheid, en in vliegende vaart kwam Raresch aangerend; een klein troepje ruiters volgde hem.

Hij hield slechts een seconde lang stil om zijn jonge vrouw bij zich op het paard te tillen, en zonder een woord te spreken, vloog hij verder langs den oever der rivier.

De Turken waren hem bijna op de hielen.

Daar trad, in den nauwsten doorgang tusschen de rotsen, de monnik hen te gemoet, zoodat hun paarden begonnen te steigeren.

„Halt!" riep hij. „Waar wilt gij heen!"

„Raresch moeten wij hebben! Honderd goudstukken zijn voor hem uitgeloofd! Wijs ons waar hij zich bevindt, of gij zijt een man des doods!"

De monnik gaf hun een wenk en sloeg een weg in, die weldra steil bergopwaarts over rotsblokken en boomstammen in het dichte woud voerde.

Een tijdlang volgden de ruiters hem, op hun kleine, als katten klauterende paardjes, zonder argwaan te koesteren. Maar toen begonnen zij ijverig naar sporen der vluchtelingen te zoeken, en daar zij die niet vonden, keerde zich hun woede tegen den monnik, wien zij de kleederen van het lijf scheurden,

om hem vervolgens op een omgevallen boomstam vast te nagelen. Daarna vlogen zij verder. De lippen van den ouden man waren blauw geworden, maar geen enkele klacht ontsnapte hem.

„Hoewel niet aan het kruis, dan toch vastgenageld," fluisterde hij. „Hoewel niet voor de menschheid, dan toch voor mijn vaderland!" Hij sloot de oogen en bereidde zich voor, om vol berusting den langzamen marteldood te sterven.

De vluchtelingen hadden weldra Broschteni bereikt. Vandaar naar den Rarau werd de weg steeds moeielijker, en alleen wie de doorwaadbare plaatsen goed kende, kon zich zonder gevaar in den stroom wagen. Kon dit ongemerkt geschieden, dan had men zooveel gewonnen, dat de vervolgers het spoor bijster raakten.

Het paard van den vorst begon onder den dubbelen last teekenen van afmatting te geven, en de sporen, die hem in de zijden woelden, konden hem nog slechts een dof snuiven ontlokken.

„Maria Ta!" sprak een der mannen uit het gevolg tot de vorstin. „Hier is mijn paard, Uwe Hoogheid; ik zal achterblijven!"

„Maar dan zijt gij verloren!"

„Snel! anders is het te laat!" riep hij, tilde de vorstin uit den arm haars gemaals op zijn paard, en was, voordat zij hem danken kon, tusschen het geboomte verdwenen.

Thans verlieten zij de Bistritza, om den Rarau te beklimmen, waar men heden nog in het kleine klooster van de vlucht van Petru Raresch weet te verhalen.

In de verte rezen de beide rotsen als kerktorens voor hen op; aldaar bevond zich een hol, dat hun tot schuilplaats kon dienen.

Een ondoordringbaar woud omringde hen nu van alle kanten. Uit de omgestorte boomstammen waren nieuwe woudreuzen opgeschoten. Ieder oogenblik gaf het weeke mos mede en zonken de hoeven der paarden in het vermolmde hout van boomstammen, die als zwam uit elkander stoven.

Daar kraakte en dreunde en stampte het plotseling in hunne nabijheid, en uit het dichte hout stortte zich een wilde stier met gebogen kop op Hélène, wier paard hij zijn horens in het lichaam stiet, zoodat het met zijn schoonen last steigerde en achteroversloeg. Juist wilde het woedende dier

zijn aanval herhalen, maar reeds stond Raresch met één sprong voor hem, greep met reuzenkracht de beide horens vast, en met een enkelen ruk brak hij hem den nek. Daarna werd Hélène onder het paard uitgehaald.

„Zijt gij ongedeerd? Kunt gij loopen?" vroeg hij zacht, alsof er niets bijzonders ware geschied.

Zij vlijde zich liefdevol tegen hem aan. „Tot aan het einde der wereld!" zeide zij, doch hare bleekheid logenstrafte die woorden.

„Dan zullen wij de paarden wegjagen, die ons meer hinderen dan ons nuttig zijn, en om onze vervolgers op een dwaalspoor te brengen, zullen wij hier van elkander scheiden. Ik moet naar Tschitscheu en zal dat wel bereiken, hoe ver het ook is, over Gura Humora naar Dorna en vandaar over den Caliman verder. Gij echter, Stefanitza, zult de vorstin naar de grot geleiden en daar bij haar blijven tot ik mij bij u kom voegen. Gij kunt toch niet tot het einde der wereld loopen," zeide hij vertroostend tot de vorstin, terwijl hij den arm om hare schouders sloeg.

„Gescheiden!" zuchtte zij.

„Niet voor lang! Hoort gij onze vervolgers in het dal? Er is geen oogenblik te verliezen.

Een seconde lang hield hij haar omarmd; toen werden de paarden met zweepslagen en steenworpen naar alle richtingen uiteengedreven en met een laatsten afscheidsblik zeide Raresch zijn jonge vrouw vaarwel, die hij in de wildernis, zij het ook onder trouwe hoede, moest achterlaten.

Zij staarde hem treurig na en zeide bij zichzelve, dat zij, door bij hem te blijven, slechts zijn leven in gevaar zou brengen. Zij zuchtte diep en stond geruimen tijd in hare smartelijke gedachten verzonken, zoodat Stefanitza haar moest waarschuwen, dat de tijd kostbaar was, daar zij voor haar eigen veiligheid had te zorgen.

Op de plek waar de stier gevallen is, bevindt zich een merkwaardig groot rotsblok, dat Patria Zimbrului, ter gedachtenis aan Raresch en diens moedige daad, de steenrots noemt.

Hélène begon thans in de richting der twee torenspitsvormige rotsen te klimmen. Het was een steile, vermoeiende weg, en de fijne geuren der alom bloeiende kruiden gingen heden voor de bloemen liefhebbende vorstin verloren. Ein-

delijk leunde zij afgemat tegen een boomstam aan, en luisterde zij, met de hand op het hart gedrukt, naar de woeste kreten der Turken, die uit het dal opstegen.

„Stefanitza!" sprak zij, „wilt gij mij een belofte doen?"

„Ja, Maria Ta, wat moet ik u beloven?"

„Neen, zweren zult gij, dat gij mij niet in de handen dier heidenen laat vallen! Liever uw dolk in mijn borst, dan de hand van den ongeloovige op mijn schouder!"

Stefanitza keek haar aan met vastberaden blik.

„Juist dacht ik daaraan!" zeide hij eenvoudig.

„Nu ben ik niet meer bevreesd!" riep de vorstin, en met vernieuwde kracht vervolgden zij den moeielijken weg. Eindelijk waren de rotsen bereikt met het wijde, diepe hol, dat den afgematten vluchtelingen een veilige schuilplaats aanbood.

„Gered!" fluisterde Hélène, en op de knieën vallend, zond zij een vurig gebed ten hemel voor haar gemaal, die, van haar gescheiden, als een vervolgd wouddier langs de gevaarlijkste en ontoegankelijkste wegen verder vluchtte.

In het eerst durfde Stefanitza zelfs geen vuur aanmaken, uit vrees dat het kleinste rookwolkje tegen de verblindend heldere rotsen en den blauwen zonnigen hemel hen zou verraden. De vorstin verlangde ook vóór alles naar water, en met een blijden uitroep ontdekte zij een kleine bron, die met een zacht gemurmel tusschen de steenen opborrelde.

De nacht begon te vallen en Stefanitza bereidde in het hol een leger van mos, waarop de uitgeputte jonge vrouw weldra nederzonk om een korte rust te nemen. Hij zelf legde zich dwars voor den ingang van het hol, als een trouwe hond, maar sliep slechts met een half oog, opdat geen gevaar, van welken aard ook, hen zou verrassen. Geen geluid drong tot hen door. Vreedzaam verhieven zich de rotsen als eeuwige wachters boven het zware, donkere woud, welks schaduw hen als een muur tegen alle bespiedende blikken beschermde. Zoodra de eerste morgenschemering aanbrak, doorkruiste Stefanitza het naastbijzijnde kreupelhout, om op eenig klein wild jacht te maken, en bracht weldra een berkhoen mede, dat hij met een zekere bedrevenheid begon te plukken. Daarna zocht hij een beschut plekje onder een overhangende rots en sloeg vuur. Wel kostte het moeite het door den morgendauw bevochtigde hout aan het branden te krijgen; maar eindelijk begon het toch lustig te vlammen.

Door den verkwikkenden geur aangetrokken, trad de vorstin naar buiten en vond Stefanitza bezig het berkhoen, aan een lang stuk hout gespietst, boven het vuur rond te draaien.

„Dat is mijn taak!" riep de jonge vrouw en in al hare bekoorlijkheid stond zij daar, door den rooden gloed van het vuur beschenen, terwijl de opgaande zon eerst de hooge rotsen en vervolgens hare slanke gestalte en hare heerlijke blonde haren als met purper overgoot. Zij had gemeend geen spijzen meer te kunnen aanraken, zoolang zij haar gemaal en hare kinderen niet levend in de armen sloot, en was dus niet weinig verwonderd over de ontdekking, dat zij geweldigen honger had.

Stefanitza sloeg haar gade en zag met geheime vreugde hoe gedurende het maal hare bleeke wangen zich kleurden, en hoe zij glimlachte, toen hij haar als nagerecht een groot blad met frambozen aanbood.

Het was een geluk, dat er volop wild op die eenzame hoogten te vinden was, want Stefanitza waagde het niet zich op verren afstand van het hol te verwijderen. Eens beklom hij de hoogste spits, die men slechts op handen en voeten kruipend bereiken kon. Daar had hij een ver uitzicht: Moldaviё, Zevenbergen en de Bucowina breidden zich aan zijne voeten uit, terwijl de berg Kaliman zich in zijn volle majesteit aan hem voordeed. Ja het was een zeldzaam fraaie en grootsche aanblik, maar dáárom was het den scherp rondturenden man niet te doen, en met een treurig hoofdschudden liet hij zich weer naar beneden glijden. Het geheele landschap lag daar zoo rustig en vreedzaam in den zonneschijn, als ware het door geen krijg, door geen bloedige tooneelen geteisterd; en of Petru Raresch zijn gevaarlijken tocht gelukkig volbracht had, dat konden de rotsen niet verkondigen, die daar onveranderlijk in strakke, eeuwige rust hare spitsen verhieven.

De vorstin zuchtte.

Toch begon zij reeds den tweeden dag het hol schoon te maken en de vochtige wanden en den bodem met mos te beleggen. Op echt vrouwelijke wijze was zij er op uit alles om zich heen zooveel mogelijk op orde te brengen en te verfraaien. Zij wikkelde zich in haar mantel, waschte hare kleederen in de bron en droogde ze op de struiken. Zelfs een kleine voorraadkamer werd aangelegd en droog hout

opgezameld, om dadelijk vuur te hebben. Het meest leden zij door gemis aan brood. Een weinig maïs zouden den beiden vluchtelingen kostbaarder dan alle schatten der aarde hebben toegeschenen.

Om zich dit te verschaffen, alsook zout, maar meer nog om berichten in te winnen, begaf Stefanitza zich op zekeren dag naar het dal, na de vorstin uitdrukkelijk te hebben gewaarschuwd, zoo een of ander gevaar haar mocht bedreigen, niet in het hol te vluchten, maar in het woud, of beter nog boven op de rotsen.

„Ik ben niet bevreesd! Ik verlang voor alles naar tijding!" antwoordde zij.

Zij hield zich onledig met frambozen en braambeziën te zoeken, opdat zij haar trouwen wachter, na zijn gevaarlijke onderneming, een verkwikking zou kunnen aanbieden. Plotseling hoorde zij een eigenaardig kraken en snuiven vlak in hare nabijheid. In het eerste oogenblik was zij zoo verschrikt, dat haar alles voor de oogen schemerde; toen zag zij duidelijk een reusachtigen beer, van die soort, welke in de Rumeensche taal „Gulerat" heeten, namelijk met een witten kraag op den donkerbruinen pels. Zij worden voor de allergevaarlijkste gehouden.

Hij was, evenals zij, bezig frambozen te zoeken, die een lievelingsspijze voor beren zijn, en kwam langzaam nader, zonder haar nog te hebben bemerkt. In haren doodsangst vergat zij niet den raad van haar trouwen metgezel op te volgen en begon zoo onhoorbaar mogelijk zich te verwijderen en naar boven te klimmen. Ongelukkigerwijze hielden de lange braambeziën- en frambozenranken hare kleederen als met haken en spijkers vast. Met elke schrede moest zij zich losworstelen, en steeds hoorde zij vlak achter zich den beer, die met zijn breede klauwen de struiken vertrapte en dat behaaglijke tevreden gebrom liet hooren, waarvan de Zigeuners zeggen: „Hij kan zelfs lezen; want hij is een popezoon!"

Eindelijk was zij door de struiken heengedrongen en begon nu, zonder om te zien, over de gladde steenen naar boven te klauteren; zij gloeide van de hevige inspanning in de heete zon, die de steenen onder hare handen als vuur deed branden.

Hare polsen sloegen koortsachtig. Haar hart bonsde, hare leden waren als verlamd. Maar de angst verleent iemand een bovenmenschelijke kracht, een ijzeren volharding. Zij rustte

niet voordat zij de bijna loodrechte rots had beklommen, waarop zij geknield bleef liggen. Zij was nog te duizelig om op te staan boven den rondom gapenden afgrond. Zij kon thans de bewegingen van den beer volgen. Het eerste wat hij deed, was haar hol binnen te gaan en het vleesch en de vruchten te verslinden, om eindelijk, nadat hij een uur lang alles doorsnuffeld had, in het hol te verdwijnen en op haar leger te gaan slapen. Hoe dankbaar was zij den bedachtzamen Stefanitza, zonder wiens raad zij hulpeloos aan het vreeselijke dier ware overgeleverd geweest.

De uren gingen voorbij. Loodrecht brandde de zon haar op het hoofd. Schier versmachtend lag zij nog altijd geknield en op de handen gesteund en staarde met angstige blikken rond. Want een nieuwe schrik was haar om het hart geslagen. Wat te doen, wanneer Stefanitza terugkeerde en zij hem niet kon waarschuwen? Wat te doen, als hij in het geheel niet wederkeerde? Hij bleef zoo lang weg! Een ware vertwijfeling maakte zich van haar meester; die gedachte benam haar schier alle bezinning. Maar het besef, dat zij wellicht haar vriend zou kunnen waarschuwen en voor een vreeselijk gevaar behoeden, hield haar staande. Een koningsadelaar beschreef groote wijde kringen beneden haar om de rots. Overigens was nergens eenige beweging te bespeuren. Eindelijk begon de zon naar het westen te dalen; reeds werden de schaduwen der boomen langer. Als het eens nacht werd alvorens hij wederkeerde?

Daar zag zij eindelijk de struiken bewegen en in het volgende oogenblik verscheen Stefanitza met een ganschen voorraad maïs beladen. Hélène zwaaide met een doek. Hij zag niet op. Met al de kracht harer longen schreeuwde zij zijn naam. Hij hoorde niets en schreed rustig verder naar het hol. De stem dringt ver door van beneden naar boven, maar niet van boven naar beneden. Thans stond hij vlak voor den ingang, en op hetzelfde oogenblik zag zij hem terugdeinzen. Onmiddellijk had hij de maïsstengels weggeslingerd en zijn kort zwaard uit de scheede gerukt. Een nevel kwam haar voor de oogen. Thans zag zij den beer, en Stefanitza, die hem vastberaden afwachtte. Het dier richtte zich met een woedend gebrul op de achterste pooten en stak hoog boven den man uit. Maar reeds stiet deze hem het zwaard tot aan het gevest in den hals. Zij zag nu hoe de beer met geweldige klauwen om zich heen greep, en het scheen haar toe, dat beiden op den grond

vielen. Half zinneloos van angst, alleen met de gedachte bezield hem te hulp te snellen, liet zij zich schielijk van de rots afglijden en stond weldra naast Stefanitza, die juist de klauwen van het stuiptrekkende, stervende dier uit zijn schouder losmaakte en zich oprichtte.

Ondanks zijn hevige pijn, uitte hij een kreet van vreugde, toen hij zijn vorstin levend voor zich zag staan. Hij had haar dood gewaand, toen hij den beer gezien had, wiens muil nog de bloedige sporen van zijn vleeschmaaltijd vertoonde. In het eerst wilde hij niet eens zijn wonde toonen; maar Hélène hield niet op met smeeken, en legde met zachte hand een verband, dat zij van haar linnengoed had afgescheurd.

„De maïs heb ik gestolen!" zeide Stefanitza en lachte terwijl hij den beer het vel afstroopte, waarop zij voortaan veel zachter zou kunnen liggen. De vorstin zag hem verwijtend aan.

„Maar misschien hadden de arme menschen het zelf noodig. Hadt gij het ten minste betaald!"

„Waarmede?" vroeg hij van zijn arbeid opziende. „Overigens heb ik goede berichten; de vorst is gered, hij is in Tschitscheu en verzamelt zijn leger. Binnen weinige dagen zal hij u komen halen, Maria Ta!"

„En dat zegt gij mij nu pas?" riep zij.

Stefanitza zag haar van ter zijde aan.

„Ik had eerst met den beer een woordje te spreken; die wilde niet wachten!"

Voor de eerste maal liet de vorstin weder haar helderen zilveren lach hooren. Ja, zij lachte telkens weer opnieuw, toen hij haar voordeed, hoe hij met een beleefde buiging tegen den beer zeide: „Wees zoo goed, mijn waarde, mij even te verontschuldigen! Eerst moet ik der vorstin kondschap doen; daarna zal ik u te woord staan!"

Hélène had uit de maïs twee mooie aren uitgezocht en roosterde ze op het vuur, totdat de goudgele zaadkorrels zich bruin kleurden. Zij reikte hem de eene en hield de andere voor zich. Stefanitza hield den blik op haar gevestigd, terwijl zij met hare witte muizetandjes de zaadkorrels afknabbelde.

„Wist ik slechts," zeide zij, op eenmaal die bezigheid stakend, „wat er van Toma, die mij zijn paard gaf, geworden is!"

„Die is dood," antwoordde Stefanitza en at rustig voort.

„Dood!" riep de jonge vrouw vol ontzetting. „Dood! en dat voor mij!"

Hij beet haastig in een korrel en mompelde iets van geluk, zonder dat zij hem verstond.

„Maar hoe hebben zij hem in handen gekregen?"

„Hij heeft zich laten vangen."

„Wat? zich laten vangen? Vertel mij alles, Stefanitza."

„Hij heeft hun gezegd, dat hij de vorst was, en zij geloofden hem en zijn een lang eind met hem teruggereden, al juichende over hun vangst, totdat die domme boeren, die nooit hun mond kunnen houden, hun zeiden wie hij was, en toen kende hun woede geen grenzen. Natuurlijk hebben zij hem op wreede wijze om het leven gebracht."

De vorstin huiverde.

„Arme Toma!" zeide zij met tranen in de oogen.

„Gij waart gered, Maria Ta!"

Stefanitza's wonde was niet zoo onbeduidend als hij eerst had voorgegeven. Hij lag weldra in het hol in een ijlende koorts en uitte allerlei wartaal, waarbij hij gedurig den naam van Hélène uitsprak. De medegebrachte maïs was het eenige wat zij aan levensmiddelen bezat, daar de beer niets had overgelaten. Zij zamelde zooveel frambozen en braambeziën in, als zij slechts vinden kon, maar weldra bemerkte zij, dat de krachten van den armen zieke bedenkelijk afnamen. Eindelijk besloot zij zelve op de jacht te gaan, en na herhaaldelijk te hebben misgeschoten, doodde zij toch wild genoeg om haar zieke en zichzelve te voeden.

Op zekeren dag had de koorts hem verlaten en was hij in een diepen, verkwikkenden slaap gevallen. Daar was het hem als hoorde hij een angstkreet en onmiddellijk daarop een hevige worsteling. In een oogenblik was hij overeind gesprongen en zocht naar zijn wapens. Hij vond ze niet, maar zag een speer tegen den wand staan, greep die en ijlde naar buiten. Daar zag hij de vorstin, die, met zijn kort zwaard in de hand, zich als een leeuwin tegen twee Turken verdedigde.

Stefanitza voelde nu geen zwakheid meer. Voordat zij hem nog bemerkten, had hij een van hen reeds met zijn speer doorstoken. De ander wilde vluchten, maar werd op den grond geworpen en met zijn eigen sjerp geworgd. De eerste ademde nog.

„Komen er nog meer?” vroeg Stefanitza. De stervende rolde met het hoofd heen en weder. Wellicht verstond hij de vraag niet of wilde hij niets zeggen. Hélène stond doodsbleek tegen den rotswand geleund. Nu het gevaar voorbij was, werd de moedige vrouw beangst. Stefanitza wilde de lijken van het hol wegsleepen, maar moest het opgeven; doodzwak zakte hij neder. Zij bevochtigde hem de slapen met frisch water.

„Wat moet ik doen?” vroeg zij bedaard.

Hij wees op de lijken. „Of zij òf wij moeten van hier weg.

„Wij, wij dan!” riep zij snel.

Hij keek haar treurig aan en zuchtte.

„O!” gij kunt niet gaan, nietwaar?” riep zij. „Gij zijt te zwak om den langen weg naar Tschitscheu te ondernemen?”

„O, neen, ik kan wel loopen!” luidde het antwoord. Zij namen een weinig mondvoorraad mede, Hélène wierp het berenvel over haar schouders. Zij zeide niet met welk doel. Maar toen de nacht aanbrak, hulde zij haar zieke in de zachte huid, spreidde hem een leger van mos onder een boom en hield zelve, met het zwaard in de hand, de wacht. Hij had haar verzwegen, dat hij opnieuw gewond was, totdat het bloed zijn kleederen verfde. Hélène was buiten zichzelve. Zij verbond hem met breede boombladeren, daar zijzelve schier geen linnen meer aan het lijf had.

Hare doorgesleten schoenen had zij reeds lang moeten wegwerpen. En zoo zat zij blootsvoets, in haren mantel gehuld, met de lange haren om haar heen golvend en met het korte zwaard in de hand, den onrustigen slaap van den gewonde te bespieden. De maan gleed door de boomstammen, en bij haar schijnsel zag Stefanitza zoo bleek, dat de arme jonge vrouw hem voor stervende hield.

Zij staarde hem met hare donkere oogen angstig aan, zij was der vertwijfeling nabij.

„Zoo ik sterf,” fluisterde hij, „wat zal zij dan doen? Had ik slechts een enkele haarlok van haar om mede in het graf te nemen.”

Weder legde zij een vochtig blad op zijn wonde en op zijn hoofd, en een dikke haarlok, die zij met het zwaard had afgesneden, gleed in zijn hand. Hij zuchtte en sliep in. De vorstin waakte. Plotseling was het haar, als hoorde zij, ver weg, in de richting vanwaar zij gekomen waren, hoefgetrappel en luide stemmen.

Zij sprong op en trachtte door het inhouden van den adem de hartkloppingen te doen bedaren, die haar het luisteren beletten. Zoo die twee Turken eens door anderen te paard gevolgd waren! Zij staarde naar het zwaard, dat zij in de hand hield; een huivering doorvoer het jeugdige lichaam bij de gedachte aan den dood, dien zij zich met eigen hand geven wilde, om haar getrouwe niet voor dien laatsten dienst te wekken. Zij luisterde en de stemmen werden steeds luider; steeds nader klonk het paardengetrappel en het gedruisch door het woud. Juist werd de maan door een wolk verduisterd. Zoodra zij weder te voorschijn kwam en de eerste vijand naderde, wilde zij zich het wapen in het hart stooten. Het rumoer kwam nader, maar langzamer, wegens de plotselinge duisternis. Thans kreeg de wolk een zilveren rand, thans brak het maanlicht weder door.

„Stefanitza, zij komen!" riep de jonge vrouw in den hevigsten angst. Zij wilde het zwaard op de borst richten, maar haar hand beefde.

„Dat is mijn taak," sprak hij somber, nam haar het wapen af en stond voor haar, bleek als een uit het graf verrezene. „Wat ik beloof, zal ik volvoeren, en hetzelfde zwaard zal ook mij het hart doorboren!"

Steeds nader kwamen de stemmen; Stefanitza hief den arm op en boog het schoone hoofd om den doodsteek te ontvangen. Daar liet hij plotseling het wapen zakken, zijn gelaat helderde op.

„Maar dat klonk als Rumeensch!" riep hij. „Hier is de vorstin! Hierheen mannen!"

Een algemeen gejuich antwoordde.

In het volgende oogenblik was er een verward gedruisch en getrappel van alle kanten en lag de vorstin bewusteloos in de armen van haar gemaal.

Allen omringden haar, terwijl Stefanitza zwijgend tegen een boom leunde. Eindelijk sloeg zij de oogen op.

„Mijne kinderen! Leven zij?" was haar eerste woord.

„De kinderen zijn gezond, zij wachten ons!"

„Ik had hen bijna niet weergezien!"

„Mijn dierbare vrouw!" zeide de vorst en drukte haar nogmaals en nogmaals aan zijn borst. Toen hij haar op het paard tilde, zag hij hare blanke voetjes onder den mantel te voorschijn komen.

„Gij wildet dus barrevoets dien weg afleggen!" riep hij en kuste de kleine voeten.

„Ik wilde naar u toe!" lachte zij.

Stefanitza werd op een paard getild, en naast hem reed een ander, die hem vasthield; want hij was volkomen uitgeput. Na veel roepen en hoorngeschal waren ook de andere zoekende ruiters verzameld, en in den stillen nacht reed men nu ijlings verder.

Weken waren voorbijgegaan, toen op zekeren dag een vlot, rijk met wimpels en vlaggen en bloemen versierd, de Bistritza afzakte. Daarop was in al den glans harer schoonheid vorstin Hélène met hare drie kinderen gezeten. Naast haar stond de vorst in een druk gesprek met Stefanitza gewikkeld, die wel volkomen hersteld was, maar er in 't oogvallend ernstig uitzag.

„Gij moet bij ons blijven; in ons huis zult gij geëerd worden, als waart gij van ons eigen bloed," sprak de vorst.

„Neen, Maria Ta, laat mij gaan. In het gewoel van den strijd zal ik altoos aan uwe zijde wezen; voor het hofleven ben ik ongeschikt."

Hij heeft woord gehouden. Nog menige slag werd geleverd alvorens het land van de Turken bevrijd was. Waar de strijd het hevigst woedde, was hij steeds te vinden, maar zijn leven bleef, hoe menigmaal hij het ook blootstelde, voortdurend gespaard. Te huis was hij een ernstig, in zichzelf gekeerd man, die weinig sprak. Toen hij in hoogen ouderdom stierf, vond men een blonde krullende haarlok op zijn hart.

OPRISCHAN.

Michnea de Wreede was een der bloeddorstigste tirannen, die ooit geregeerd hebben. Geruimen tijd had hij zijn slechten inborst weten te verbergen en zachtmoedigheid gehuicheld, totdat hij eindelijk aan de regeering kwam. „Toen echter," zegt de kroniek, „wierp Michnea die lamsvacht af en sloot zijn ooren als de basilisk. Hij spande zijn boog en liet de pijlen snorren en zijn zwaard flikkeren, en zijn hand drukte zwaar op elke wonde door hem geslagen! En hij ontbood de edelsten en hoogstgeplaatsten zijner Bojaren en liet hen den vernederendsten arbeid verrichten, ontnam hun have en goed, vrouwen en dochters, sneed hun den neus en de lippen af en liet hen ophangen of verdrinken. Hij echter werd steeds rijker en machtiger en rees als de ceder tot den hemel omhoog . . . . ." Aldus luidt de kroniek.

Op zekeren dag zat deze bloeddorstige vorst, door tal van Bojaren omringd, in zijn paleis te Bucharest aan den disch. Hij wijdde hun een dronk, met de woorden:

„Op uw welzijn, heeren! Eet en drinkt en zijt vroolijk! Slechts een uwer heeft, naar ik zie, noch honger noch dorst, en dat is onze wapendrager Cantar de Leelijke; òf wel de spijzen smaken hem niet òf wel zijn misnoegen geldt een van ons allen!"

Een onderdrukt lachen deed zich in den kring hooren.

„Heil u! vorst Michnea, gij rustelooze! Heil u! mijn heer en gebieder! Moge God u voorlichten! Uw spijzen smaken

mij wel en uw gasten staan hoog bij mij in eere, doch waar heeft men nog ooit gezien of gehoord of verhaald van twee zwaarden in ééne scheede, van twee vorsten in één land? Uwe Hoogheid in Bucharest, en Oprischan in Stoenesli! Wat ik bij Oprischan zag, heb ik zelfs niet eens bij den sultan gezien: honderden en duizenden moederschapen, die zich op het veld in den zonneschijn vermenigvuldigen. Ook rammen heeft hij bij honderden; en zijn herders zijn allen gewapend en in fijn laken gekleed, zoodat men hen niet voor schapenhoeders, maar voor krijgslieden zou houden. Maar dat is het niet wat mij hindert. Mij hindert nog heel iets anders: Oprischan heeft ook nog een tallooze menigte merriën, twee, drie, vijf duizend merriën, alle van het edelste ras, met witte voeten en witte dekken op den rug, en elk met twee veulens.

Maar dit is het nog niet wat mij ergert, mij ergert nog heel iets anders: Oprischan heeft in het dorp hazewindhonden en andere prachtige jachthonden met beslagen halsbanden, en groote stallen met vijftig hengsten er in, de eene helft Arabische, de andere Moldavische hengsten.

Maar dat is het allemaal niet wat mij toornig maakt. Het is nog heel iets anders: Oprischan heeft een herder, het opperhoofd zijner herders, die niet als elke boer een witten mantel, maar niet meer of minder dan een kaftan draagt En zijn herdersstaf is niet van hazel- of eikenhout, maar van zuiver goud met edelgesteenten ingelegd en, het handvatsel bevat een steen van zoo onschatbare waarde, dat men daarmede wel de geheele wereld koopen kan!"

„Wanneer het allemaal is zooals gij zegt, Cantar, sta dan van tafel op, stijg te paard, rijd zoo snel gij kunt naar Stoenesti en breng Oprischan met al zijn have en rijkdommen en schatten onverwijld hierheen; gij zult er uw deel van hebben!"

Nauwelijks had de vorst dit bevel gegeven of Cantar stond verheugd op, liet zijn paard zadelen en vloog naar het dorp Stoenesti. Onderweg kwam hij het opperhoofd der herders tegen en toonde hem de opdracht welke hij had ontvangen.

„Michnea Boda," sprak hij, „geeft in Bucharest een vorstelijk gastmaal; al zijn getrouwe en vredelievende Bojaren zijn om hem heen verzameld en drinken op zijn welzijn. Slechts een, de beroemde Oprischan, is weggebleven! Al koestert hij ook vijandige gevoelens en heeft hij strijdlustige bedoelingen,

Michnea zal hem heden alles vergeven en noodigt hem uit als een broeder aan zijn tafel plaats te nemen!"

Oprischan, een oprecht, menschlievend man, die niet licht argwaan koesterde, verliet Stoenesti en kwam 's nachts, even voor het aanbreken van den dageraad, te Bucharest aan. Michnea lag nog in een duister vertrek, dat met de schoonste perzische en turksche tapijten behangen was en waar geen enkele lichtstraal kon doordringen, op een gouden rustbed te slapen. Plotseling werd hij wakker en riep luide zijn dienaren.

„Komt toch gij allen, dienaren, wachters en pages! Gij slaapt maar door en bemerkt niet eens dat de zon is opgegaan, dat zij mij in de oogen schijnt en wakker maakt. Gij denkt er natuurlijk geen oogenblik aan, dat, terwijl gij u aan slapen te goed doet, ik een land te regeeren heb en moet rechten en vonnissen en over de Bojaren heer en meester ben!"

Verschrikt waren zijn lieden ontwaakt en snelden zij naar hem toe.

„Blijf rustig, heer! De zon is nog niet opgegaan, maar wel is Oprischan het voorplein opgereden, en aan het traliehek heeft hij een herdersstaf opgehangen, fonkelend van edelgesteenten; het is een keizerlijk kleinood, dat, evenals de zon op een feestdag, helle stralen afwerpt."

Michnea stond op, waschte zijn blank gelaat, kamde zijn zwarten baard, sloeg een kruis voor de heiligenbeelden in den oostelijken hoek van zijn vertrek, wapende zich en liet vervolgens Oprischan bij zich roepen.

„Zeg mij de waarheid, Oprischan: hoe hebt gij het aangelegd, om niet alleen keizerlijke schatten te verwerven, maar er nog herders van edelen bloede op na te houden bovendien?"

„God de Heer heeft mij ter zijde gestaan; mijne schatten heb ik alleen aan Zijne goedertierenheid en aan uwe genade te danken!"

„Geloof hem niet, uwe Hoogheid!" viel Cantar hem snel in de rede. „Tegenover mij heeft hij er zich op beroemd, dat hij door eigen kracht en geenszins door Gods hulp zijn schatten heeft verworven. Maar dit is het niet alleen wat mij ergert; mij ergert nog iets heel anders: Oprischan heeft mij zelf gezegd, dat hij een ferman uit Constantinopel verwacht, die uw Hoogheid de kroon ontneemt en hem tot vorst verheft!"

Michnea trok dreigend de wenkbrauwen samen.

„Voordat de ferman komt," sprak hij, „zal Oprischan sterven! Breng hem buiten de poort en laat hem daar onthoofden!"

Al de vijanden en benijders van den rijken man verheugden zich, en zijn doodvijand Cantar niet het minst. Als een wild dier greep hij Oprischan aan, sleurde hem de trappen af en leverde hem aan zijn beulen over.

Aan de poort verscheen echter op eenmaal een wagen, bespannen met zes paarden, prachtige zwarte hengsten, met lange staarten en zware manen. En in den wagen zat een statige, oude vrouw met een heiligenbeeld in de hand. Zij had sneeuwwit haar en was in den zwaren rouw.

Toen zij Oprischan bemerkte ijlde zij het paleis binnen, wierp zich aan de voeten van Michnea en weende bitter: „O, mijn zoon, mijn zoon, mijn genadige vorst!" riep zij handenwringend. „Nimmer zal God u vergiffenis schenken, wanneer gij Oprischan ter dood laat brengen! In hetzelfde jaar zult ook gij sterven! Hoor mij aan, mijn geliefde zoon, luister naar de stem uwer moeder. Weet gij het, of weet gij het niet, dat, op den dag van Maria, de ferman, die u van den troon zou stooten, reeds onderweg was? Doch Oprischan is den koerier te gemoet gereden en heeft hem met rijke geschenken overladen, en den vizier fraaie hengsten en duizend gouden dukaten gezonden, om hem te bewegen u op den troon te laten. Mijn zoon! Mijn zoon! Gij doodt uw trouwsten vriend en uzelven met hem!"

Nog had zijn moeder niet uitgesproken, toen Michnea reeds naar buiten snelde en aan zijn dienaren beval het vonnis te schorsen en Oprischan bij hem te brengen. Maar Cantar de wapendrager had zijn wraakzucht al bevredigd; reeds lag het onschuldige hoofd naast het ontzielde lichaam ter aarde.

Wee den misdadigen mensch! Want zijn misdaad achterhaalt hem en stort hem onherroepelijk in het verderf. Cantar werd ontkleed en in de brandende zonnehitte met handen en voeten aan de staarten van vier merriën gebonden, van vier wilde merriën, die, in vier richtingen uit elkander gejaagd, hem vierendeelden.

PETRE CERCEL.

Een ieder kent en bezingt de roemrijke daden van Michael den Dappere, den grooten held, den overwinnaar van Calugareni, wiens machtige blik zelfs zijn moordenaars verschrikt deed terugdeinzen. Doch naast hem treedt een ridderlijke, beminnenswaardige, hoewel minder bekende figuur uit de nevelen der Rumeensche geschiedenis naar voren; het is zijn oudere broeder, Peter, bijgenaamd Petre Cercel, omdat hij slechts een enkelen oorring droeg. Een liefhebbend vader, Petraschcu cel Bun, genaamd de Goede, had hem dezen oorring medegegeven als een talisman, die hem voor gevaren en onheilen moest behoeden. Maar de verwikkelingen in het Oosten waren van dien aard, dat geen talisman op den duur daartegen bestand bleek. In het jaar 1558 had Petraschcu de Goede de oogen gesloten en zijn oudsten zoon Petre als zijn opvolger aangewezen. Buitengewoon begaafd en ontwikkeld, sprak Petre twaalf talen, schreef gedichten in het Italiaansch en was een zeer bekwaam diplomaat. Reeds spoedig wendde hij den blik naar het Westen, het centrum van beschaving, dat hem onwederstaanbaar aantrok, en waar hij, dank zij de betoovering, die van zijn persoonlijkheid uitging, steun en bescherming hoopte te vinden.

In het jaar 1579 ondernam hij een reis naar Frankrijk, alwaar destijds Hendrik III regeerde en Catharina de Medici de opperheerschappij in handen had. Zij legde onmiddellijk de grootste ingenomenheid met den jongen vorst aan den

dag. Den schoonen, welbespraakten oosterling, met den vurigen oogopslag, die haar in haar eigen moedertaal aansprak en in welgekozen bewoordingen zijn toestand uiteenzette, behandelde zij met zeldzame onderscheiding; zij noodigde hem te Blois en te Chenoeceaux, zoowel als in het Louvre, zoodat hij weldra het middelpunt van een schitterenden, uitgelezen kring vormde, waarin geest en schoonheid om den voorrang twistten. Tegelijkertijd leerde hij echter de diepe verdorvenheid dier hofkringen kennen — een verdorvenheid, welke Catharina zich ten nutte maakte, om haar oogmerken te bereiken. Zij was altijd van een schaar beeldschoone jonge meisjes omringd, niet om, zooals in den ouden tijd, haar tot een deugdzaam, werkzaam leven op te leiden, maar integendeel om tot lokaas te dienen en invloedrijke politieke mannen in haar netten te vangen. Petre was dichter, en wel mocht zijn hoofd duizelen bij zooveel glans en schoonheid als het Fransche hof tentoonspreidde. Zijn geniaal aangelegde natuur vond ruimschoots bevrediging in dien bloeitijd der schoone kunsten, onder veldheeren als Guise, Condé, Henri de Navarre, en schrijvers als de Thon, Montaigne en Brantôme. Wij zien hem o. a. nauw bevriend met den Italiaanschen rechtsgeleerde en dichter Pugiella, met wien hij voortdurend in briefwisseling bleef en door wiens toedoen gedichten van den vorst voor ons bewaard zijn gebleven. Deze zangen getuigen van diepen ernst en waarachtige vroomheid, en leveren het bewijs, dat zijn verblijf aan het Fransche hof hem geen oogenblik van zijn hooge levenstaak vervreemdde. Dit was dan ook de reden waarom hij zich naar Engeland begaf, waar hij door de geestige, begaafde Koningin Elisabeth met de meeste voorkomendheid ontvangen werd. In treffende bewoordingen zette hij haar uiteen, hoe betreurenswaardig het wezen zou, wanneer het Westen deze landen, waar zooveel elementen van beschaving aanwezig waren, aan hun lot overliet en dientengevolge in den nacht der barbaarschheid liet terugzinken. Hijzelf stond als een schitterend voorbeeld dier hoogere beschaving voor haar en moest het verstand, de scherpzinnigheid bewonderen, waarmede zij de practische zijde der zaak opvatte en aanstonds inzag, hoe hier voor den Engelschen handel iets te doen was, wat tal van voordeelen voor haar land kon opleveren. De jonge vorst, die de gave van opmerken bezat, maakte in gedachten vergelijkingen tusschen de beide vrouwen,

die in Frankrijk en in Engeland de staatszaken leidden: de sluwe, intrigante Italiaansche, die elk middel geoorloofd achtte, en de koude Engelsche, met haar kracht en energie en haar helderen blik. Ongetwijfeld voelde hij zich meer aangetrokken tot den kunstlievenden kring, dien Catharina de Medici om zich heen vormde en die de avonden aan haar hof tot een waar vuurwerk van geest en vernuft stempelde. De scheuringen der partijen in beide landen konden hem eenigermate tot troost verstrekken. Rustig en vreedzaam was het destijds nergens; er is ook niets wat een zoo schadelijken invloed oefent op de ontwikkeling van een land, als rust en vrede. Tegelijk met de wapenen slapen ook de schoone kunsten in, en een algemeene stilstand is daarvan het gevolg.

Dank zij de diplomatie, waarmede Petre te werk ging, wist hij zich de omstandigheden ten nutte te maken. Hendrik III had den troon van Polen tegen dien van Frankrijk moeten verwisselen, en Catharina wilde thans die kroon voor haar jongsten zoon, den Hertog van Alençon bemachtigen. Zij begreep hoe haar eigenbelang meebracht, dat een bondgenoot den troon van Wallachije besteeg en een bevriende macht uit de hoofdstad Tirgoviste haar pogingen ondersteunde. Zij stelde dus alles in het werk, om den Sultan voor haar jongen vriend te winnen. Ja zij ging zelfs zoover, dat zij aan de Sultane Validé, die nog altijd in Constantinopel de grootste macht vertegenwoordigde, een eigenhandigen brief schreef. Tegelijkertijd knoopte zij met Venetië en Paus Sixtus V onderhandelingen aan, alle ten doel hebbend, Petre Cercel op den troon zijns vaders te plaatsen. Tal van brieven werden over en weer gezonden, waarvan zelfs eenige bewaard zijn gebleven.

In het jaar 1581 nam Petre Cercel van zijn hooge beschermster afscheid; vol hoop en moed ging hij de toekomst te gemoet. Hendrik III gaf hem zijn eigen secretaris Berthier mede, benevens brieven aan den Doge, en door vele Fransche edellieden vergezeld, begaf hij zich naar Venetië op reis.

In al den luister harer macht en grootheid breidde de Lagunenstad zich voor zijn verrukten blik uit. Een inderdaad koninklijke ontvangst viel hem ten deel en verhoogde nog den tooverachtigen aanblik der merkwaardige wereld. Zijn hart bonsde, toen hij de haven binnenzeilde, waar van alle

masten de wimpels wapperden, waar de trotsche oorlogsschepen hem met saluutschoten verwelkomden en de Doge hem met de uitgezochtste voorkomendheid te gemoet kwam. Zelfs na Parijs moest Venetië een overweldigenden, onuitwischbaren indruk maken. Petre gevoelde tevens dat hij aan haar een nog veel machtiger bondgenoot had dan aan Frankrijk, want Venetië beheerschte zoowel het Oosten als het Westen en had met Moldavië en Wallachije steeds een levendig verkeer onderhouden. Gedurende zijn verblijf aldaar ontving hij van den Sultan diens toestemming tot zijn troonsbestijging, en in een gelukkige stemming werd de reis van Venetië naar Constantinopel voortgezet. Bij zijn gevolg van Fransche edellieden hadden zich nog een aantal Italianen gevoegd, en allen te zamen verlieten zij de door hen hoog geroemde en geprezen Dogenstad en beijverden zij zich op het schip door allerlei scherts en kortswijl het ernstig gelaat van den jongen vorst te doen ophelderen. Wel moet het een prachtige reis geweest zijn langs de Grieksche kust, den ganschen archipel door, in dien tintelenden zonnegloed, dien alleen het Oosten kent; en op het schip de bonte mengeling van Rumeensche, Fransche en Italiaansche kleederdrachten, te midden waarvan de jonge vorst boven alles en allen uitkwam met zijn geestigen, schranderen kop, die zooveel grootsche plannen verborg. Zijn hoofddoel was zijn land die hoogere beschaving te doen deelachtig worden, welke hij in het Westen had leeren kennen. Zijn ziel was nog geheel vervuld van al de kunstgewrochten, welke hij gezien had, van de bouwwerken, de scheppingen en instellingen van allerlei aard, waarop andere landen zich konden beroemen.

Om hem heen stonden, zaten en lagen de jongelieden van zijn gevolg onder spel, gelach en gezang, of druk pratende over de schoone vrouwen van Wallachije, die zij hoopten te zullen beminnen. Zelden wellicht is een schip met zooveel overmoed, jeugd en levenslust beladen, die straat binnengevaren, die reeds op zichzelven eene verrukking is, zelfs wanneer men in een treurige, neerslachtige stemming dit eenig schouwspel voor oogen heeft. Petre Cercel dacht later nog menigmaal aan dezen tocht terug, die het eigenlijke glanspunt van zijn leven vormde. Wel wist hij, dat hem zorgen en moeielijkheden wachtten en hij weder in het gewoel van den strijd terugkeerde; wel was hij zich bewust, dat het ter wille van zijn eigen rust beter

ware geweest van zijn rechten op den troon afstand te doen. Maar zijn land werd door den verschikkelijken Michnea geteisterd, wiens wreedheden nog het onderwerp van zoo menige ballade vormen, en Petre achtte het plicht, zijn gaven aan het vaderland dienstbaar te maken en het van de eeuwigdurende plaag van binnenlandsche onlusten te verlossen.

Ook in Constantinopel verwekte zijn persoonlijkheid algemeene sympathie, hoewel men aldaar aan kunst en wetenschap, aan ontwikkeling en geestesgaven niet de minste waarde hechtte. Hij vertoefde er niet lang. Nauwelijks had hij de ferman van den Sultan ontvangen, of hij scheepte zich in om weldra met zijn schitterend gevolg den voet op vaderlandschen bodem te zetten. Maar hoe feestelijk zijn intocht te Tirgoviste ook was, met welk een bewondering het volk hem ook op zijn prachtigen hengst gadesloeg, hoeveel verrukking de Franschen en Italianen voor zijn hoofdstad en het fraaie slot op de hoogte aan den dag legden...., toch was hij scherpzinnig en verstandig genoeg om in te zien, dat zijn troon reeds te voren ondermijnd was en onder hem zou wegzinken. Daar ontving hij plotseling de verpletterende tijding, dat Stephanus Batory den Poolschen troon had bestegen.

In Moldavië regeerde bovendien de oom van den te zijnen behoeve onttroonden vorst, Peter den Kreupele, terwijl de moeder en grootmoeder van hen beiden, Vorstin Kiajna, dochter van Petru Raresch, uit wraak zijn ondergang had gezworen. Vorstin Kiajna was, volgens de kroniek van Chincai, een vrouw met buitengewone politieke gaven; m. a. w. een vrouw bedreven in allerlei intriges, in staat tot alles en bovendien door wraak- en eerzucht verteerd. Zij gunde zich dan ook dag noch nacht rust, intrigeerde met Stephanus Batory, die natuurlijk geen vriend van Frankrijk in zijn nabijheid kon dulden, zette in Constantinopel alle hefboomen in beweging, zond de prachtigste geschenken en de fraaiste beloften daarheen, totdat het haar 22 Juni 1585 eindelijk gelukte Petre Cercel van den troon te stooten en Michnea weder in zijn plaats te stellen.

Vervolgd door zijn vijanden, verlaten door zijn vrienden, zag Petre zich genoodzaakt de vlucht te nemen. Chincai beweert dat hij 200,000 dukaten aan goud en juweelen medenam. Alles wat hij buitendien bezat, werd op veertien wagens geladen en naar Constantinopel gebracht. Aldus luidt het

bericht van Morosini, den Venetiaanschen gezant te Constantinopel.

Petre Cercel was naar Zevenbergen gevlucht en hoopte zich daar in de bosschen eenigen tijd te kunnen schuilhouden. Maar het lot had anders over hem beschikt. Stephanus Batory was hem reeds op de hielen; een zoo gevaarlijken tegenstander durfde hij niet vrij laten. Hij nam hem gevangen, liet hem in de vesting Huft opsluiten en ontnam hem al zijn bezittingen.

Wat het destijds beteekende in eene vesting te worden opgesloten, is niet te beschrijven. Paus Sixtus V scheen hem evenwel niet te hebben vergeten en stelde pogingen in het werk om hem te bevrijden. Maar te vergeefs. Twee jaren bleef hij aldaar gevangen. Eindelijk gelukte het een zijner getrouwen hem een touw toe te werpen, dat hij door de traliën van zijn gevangenis opving. Daaraan was een vijl bevestigd, waarmede hij het ijzer doorvijlde. En in het nachtelijk duister liet hij zich naar beneden zakken en was gered, hoewel tevens vogelvrij en doodarm.

Maar wie arm is, wordt ook niet licht herkend, en zoo zwierf hij van stad tot stad en van dorp tot dorp. Niemand kon zijn spoor volgen, totdat hij in Mei 1587 plotseling in Venetië te voorschijn trad. Treurig was de uitdrukking van zijn blik, maar zijn moed was onverzwakt gebleven. Zijn land moest uit de klauwen van den woesteling Michnea worden gered.

Nogmaals wendt de Koning van Frankrijk zich voor hem tot den Sultan, nogmaals staat het machtige Venetië zijn belangen voor, totdat de Sultan met de schoonste beloften antwoordt.

Petre begeeft zich opnieuw naar Constantinopel, en hoewel door geen schitterenden hofstoet omringd, wordt hij zeer hoffelijk ontvangen. Gedurende de maand Augustus 1587 vertoeft hij in het gebouw van het Fransche gezantschap en is op het punt plechtig op den troon te worden hersteld, als Michnea te Constantinopel verschijnt en op hetzelfde oogenblik aldaar de tijding ontvangen wordt, dat Hendrik III door Jacques Clement is gedood.

Thans is Petre Cercel verloren. Niet langer door Frankrijk beschermd, zal hij weldra ondervinden dat Michnea de sterkste is. Deze weet den Sultan te bewegen Petre in de gevangenis te

doen werpen. Aldaar wordt hij aan de vreeselijkste folteringen onderworpen, om hem zijn politieke geheimen te ontwringen en te ontdekken, waar zijn schatten en rijkdommen verborgen zijn. In zijn antwoorden aan den vizier blijft hij echter aan zichzelven getrouw:

„Wat baat het u mij te folteren? Mijn schatten en rijkdommen bevinden zich hier..." hij wees naar zijn voorhoofd, „en die kunt gij mij niet ontnemen, zelfs al zoudt gij mij het hoofd afslaan!"

Toen zij zagen, dat al hun pogingen niets op hem vermochten, lieten zij hem vrij; hij werd echter naar het eiland Rhodus verbannen en in Maart 1590 onder goed geleide ingescheept.

Hij was voornemens zich daar geheel aan de wetenschappen en de dichtkunst te wijden. Maar zij, die hem vergezelden, hadden geheime bevelen ontvangen. Onderweg werd hij geworgd en zijn lichaam aan de golven prijsgegeven.

Dit was de moeitevolle, veel bewogen levensloop van dien hoogbegaafden, beminnenswaardigen vorst, die echter in zijn broeder Michael den Dappere een wreker zou vinden. Michnea was nog slechts zes jaren aan het bewind, toen hij door Michael van den troon werd gestooten en thans viel de regeering in handen van den edelen held, wiens leven elders beschreven is, wiens daden en overwinningen en wiens tragisch einde tot de geschiedenis behooren.

BOGDAN.

Een der meest gevreesde en bloeddorstigste vorsten van Moldavië was Alexander Lapuschneanu, die eens zeven en veertig Bojaren bij zich aan tafel noodigde, hen feestelijk onthaalde, daarna allen gezamenlijk het hoofd liet afslaan, die hoofden op de tafel opstapelde en vervolgens zijn gemalin liet komen, na haar gezegd te hebben, dat hij een fraai geschenk voor haar gereed had. Ondanks de sterke zenuwen, welke men in dien tijd had, viel de vorstin bij dien vreeselijken aanblik in onmacht.

Deze vorst had een zoon, Bogdan, een beeldschoonen jongeling, van wien de volgende beschrijving in de kronieken wordt gevonden: Hij was ten aanzien van boeken geenszins onwetend, en vlug en dapper te paard; onder de wapenen kon niemand zich met hem meten en als boogschutter overtrof hij een ieder. Daarbij kon hij spelen en schertsen als een kind. Deze zoon was ook volstrekt niet voor den vader bevreesd; want hij was zijn oogappel, de vreugde zijns levens, en elk zijner wenschen werd onvoorwaardelijk ingewilligd.

Lapuschneanu zat op zijn gouden troon; een hofstoet van Bojaren omringde hem; zwijgend en vol vrees bogen zij zich voor hem neder, want zij wisten wat het was zijn wrok op te wekken. Zwijgend stonden ook zijn ministers naast hem geschaard en sloegen den vorst gade, wiens saamgetrokken wenkbrauwen en onrustig flikkerende oogen weinig goeds voorspelden.

Plotseling was het alsof zich tusschen de aanwezigen een

lichtende ster bewoog, die naar alle kanten stralen wierp. Want in hun midden verscheen een slanke jongeling, met een fiere, edele houding en veerkrachtigen tred. Het was Bogdan, de geliefde, opgeruimde, jegens allen welwillende vorstenzoon, een toonbeeld van goedheid en levenslust, van beminnelijkheid en kracht.

Ook het sombere gelaat van den vorst helderde op, toen hij den heerlijken jongeling ontwaarde, die niet als de anderen kroop en sidderde, maar met opgeheven hoofd nader trad, zich op ééne knie voor hem nederliet en aldus sprak:

„Vader! heer en gebieder! Ik smeek u, sta mij toe diegene tot vrouw te nemen, die mij bekoort. Wel is zij geen keizersdochter, maar het kind van den rijken Liteanu, heden echter een balling en vogelvrij verklaard. Zij is schoon als een ster, liefelijk als een vogel, zacht als een bloem, en mijn ziel is van haar vervuld!"

Het kwam niet in den vorst op, in toorn op te stuiven en tegen hem uit te varen; met de grootste vriendelijkheid antwoordde hij: „Het zij zoo, mijn lieveling! Ga met God en met mijn welbehagen en zoek uw geluk!"

En Lapuschneanu, die zijn zoon lief had als een bloem in eigen boezem gekweekt, kuste hem, maakte bruidsgeschenken voor hem gereed, en gaf hem zijn prachtigsten hengst en honderd bruidsjonkers mede, allen tot zijn leger behoorend.

Bogdan sprong vroolijk te paard en de honderd bruidsjonkers met hem, en zoo reed de gansche jeugdige schaar in de schitterende morgenzon weg. Toen zij het hof verlieten, was het St. Peter en Paulus en tegen het Demetriusfeest kwamen zij bij den rijken Liteanu, den vogelvrijverklaarde aan. Toen deze hen echter zag aankomen, maakte hij de slotpoort dicht, grendelde die met zware kettingen en riep hun toe:

„Wie de bruidegom is en mijn schoonzoon worden wil, kome den muur over en make zelf de poort open!"

Zoodra Bogdan dit hoorde, deed hij zijn paard achteruitgaan om een goeden aanloop te hebben, gaf het edele dier de sporen, liet de teugels vrij en vloog als een zwaluw den muur over.

Nauwelijks was hij op het binnenplein, of zonder tijd te verliezen opende hij de poort en de bruidsjonkers reden in al hun pracht en glans het slot binnen.

Liteanu verwonderde zich zeer en het was hem aan te zien, dat hij in den schoonen jongeling behagen schepte. Allen bemerkten hoe hij langs zijn baard streek, wat steeds een onmiskenbaar teeken van welgevallen is.

„Bruidegom, schoonzoon!" sprak hij nu. „Wie hier de bruidegom zijn wil, springe over deze kast en hale zelf het laken te voorschijn, dat als geschenk voor de bruidsjonkers bestemd is!"

Bogdan liet zich dit geen tweemaal zeggen, gaf zijn paard nogmaals de sporen, vloog in één sprong over de kast, haalde al het laken er uit en begon het los te vouwen. Toen verdeelde hij het onder zijn vrienden volgens de rij af, naarmate hunner dapperheid; en de kleuren koos hij uit, zooals die het best met hun uiterlijk overeenkwamen. Aan hen, die rijzig van gestalte waren, gaf hij het roode laken, opdat zij van verre zouden gezien worden; aan hen, die een middelmatige lengte hadden, het gele, dat de schoonheid doet uitkomen, en aan de kleinen het blauwe, opdat zij in die donkere kleur grooter en slanker zouden schijnen.

Goedkeurend sloeg Liteanu zijn bedachtzame handelwijze gade en trad met hem in huis.

Daar stonden drie beeldschoone meisjes, als drie kostbare viooltjes, zoo volmaakt op elkander gelijkend, dat zij niet te onderscheiden waren.

De jonge prins liet zijn schitterende oogen beurtelings op haar rusten.

Daar sprak Liteanu weder:

„Wie de bruidegom en mijn schoonzoon is, herkenne zelf zijn uitverkorene en zette haar de kroon op het hoofd!"

Bogdan verloor zijn bezinning niet: hij trok een prachtigen ring van den vinger, wierp dien op het tapijt en zeide:

„Wie mijn bruid wil zijn en door mij bemind wil worden, rape dien ring op en steke hem aan haar vinger; mijn zwaard is echter een onverzadelijk zwaard en vooral belust op jonge-meisjeshoofden!"

Van de drie bleven er twee roerloos staan, maar zijn uitverkoren bruid knielde op den grond, boog zich als een bloem neder, raapte den ring op en stak hem aan haar vinger. Daar bonsde het hart des jongelings van een schier bovenmenschelijke vreugde en zijn oogen straalden van geluk. Hij richtte haar op, kuste zacht hare beide wangen, droeg haar in zijn

armen naar den rijk versierden wagen en nam met haar den terugweg aan.

Hen volgden groote wagens met bruidmeisjes, als een tuin vol bloemen, en de honderd bruidjonkers te paard. Zij vertrokken nog dienzelfden dag, en op het volgende St. Peter en Paulusfeest waren zij aan het hof van den vorst terug. En daar werd toen een zoo wonderschoone bruiloft gevierd, dat men er over landen en zeeën van gewaagde.

CONSTANTIN BRANCOVANO.

Het was in de maand Augustus van het jaar 1714. Vorst Constantin Brancovano had toen reeds een langen tijd geregeerd. Thans was hij zestig jaar oud en ging voor een wijs, verstandig vorst door. Algemeen was hij bemind, en vier zoons, edele, voortreffelijke jongelingen, waren de vreugde zijns ouderdoms.

Destijds heerschten er echt patriarchale zeden. Niet alleen de vorst, maar ook elke Bojaar hield er een bepaalde hofhouding op na en had dagelijks een tafel van minstens zestig en meermalen honderd personen, waaraan alle minvermogende bloedverwanten mede aanzaten. Voorts bezat hij een menigte lijfeigenen voor wie op vaderlijke wijze gezorgd werd, en fraaie welvoorziene stallen.

De zoons, ook al waren zij sedert lang gehuwd en al hadden zij zelf reeds kinderen, zouden zich nimmer veroorloofd hebben in tegenwoordigheid huns vaders te gaan zitten of te rooken, of een woord te spreken alvorens hij een vraag tot hen richtte. Een bijzondere plechtigheid was het dagelijks zorgvuldig wasschen en kammen van den langen witten baard. Bij die gelegenheid werd er formeel *lever* gehouden en gaf de Bojaar aan ieder beurtelings het woord, terwijl hijzelf op den divan gezeten was en alle anderen in een kring om hem heen stonden.

Heden is geen spoor meer van al die praal en grootheid te vinden, maar ook niets meer van de onrust en onzekerheid,

waarin men destijds voortdurend leefde, en tengevolge waarvan men al zijn goud in kisten bewaarde om alles des nachts in veiligheid te kunnen brengen, wanneer de Turken een inval in het land deden. Vandaar dat nergens monumenten te vinden zijn; alles werd toch altijd verwoest. Hierin vindt ook het Rumeensche spreekwoord zijn oorsprong: „Tracht steeds in het midden der tafel en in den hoek van het land te zijn."

Vele vaders en grootvaders van het nog levende geslacht zijn door de Turken vermoord, en menigeen, die nog geen grijsaard is, werd in de gevangenis geboren, nadat voor de oogen der moeder haar echtgenoot en hare broeders onthoofd waren geworden.

„De Turken komen!" Dat was de alarmkreet, die allen deed sidderen en het land elk oogenblik in rep en roer bracht.

Zoodra een vorst te lang regeerde, werden er in Constantinopel intriges tegen hem op touw gezet; onverhoeds werd hij dan overvallen, geworgd, doorstoken of vergiftigd, waarna een ander in zijn plaats werd gesteld.

Constantin Brancovano was den Sultan reeds lang een doorn in het oog, wijl hij rechtschapen, verstandig en bemind was en bovendien aanzienlijke schatten had verzameld. Tevens had hij munten, groote gouden munten laten slaan, wat een daad van vrije souvereiniteit was, die niet geduld mocht worden.

Ook waren er lieden genoeg, die zich ten doel stelden den wrevel des Sultans te voeden, onder anderen een Grieksche dokter, die lang in dienst des vorsten geweest was en bij die gelegenheid op diens schoone dochter Domnitza Luxandra verliefd was geworden. Hij had het zelfs gewaagd de hand der jonge prinses te vragen, maar was hoogmoedig en minachtend door den vorst afgewezen. Over deze behandeling had de Griek besloten zich te wreken. Hij wist zoo behendig in het serail te intrigeeren, dat de Sultan hem weldra een gewillig oor leende, waarna hij met onnavolgbare sluwheid hem meer en meer tegen Brancovano in het harnas joeg.

Op zekeren morgen stond de vorst op en kamde zijn sneeuwwitten baard. Terwijl hij den ivoren kam nog in de hand had, zag hij plotseling zijn paleis omsingeld en zijne wachten vermoord of ontwapend. IJlings riep hij zijn zonen: „Op, op! daar zijn zij, die ons naar het leven staan!"

Hij werd gevangen genomen, alsook zijn gemalin, zijn

dochters, zijn zoons en neven en zijn zwager en schatmeester Bacaresco.

Het was even voor Paschen toen men hen naar Constantinopel sleepte en in de beruchte gevangenis der zeven torens wierp, waar men hen tot Augustus gekerkerd hield.

Dagelijks werden Brancovano en Bacaresco aan de gruwelijkste folteringen onderworpen. Zij moesten bekennen, waar de schatten verborgen waren, want nietteggenstaande alles doorzocht en geplunderd was geworden, had men lang niet zooveel gevonden als men verwachtte. Een gedeelte er van was dan ook inderdaad naar Venetië gezonden, zoodat dit heden ten dage weer tot een aanzienlijk vermogen is aangegroeid. Maar dit geheim werd standvastig door hen bewaard, ondanks de ontzettende martelingen, die door een secretaris van den vorst zoo beschreven zijn, dat iemand bij de lezing de haren te berge rijzen.

Eindelijk zag men in dat alle pogingen vergeefsch waren en hun werd aangezegd zich tot den dood voor te bereiden.

Brancovano verzamelde zijn zonen om zich heen en sprak aldus: „Ons leven is verloren. Laten wij nu nog slechts zorgen onze ziel niet te verliezen! Blijft krachtig, toont mannenmoed, mijn geliefden, en schat het leven gering. Denkt aan Christus; vergeet niet wat hij voor ons geleden heeft en welk een vreeselijken dood hij gestorven is. Staat vast in het geloof en wankelt niet!"

De vier edele jonge mannen hadden ernstig en zwijgend naar zijn woorden geluisterd. Toen kusten zij hem de hand, en met stralende oogen zag hij op tot hen, die den trots zijns levens hadden uitgemaakt en die hij nu tot een christelijken dood voorbereidde. Den jongste, nog niet veel meer dan een knaap, streek hij over de blonde lokken, en zijn oog werd vochtig, maar zijn hand beefde niet.

Daar hoorde men reeds gedruisch in het voorvertrek. Knarsend schoven de grendels weg en de binnentredende pacha beval den gevangenen hem te volgen.

Aan den oever van den Bosphorus was voor den Sultan een prachtige, met goud en edelgesteenten versierde tent opgeslagen.

„Brancovano!" sprak hij, „is het waar, dat gij u van ons Rijk hebt willen losscheuren en uw land zelfstandig hebt willen

maken? Spreek! Is het waar, dat gij van uwe rijkdommen gouden munten hebt laten slaan? Bij uw leven, verantwoord u, gij die op zoo vermetele wijze gehandeld hebt, als hadt gij geen suzerein te erkennen!"

„Of ik goed of slecht geregeerd heb," sprak de vorst, „dat weet God alleen. En ben ik eenmaal groot op aarde geweest, welnu, zie dan wat ik heden ben."

„Constantin Brancovano! Bedenk wat gij zegt! Gij zijt allen ter dood veroordeeld, uw geheele huis zal sterven."

„Zooals God wil! Ons leven is in uwe hand!"

Rondom stond het volk in dichte drommen geschaard en Brancovano liet rustig zijn blik over de menigte dwalen. Daar herkende hij de vorstin en zijn dochters, die juist naar voren werden geleid, om van het afschuwelijke tooneel getuigen te zijn; diepe droefheid stond op zijn gelaat te lezen.

Een dienaar der moskee trad thans naar den Sultan, boog zich driemaal en nam het woord:

„Heer, er bestaat een wet, volgens welke den veroordeelde het leven wordt geschonken, wanneer hij zich tot ons heilig geloof bekeert."

„Brancovano!" sprak de Sultan, „zweer uw Christelijk hondengeloof af, omhels met uw zonen ons geloof en gij zult leven en vrij zijn!"

„Eerder moge mijn gansche geslacht uitsterven dan dat ik mijn heilig geloof zou verloochenen!"

„Bereid u dan voor te sterven!" riep de Sultan met toornigen blik en gaf een teeken Bacaresco het eerst aan te grijpen.

„Word een Turk en verlaat de zijde van uwen vorst, dan zullen wij u rijk en gelukkig maken!"

„Een Bacaresco verraadt zijn vorst en zijn kerk niet!" riep hij, en met gebogen hoofd wachtte hij den doodelijken slag.

Daarna grepen zij Brancovano's derden zoon, een schoonen rijzigen jongeling, met stralende, donkere oogen en ravenzwart haar.

„Zweer uw geloof af," sprak de Sultan, „en gij zult leven!"

„Doe mij den smaad niet aan mij zoo iets voor te stellen!" Hij knielde neder en zijn hoofd rolde voor de voeten zijns vaders. Deze uitte een diepen zucht en sprak: „Heer! uw wil geschiede!"

De Sultan wees den tweede aan. Deze wierp zich voor den

vader op de knieën. Thans verbleekte de oude man tot aan de lippen. Zou zijn kind zwak worden? Deze echter hief de diepe grijze oogen tot hem op, terwijl een donkere gloed hem naar de slapen steeg.

„Vader, ik ben de eenige die u door mijn zwak karakter en ontstuimigen aard zorgen en verdriet berokkend heb. Ik kan niet gaan slapen, alvorens uw hand te kussen en u om vergeving te bidden!"

Het gelaat van den ouden man helderde op en zegenend legde hij zijn hand op de krullende bruine lokken:

„In deze ure is elke schuld uitgewischt, mijn kind. Ga, God zij met u!"

En nog immer geknield, boog ook deze het hoofd voor den beul.

De oudste der vier broeders, een man in de volle kracht zijns levens, staarde op het lijk zijns broeders en tranen welden in zijn oogen op. Dit was den Sultan niet ontgaan.

„Bekeer u, mijn zoon. U is het leven dierbaar; omhels ons geloof en wees gelukkig!"

Hij echter scheen die woorden niet eens gehoord te hebben, doch haalde een heiligenbeeldje uit zijn gewaad te voorschijn, dat hij tot dusverre op het hart had gedragen.

„Wanneer één mensch alhier deernis met mij heeft, laat hij dan mijne jonge vrouw dit toezenden. Het zal haar in hare laatste ure sterken."

Zijn stem sidderde. Doch geen hand verroerde zich om het kleinood in ontvangst te nemen. Toen wierp hij het op den grond en vertrapte het.

„Dan zal het ook door u, onmenschen, niet ontheiligd worden!"

Hij knielde neder, kuste de vernielde overblijfselen en gaf zelf den beul een teeken. Toen zijn hoofd viel, werd de Sultan met zijn bloed bespat. Brancovano echter uitte een diepen zucht en sprak: „Heer! Uw wil geschiede!"

„Brancovano!" hernam de Sultan, „u blijft nog één kind over. Kom tot inkeer."

Brancovano zag den tengeren knaap aan, zag zijn gemalin bewusteloos neerzinken, zijn dochters jammeren, maar met luider stemme antwoordde hij: „De wil des Heeren geschiede!"

„Knaap," sprak de Sultan, „uzelf vraag ik, of gij u bekeeren en leven wilt?"

De oogen van den knaap zochten die zijns vaders, als wilde hij daar moed en kracht verzamelen.

„Ik sterf gaarne, vader," riep hij met heldere stem. „Al ben ik jong, toch ben ik van uw geslacht!" En zijn hoofd rolde ter aarde. Thans was de kracht van den ouden man gebroken. Hij wierp zich neder en trok de lijken zijner zonen aan zijn borst en kuste ze en riep schreiend hunne namen. Daarna echter stond hij hoog opgericht en sprak met donderende stem een vreeselijken vloek over zijn beulen uit!

„Gij ongeloovige honden! Mijn vier zonen hebt gij voor mijn oogen vermoord! God zal u daarvoor straffen tot in de eeuwigheid. Hij zal u van de aarde verdelgen, u uiteendrijven als wolken voor den wind! Geen plekje van den aardbodem zult gij bezitten om er begraven te worden, geen kind zult gij aan uw hart koesteren! Zonder erbarmen, zonder genade zult gij van de aarde worden weggevaagd. Moge God mijne bede verhooren!"

Thans maakte zich een grenzenlooze woede van den Sultan en zijn beulsknechten meester. Den ouden man werden de rijke, vorstelijke kleederen, die hij droeg, van het lichaam gescheurd en toen begonnen zij hem de huid af te stroopen. Geen geluid, geen klacht ontsnapte bij die gruwzame marteling aan zijne lippen. Eindelijk hadden zij hun werk volbracht, en nu vulden zij de huid met stroo, staken die op een spies, sleepten er mede door de modder en schreeuwden: „Giaour, christenhond! Herkent gij uw huid?"

Nog eenmaal verhief zich zijn stem: „Mijn lichaam kunt gij in stukken scheuren, maar toch sterft Constantin Brancovano als een trouw Christen, door alle menschen verlaten, naar rustend in de armen van zijn God!"

En met deze woorden vlood zijn heldenziel henen.

Een klein kind, de zoon van zijn zoon, had uit angst het hoofdje in de plooien van een vrouwengewaad verborgen. De beul trok hem naar voren, hield hem aan de haren hoog in de lucht en riep:

„Moet deze blijven leven of moet hij de anderen volgen?"

Daar drong een Zigeunervrouw door de menigte naar voren en reikte hem een knaapje over: „Hier! Gij dwaalt! Dit is Brancovano's kleinzoon! Dat kind daar is het mijne!" Het was de voedster, die aldus haar eigen kind aan den beul overleverde, om den laatsten telg van het vorstengeslacht te red-

den. Met droge oogen zag zij haar knaapje slachten, drukte het geredde kind met een heiligen eed aan haar borst en vlood weg.

De ongelukkige vrouwen echter, uit den kerker ontslagen, vluchtten naar Venetië en keerden eerst lange jaren daarna in het vaderland terug. De oudste dochter, Domnitza Balascha, was door het voorgevallene zoo hevig aangegrepen, dat zij zich geheel uit de wereld terugtrok en er niet van hooren wilde de gelden te aanvaarden, die zooveel onheil hadden gesticht.

Van haar persoonlijk vermogen bouwde zij in Bucharest het groote hospitaal Brancovano en een prachtige kerk, die haar naam Domnitza Balascha draagt.

JIANU.

In den schouwburg te Craiova zit een oud moedertje en volgt met schitterende oogen elke beweging op het tooneel. Meermalen vullen zich de koolzwarte oogen met tranen, die langs de gerimpelde wangen biggelen en telkens stijgt een zucht van hare lippen op. De jonge man naast haar heeft de ontroering der oude vrouw bemerkt en ziet nauwelijks meer naar het tooneel. Een veel schooner en belangwekkender drama wordt op het verwelkte gelaat naast hem afgespeeld.

Het stuk is slecht, maar het is een lievelingsstuk, dat steeds voor een stampvolle zaal gegeven wordt: Jianu, de groote rooverhoofdman.

Jianu was een kleine Bojaar uit Carakal, de Romeinsche stad aan de straat van Trajanus. Zijn hart was van bitterheid vervuld jegens de Grieken, die zich als sprinkhanen over het land hadden verspreid en het meedoogenloos uitzogen. De vorst, een Griek uit Phanar, door omkooping en kuiperijen in de plaats van den vorigen op den troon gezet, liet zijn landgenooten vrij spel. De oude Bojaren werden ten gunste van Grieken van hun goederen en bezittingen beroofd; de erfdochters met ruw geweld naar het altaar gesleept en met Grieken in den echt verbonden, en de boeren geplunderd zoolang er nog iets bij hen te vinden was. De nood was hoog gestegen en de verbittering nam met den dag toe. Er bestond recht noch gerechtigheid; wetten noch gewoonten werden geëerbiedigd; alle eerlijkheid, alle vertrouwen was weg. Wie

voor zijn meerderen het best kon kruipen en vleien, en zijn minderen het best kon trappen en onderdrukken, werd met ambten en eerbewijzen overladen en tot een invloedrijk man verheven.

Jancu Jianu, die evenals vele anderen zijn land had zien verkoopen, voelde in zijn ziel den dorst naar wraak ontbranden. Al wat hij nog bezat, gaf hij den armen boeren ten geschenke, en daar hij geen vorst was en geen leger bezat, werd hij roover en stond hij weldra aan het hoofd van ruim zestig aanzienlijke, vastberaden mannen, die besloten waren den onderdrukten te hulp te komen. Plunderend en verwoestend trokken zij het land door; alle goederen, die door Grieken in bezit waren genomen, hadden hun bezoek te duchten. De buit werd tusschen de boeren en de armen verdeeld, en aldus oefenden zij op hun eigen hand gerechtigheid uit. Vandaar dat Jianu een ware heldengestalte is gebleven, die bij zijn verschijning op de planken steeds een storm van bijvalsbetuigingen uitlokt.

Daar ziet men, hoe hij in stormachtige nachten de Grieksche landheeren overrompelt, en in een sneeuwjacht, die geen menschenkind trotseeren kan, verdwijnt, als hadde de aarde hem verzwolgen, om den volgenden dag vele mijlen verder weder te verschijnen, zoodat men bijna aan tooverij moet gelooven. Men ziet hem schier overal te gelijk; hij wordt te gelijkertijd gevloekt en gezegend, en de jonge meisjes droomen slechts van Jianu. Want hij is tevens een voortreffelijk zanger en dichter, die met zijn gezangen hun harten sneller doet kloppen.

Zelfs in den schouwburg zijn zij onder de betoovering, wanneer hij verschijnt met den langen witten mantel, de hooge pelsmuts, den breeden met wapens bezetten gordel, en de golvende ravenzwarte lokken. Zijn oogen liggen diep onder de breede wenkbrauwen, de tanden schitteren onder den zwaren knevel en zijn manschappen weet hij met een blik, met een enkel gebaar te regeeren.

Maar nu ziet het er treurig, heel treurig voor hem uit, en het oude moedertje begint over al haar leden te beven.

Jianu is gevangen en met de handen op den rug gebonden, wordt hij voor den vorst gebracht. Daar wordt hij op strenge, afdoende wijze in het verhoor genomen en kortweg tot den strop veroordeeld.

De oude vrouw beeft nog sterker: daar wordt vlak tegenover het vorstelijk paleis de galg opgericht, en door de zwijgende volksmenigte heen, die het niet waagt haar ergernis lucht te geven, wordt haar held en weldoener ter strafplaats geleid. Op het oogenblik dat Jianu den voet op de eerste trede der ladder wil zetten, houdt de beul hem tegen, legt hem den lossen strop om den hals en roept met luide stem: „Volgens onze wetten wordt genade geschonken aan hem, die onder de galg in het huwelijk treedt! Wil een meisje of weduwe dezen veroordeelde tot man nemen?"

Diepe stilte heerschte alom.

„Ik vraag nog eenmaal: Wil niemand dezen veroordeelde tot man nemen?"

Jianu's scherpe oogen doorboorden de menigte en een verachtelijke trek plooide zijn lippen. Doch zie! daar gaat de poort van het paleis open, en op den drempel verschijnt een jeugdige, bloeiende schoonheid, in rijke kleederen gehuld: de bevallige, donkeroogige Sultana, de lieveling der vorstin en van het gansche hof. Zij daalt de trappen af, glijdt door de menigte als een lichtgestalte; geen enkel geluid wordt vernomen. Ademloos wordt het liefelijke wezen nagestaard. Zij echter ziet noch links, noch rechts, treedt op Jianu toe, legt hem de hand op den schouder en spreekt luide: „Dezen, Jancu Jianu, wil ik tot man hebben!"

In de zaal en op het tooneel barst een luid gejubel los. De oude vrouw echter heeft met beide handen den rand der loge vastgegrepen, en met voorovergebogen lichaam en onder een stroom van tranen staart zij naar het tooneel.

Daar wordt zij door den heer naast haar zachtjes aangestooten.

„Hebt gij hem gekend?" vroeg hij belangstellend.

„Ik? Ikzelve ben toch zijn Sultana, zijn vrouw! Och Heer! ik wilde het stuk zoo gaarne eens zien; maar het is te veel voor mij geweest!"

De jonge man bood der oude dame den arm, en zij vertelde hem nu van dien tijd, toen zij zoo'n hevigen strijd met zichzelve had gevoerd, zich steeds afvragend of het geen zonde was den grootsten vijand van haar vorst in stilte lief te hebben. Maar hare gedachten waren altijd bij hem, en toen zij de oproeping hoorde, moest zij naar beneden, als werd zij door kettingen tot hem getrokken. „En hoe geluk-

kig ben ik met mijn Jancu geweest! Kom maar eens zien!" zoo besloot zij haar verhaal.

De jonge man gaf aan de vriendelijke uitnoodiging gehoor en vond een ouden, deftigen Bojaar, in zijn lang, met bont omzoomd gewaad. Zijn innemend uiterlijk getuigde van opgeruimdheid en levenslust. Jaar in jaar uit was hij onderprefect geweest; de toenmalige onderprefecten werden door de Bojaren uit hun midden gekozen, hetgeen destijds een soort van adelbrief vertegenwoordigde. Tijdens zijn bestuur heerschte steeds de grootste orde. Geen dief of roover had zich ooit in zijn district laten zien, uit vriendschap of uit vrees, dit was niet uit te maken. In elk geval bleef hij, in het hooge ambt door hem bekleed, even populair als hij dit vroeger als roover geweest was, en zijn liederen worden thans, na vijftig jaren, nog algemeen gezongen.

DE NON.

Bij het aanbreken van den nacht kwam ik in het prachtig gelegen vrouwenklooster Agapia aan. Rechts en links verhieven zich hemelhooge bergen; het ruischen der dennen weerkaatste het geluid van den bergstroom daar beneden, die zich met woest geweld een doortocht baande. Steeds grootscher en indrukwekkender werd de omgeving, totdat de koepels van een kerk zich glinsterend tegen het donkere woud afteekenden. Rondom de kerk waren de kloosters gebouwd, met houten galerijen omgeven, vanwaar hooge, breede trappen naar den kloostertuin voerden. Hier liepen zij op een breede steenen rollaag uit, die straalsgewijze door het hooge gras naar de kerk geleidde. Het belgeklingel mijner paarden deed de moederhuishoudster verschijnen; zij droeg een lantaarn in de hand, die haar oud gerimpeld gezicht scherp verlichtte, en heette den laten gast welkom.

Met haar sleutelring gewapend, ging zij mij in de lange houten galerij voor langs het stille gebouw, waar men hier en daar een lichtje zag zweven. Aan het einde der gang opende zij een deur en stak licht aan in het klein, maar zindelijk vertrekje, welks wanden sneeuwwit waren evenals de kussens, op de legerstede zichtbaar. Deze legerstede bestond uit een divan, die des daags als sofa en 's nachts als bed dienst deed. Een klein dennenhouten tafeltje met zitbank, een soort van linnenkist, een kleine spiegel, twee heiligenbeelden en eenige karpetjes voltooiden het ameublement. Ik

trad weder naar buiten in de galerij, terwijl de moeder-huishoudster wegtrippelde om kaas, brood en wijn te halen. Plotseling viel het mij in, dat ik hier twee bloedverwanten had, die ik wel is waar sedert mijn jeugd niet meer gezien had, maar die zich toch wellicht mijner nog zouden herinneren. Toen de oude vrouw terugkwam, informeerde ik naar haar en vernam, dat zij zich inderdaad in het klooster bevonden en eerstdaags den sluier zouden aannemen. Zij zeide dat het een zeer schoon feest zou wezen en vroeg of ik mijne verwanten niet zien wilde? Daarna trippelde zij weer weg en ik stond een geruimen tijd in het donker tegen de houten balustrade geleund en zag op den stillen kloostertuin neder, waarin van tijd tot tijd een zwarte gestalte met een lichtje zichtbaar was, die zich naar de kerk begaf of er uit kwam en dan in een der galerijen verdween. Ik dacht aan dit merkwaardig bestaan en stelde mij de beide aardige, vroolijke meisjes voor, met wie ik eens gespeeld had. En die zouden nu nonnen worden? Zij moesten in al die jaren wel zeer veranderd zijn, die twee, met haar schoone, zoetklinkende namen, Benjamina en Jeogenia.

Het werd steeds donkerder, en boven de bergen, aan het kleine stukje hemel, dat men zien kon, begonnen de sterren te fonkelen. Eindelijk naderde de slepende tred der moeder-huishoudster. Eerst verscheen haar oud, rimpelig gelaat bij het onzeker, dansend licht der lantaarn; doch achter haar zag ik twee jonge gezichtjes, zoo overweldigend schoon, dat het mij een oogenblik den adem benam. De eene had een blozend gelaat met fijne, classieke trekken en schitterende blauwe oogen; de andere was donker en bleek, met groote fluweelachtige oogen, zwarte wenkbrauwen en volle lippen. Zij zag er uit als een odaliske, de andere als een madonna. En toch was beider schoonheid grootendeels verborgen; de zwarte hoofddoek bedekte het voorhoofd; ooren en wangen waren in den dichten zwarten sluier gehuld.

Ik had niet lang den tijd mij in de beschouwing hunner bekoorlijkheden te verdiepen. Nauwelijks zagen zij kans langs de oude heen te dringen of zij vlogen op mij toe, sloegen de armen om mijn hals, kusten mij hartelijk en riepen: „Beste neef! Welkom hier! Kent gij ons nog? Wij zouden u overal herkend hebben! Ik ben Benjamina, en die zwarte hier is Jeogenia! Wat zijn wij blijde dat gij gekomen zijt!" Ik vroeg

haar mijn kamer binnen te treden, en de moeder-huishoudster zeide, dat zij een poosje bij mij mochten blijven. Nauwelijks waren wij alleen of daar brak de storm los: „O, neef! help ons toch! Red ons voordat het te laat is! Overmorgen moeten wij non worden! En onze vader kent geen erbarmen!"

„Men heeft u dus reeds als kleine kinderen hier gebracht?"

„Ja," zeide de odaliske, „op de onbarmhartigste wijze heeft men ons hierheen gesleept. Wij schreiden en smeekten te vergeefs, en toen vader en moeder wegreden, hebben wij ons aan de wielen van het rijtuig vastgeklemd. Maar men rukte ons los, moeder wendde het hoofd af en de postiljon zweepte de paarden voort!"

„In het eerst hebben wij ons zoo vreeselijk aangesteld, dat men geen raad met ons wist," zeide Benjamina, „maar de zachtmoedige abdis heeft een ijzeren hand en een stalen wil en kent het middel om den weerspannigen geest te buigen of te breken!"

„En dat alles ter wille van dat afschuwelijke geld," zeide Jeogenia. „Onze broeder moet het gansche fortuin erven en onze zuster een grooten bruidsschat medekrijgen, en daar wij overtollig waren, heeft men ons verstooten en hier in een kerker opgesloten."

„Maar ik wil niet! Ik doe het niet! Ik laat mij niet dwingen!" riep Benjamina met fonkelende oogen, terwijl een vlammend rood naar hare wangen opsteeg en hare fijne neusvleugels trilden. „Wilt gij het haar zien, dat men mij wil afknippen?" En met een onstuimige beweging rukte zij de zwarte kap af en schudde heur haren los. Daar stond zij in een gouden mantel gehuld, die haar tot aan de enkels reikte. Verblindend schoon was zij op dat oogenblik, terwijl groote tranen in Jeogenia's fluweelen oogen parelden.

„Maar wat kan ik doen, arme kinderen? Niet eens kan ik een van u beiden huwen, daar ik uw neef ben en wij geen priester zouden vinden, om ons te trouwen! Ik zal met uw vader en broeder spreken!"

„Vader heeft geen hart voor ons, en onzen broeder kennen wij niet meer dan u; die zal niets voor ons doen!" antwoordde Benjamina bitter.

„En zijn belang brengt immers mede, dat wij opgesloten blijven, opdat zijn erfdeel niet kleiner worde! Ik begrijp

niet hoe Benjamina weerstand wil bieden! Het helpt toch niets!"

Wij zaten nog lang met elkander te praten, en daar wij alle drie jong waren, kreeg weldra onze vroolijkheid de overhand. Wij brachten elkander onze kinderstreken in herinnering en lachten; en dan schreiden zij weder wijl alles voorbij was, en een oogenblik later bootsten zij de nonnen na, hoe schijnheilig zij zich onder het gebed voordeden en hoe zij daarna met elkander twistten en volstrekt geen heiligen waren.

„Wij hadden dit alles niet van kind afaan moeten bijwonen," merkte Benjamina aan, „dan zouden wij er nu misschien minder tegen zijn; maar zoo'n leven!"

„Wanneer wij echter eenmaal nonnen zijn, zal men ons meer vrijheid laten," zeide Jeogenia.

„Een mooie vrijheid, als men voor eeuwig gebonden is, voor eeuwig! Weet gij wel, neef, wat dat zeggen wil?"

De groote fluweelachtige oogen werden weer vochtig. „Neen, niet voor eeuwig, want eenmaal maakt de dood ons vrij!"

„Misschien over vijftig jaren! Dat noem ik eeuwig!"

Inwendig moest ik Benjamina gelijk geven. Vijftig jaren zijn wel haast eeuwig!

De oude non kwam langs de galerij aansloffen. Haastig moest Benjamina haar hoofd weer in den sluier wikkelen.

„Van middernacht tot twee uur zijn wij in de kerk. Wilt gij dan komen?" was de laatste vraag der beide zusters. Daarna bleef ik met mijn treurige gedachten alleen. Dikwijls had ik gehoord, dat men overtollige dochters in een klooster opsloot, maar zoo iets van nabij te zien, was toch nog heel anders. Ik strekte mij op het bed uit, om eenigermate van de reis uit te rusten, maar kon den slaap niet vatten.

Wil men de eigenaardige poëzie van een Rumeensch klooster leeren kennen, zoo moet men het bij nacht zien. Te middernacht klonk op eens de Toaca; dat is nog een overblijfsel uit den tijd der Turksche heerschappij, toen het luiden der klokken verboden was. Een non in de zware plooien van een langen mantel gehuld, loopt langzaam om de kerk heen. Zij heeft een dun latje in de hand, waarop zij met een houten hamer een rhythmus slaat, dat naar gelang van de plaats waar de slag op de lat neerkomt, verschillende tonen doet ont-

staan en aldus een formeele melodie vormt — een melodie welke iets onbeschrijfelijk aantrekkelijks heeft, voor wie lang in de nabijheid van kerken en kloosters heeft vertoefd. Wanneer zij driemaal om de kerk is heengegaan, begint het eigenlijke luiden pas, dat vreedzaam in den stillen nacht klinkt en door de bergen weerkaatst wordt. Ik was reeds lang op de galerij, zag de spookachtige wandeling om de kerk en hoorde hoe er bij het eerste klokkengelui alom in het klooster leven en beweging kwam. Alle deuren gingen open, zwarte gestalten vulden de galerijen en het kloosterplein, en uit de kerk straalde licht. Weldra kon men het orgel en het koorgezang hooren. Toen ik in de kerk trad, zag ik het eerst Benjamina, die met het licht in de hand over een lessenaar gebogen stond en uit een groot boek zong. Zij was zeer bleek; scherp werd haar prachtig profiel verlicht, schoon was elke beweging der lippen wanneer zij zong. Na eenigen tijd liet ik mijn oogen ronddwalen en zag de abdis in haar kerkbank zitten; een indrukwekkende verschijning was zij met hare scherpe trekken en haar adelaarsblik, die wel bij machte scheen een paar honderd nonnen te doen sidderen en tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid te dwingen. Die twee uren lange godsdienstoefening scheen mij kort toe, zoo was ik verdiept in de beschouwing van al die vrouwenkopjes, die bij het matte licht der waskaarsen en der eeuwig brandende lampen een studie overwaardig bleken. Op sommige gezichten zag men de uitdrukking van wereldsche gedachten en aardsche hartstochten; anderen gaven een fanatieke vroomheid, vele een doffe, ziellooze onverschilligheid, een algeheele verstomping van geestvermogens te kennen. En te midden van haar, aan den eenen lessenaar dat madonnagelaat, aan den anderen de odaliske, beiden zoo schoon en ongelukkig! Gaarne ware ik tot aan den morgen in de kerk gebleven, en het speet mij toen het klokkengelui het einde der godsdienstoefening verkondigde.

Den volgenden dag verschenen de ouders en de broeder der arme meisjes. Ik riep al mijn overredingskracht te hulp, om hen te vermurwen, maar het was alles te vergeefs. De moeder was een zwakke vrouw, die slechts kon schreien en zuchten, de vader een hardvochtig man en de broeder een ruwe egoïst. De biede zusters zag ik niet weder. Die werden achter sloten en grendels bewaakt en moesten den geheelen dag vasten. Zij baden echter zoo vurig hun vader te mogen

spreken, dat hij eindelijk toegaf. Uitgeput van het lange vasten en het schreien, wierpen zij zich aan zijn voeten en smeekten hem medelijden met haar te hebben. Toen hij echter onverzettelijk bleef, stond Benjamina op en verklaarde, dat geen macht ter wereld haar kon dwingen non te worden. Hij was een zeer heftig man, het bloed steeg hem naar het hoofd, zijn oogen puilden van drift uit de kassen en met een dreigend gebaar verliet hij het vertrek. Weldra keerde hij met een zweep in de hand terug en beval nu zijn zoon in zijne tegenwoordigheid de zusters te ranselen, totdat zij beloofden zich te onderwerpen. Jeogenia omvatte angstig hun knieën en bad hen haar die vreeselijke straf te besparen. Maar haar smeeken werd niet verhoord. Benjamina stond met over elkander geslagen armen en sprak geen woord.

Reeds bij den eersten zweepslag beloofde de zwakkere Jeogenia alles te doen wat men van haar verlangde; zij zou zich opofferen, maar deze marteling kon zij niet verduren. Een minachtende blik harer zuster was haar straf. Met op elkander geklemde lippen liet deze zich mishandelen, zonder een enkele klacht te uiten; zij was besloten zich te laten doodslaan, zoodat haar vader zelf er een einde aan moest maken. Welk een nacht de arme kinderen hebben doorgebracht, heeft nooit iemand geweten. Den volgenden morgen was de kerk stampvol. De bisschop was aangekomen en met groote eerbewijzingen ontvangen. Ik had een gevoel als zou ik van een terechtstelling getuige zijn. Daar ging de kerkdeur open en verschenen de beide jonge meisjes, doodsbleek, in een lang wollen hemd gekleed, zonder schoeisel, met loshangende haren, die voor de laatste maal om haar heen golfden. Jeogenia had de handen gevouwen en liep, de betraande oogen ten hemel geslagen, tusschen twee nonnen, als een boetende Magdalena. Benjamina had de vuisten gebald en verweerde zich tot het uiterste. Twee sterke nonnen, de eene met een haviksneus, de andere met een bulhondengezicht, hielden hare beide armen stevig vast en sleepten haar tot voor het altaar, waar de beide zusters, met het gelaat op de steenen, naast elkander werden nedergelegd. De nonnen bedekten ze met hare wijde mantels, die in mijn oogen veel van de vleugels van roofvogels hadden, en nu las de bisschop de gebeden der stervenden voor. Daarna werden zij op de knieën overeind gericht, en deed men haar driemaal de vraag, of zij uit eigen vrijen wil den sluier aan-

namen. Driemaal bleef Benjamina zwijgen, terwijl Jeogenia een zwak „ja" fluisterde. Vervolgens werd den bisschop een groote gouden schaar overhandigd, en in een oogenblik lagen de prachtige haren als gouden korenaren en zwarte ravenvederen op den grond. Geen enkele snik was aan Benjamina's borst ontsnapt, terwijl Jeogenia hardop begon te schreien. Het luide zingen en bidden echter overstemde alles; want geen mensch mocht vermoeden dat hier de geringste dwang werd uitgeoefend. Thans nam het kleeden een aanvang. Elk stuk werd met wijwater besprenkeld en gezegend, en onder afzonderlijke gebeden aangetrokken, totdat de sluier en de mantel de jeugdige gestalte schenen te drukken. Daarna moesten zij groote heiligenbeelden, in kantwerk gewikkeld, met de eene hand stijf tegen zich aan houden, terwijl de andere hand het licht vasthield. Zoo bleven zij twee uren staan, en de lieden die de beelden kusten, vroegen haar beurtelings: „Hoe heet gij?" En dan moesten zij antwoorden: „Benjamina, de zondares; Jeogenia, de zondares." Maar Benjamina gaf geen antwoord. Zij stond daar onbeweeglijk als een marmeren pilaar, de oogen ten hemel geslagen, terwijl Jeogenia voor zich zag en fluisterend antwoordde. Toen allen de kerk verlieten, hield ik mij in het donker verborgen. Daarna echter naderde ik de zusters, kuste de heiligenbeelden en fluisterde: „Slechts moed gehouden! God zij met u!" Zij verroerden zich niet als hadden zij niets gehoord. Ik bleef, totdat ik de bellen der paarden hoorde en de postiljon met zijn zweep klapte, om te waarschuwen dat het tijd was mijn reis te vervolgen. Nog even bleef ik aan de kerkdeur staan, wierp een laatsten blik op de ongelukkige zusters en reed toen weg.

Heden zijn de kloosters geseculariseerd; sedert veertig jaren mag niemand meer monnik of non worden; de groote vermogens zijn gesplitst; men vindt geen martelaressen meer; maar tegelijkertijd is de atmosfeer van poëzie, die de kloosters omgaf, voor altijd verdwenen, juist wijl het dramatische element ontbreekt en geen schoone ongelukkige nonnen de reizigers meer in vervoering brengen. Destijds heeft mijn deernis met het lot der zusters mij vele smartelijke oogenblikken doen doorleven; in menig gedicht heb ik troost en vergetelheid gezocht, wanneer de beide gestalten in de kerk mij slapelooze nachten bezorgden.

Deze Benjamina echter, die zich met zooveel geestkracht

verweerde, heeft een onberispelijk, voorbeeldeloos leven geleid. De zuster, voor wie zij werden opgeofferd en die minder schoon en minder begaafd was, werd in haar huwelijk zeer ongelukkig en verloor haar geheele vermogen. Toen was het Benjamina, die de ongelukkige vrouw tot zich nam en de kinderen grootbracht, als waren het de hare. De ouders hadden voor de beide nonnen een ander klooster gezocht en een huis voor haar laten bouwen; daar bezochten zij de zusters en baden haar om vergeving, wijl hun wreedheid beider levensgeluk had verwoest. Benjamina evenwel is steeds een goede, trouwe dochter voor hen gebleven. Heden heeft zij sneeuwwitte haren; zij is nog altijd in 't oog vallend schoon en bezit het vroolijkste, opgeruimdste karakter, dat men zich denken kan. Zij heeft het leven op de schouders genomen, zooals het was, en het gedragen als een heldin.

MOSCH EN BABA.

„De twee oudjes," worden zij overal genoemd. Zij waren zoo oud, dat zij geen van beiden hun naam meer wisten. Zij waren Mosch en Baba, het oudste echtpaar, dat op het goed van onzen ouden dichter Alexandri Mirceschti te vinden was.

Hij was vroeger postiljon geweest, en zelfs een beroemde postiljon. In de vele jaren zijns levens had hij een aardig vermogen opgespaard, tweehonderd franken, en nadat hij zijn eenigen zoon in een verafgelegen dorp had uitgehuwelijkt, hertrouwde hij op zijn beurt met een vrouw, wier eenige, gehuwde dochter in een ander dorp woonde. Zij leefden nu reeds vele jaren te zamen en waren zoo oud, dat zij al kleiner en kleiner werden, als deden de jaren hen geheel ineenkrimpen. Dikwijls zag men hen op de bezitting van Mirceschti in de bosschen wandelen, naast elkander onder een boom plaats nemen en uren achtereen, half pratend, half sluimerend, van den schoonen dag genieten. Zij hadden zich het kleinste, nederigste huisje gebouwd, dat men zich denken kon en hadden een paar koetjes niet grooter dan een gewone ezel, en een paardje niet grooter dan een hond. Zij waren zoo gelukkig en tevreden als de dag lang was. Eens was den oude bijna een ongeluk overkomen. Men had hem de ganzen laten hoeden; maar ongelukkigerwijze was hij gestruikeld en met het gezicht voorover in een sloot gevallen. Veel te zwak om zich alleen op te richten, zou hij jammerlijk verdronken

zijn, zoo niet iemand hem gezien en gered had. Wanneer hij echter van zijn leven als postiljon vertelde, werd hij weer heelemaal jong, dan schitterden de oude oogen, dan scheen alles in hem te herleven, dan hoorde hij weder het gerinkel der bellen, het getrappel der paarden, het klappen van de zweep en zag hij zich bij dag en bij nacht met zijn rossen langs de wegen rennen. Vele, vele herinneringen had ook de geschiedenis van zijn land bij hem achtergelaten. „Ja, Coconu Vasili," placht hij vaak tegen Alexandri te zeggen, „ik heb in mijn leven heel wat vorsten en ministers uitgeleide gedaan!" Dat was zijn opvatting van de vergankelijkheid aller dingen.

Te midden van die ongestoorde rust vroeg de oude op zekeren dag zijn landheer te spreken: „Coconu Vasili! wij willen ons laten scheiden."

„Wat wilt gij nu beginnen?" riep deze ten hoogste verbaasd. „Gij hebt toch niet met uw oudje getwist.... en zoo heel lang zult gij trouwens niet meer bij elkander blijven."

„Dat is het juist, Coconu Vasili. Wij zijn met elkander aan het beraadslagen geweest en hebben begrepen, dat wij het niet heel lang meer maken zullen, en dat ieder van ons een kind heeft en zij wel eens na onzen dood over de erfenis konden twisten. En om dat te voorkomen, zullen wij vooruit van elkander afgaan."

Niemand kon het besluit der tweė oudjes aan het wankelen brengen. Zonder een oogenblik te verliezen, brachten zij het ten uitvoer. De tweehonderd franken werden op een hoopje gelegd — in goudstukken — en zij schoof beurtelings zichzelven en zijn oudje een stuk toe: „Een voor u! Een voor mij! Een voor u! Een voor mij!" totdat alles verdeeld was. Zoo ging het ook met het huisraad; een kussen voor haar, een kussen voor hem, een tapijt voor haar, een tapijt voor hem. Vervolgens gaf hij haar de twee koeien en behield zijn paard met het karretje voor zichzelf, en eindelijk gingen zij naar de herberg om afscheid te nemen. Daar kwamen velen hun goedendag zeggen en op hun gezondheid drinken, en een ieder wilde vroolijk zijn, maar toch werd er geschreid. Zij vroegen allen om vergeving, opdat niemand den geringsten wrok jegens hen zou koesteren, en eindelijk stonden zij op en gingen te zamen heen tot aan de Serethbrug. Daar stonden zij nog een poosje, omarmden elk-

ander en schreiden, en toen ging ieder zijns weegs. De eene rechts, de andere links.

Een gewichtig besluit is vaak gemakkelijker ten uitvoer te brengen, dan de gevolgen er van te dragen. De oude viel zoo af, dat hij nog slechts een schaduw van zichzelven was. Wanneer men hem vroeg hoe het ging, antwoordde hij: „Ik kan volstrekt niet meer slapen, omdat ik haar adem niet meer in mijn hals voel!" Rusteloos zwierf hij rond en zocht altijd naar iets wat hij niet vinden kon.

Na acht dagen kwam men hem de tijding brengen, dat zijn Baba zeer ziek was. Onmiddellijk spande hij zijn paardje voor zijn karretje en reed zoo snel als het dier loopen wilde. Maar toen hij in het dorp aankwam, werd juist haar doodkist naar het kerkhof gedragen. Zonder een klacht te uiten, volgde hij het lijk en woonde zwijgend de begrafenis bij. Daarna reed hij dadelijk naar huis en legde zich neder. En den volgenden dag was hij ook dood.

Het kleine huisje zakte mettertijd in elkander, zoodat er thans niets meer van te zien is dan het riet, waarmede het dak bedekt was, maar Alexandri wil dat het onaangeroerd blijve.

ZIGEUNERLIEFDE.

Mama Gasitza of Gahitza, zooals men haar noemde, bestuurde ons huishouden met de meeste stiptheid en op onberispelijke wijze. Mijn moeder schonk haar een onbepaald vertrouwen. Zij verdeelde de werkzaamheden; zij beloonde en strafte; alle mannelijke en vrouwelijke lijfeigenen stonden onder haar orders; in keuken en kelder, in linnenkast en tuin voerde zij onbeperkte heerschappij, en als de kinderen ziek waren, was zij, die met alle mogelijke oude, beproefde huismiddeltjes ons reeds eenige malen het leven had gered, de dokter die het allereerst geraadpleegd werd. In onze oogen was de gewichtigste bezigheid in huis het inmaken; want in een Rumeensch huishouden spelen ingemaakte vruchten (Dultschatza) een groote rol, daar men geen glas water drinkt, alvorens eerst een lepel Dultschatza in den mond te nemen. Zoodra er bezoek komt, verschijnt het theeblad met een merkwaardige verzameling van ingemaakte kersen en abrikozen, aardbeziën en citroenen, fijngesneden oranjeschillen, druiven, geconfijte rozeblaadjes en viooltjes; alsook een bijzonder lekker, stijf, op ijs gelijkend mengsel van rozen, maïs, aardbeziën — kortom van alles wat men slechts geurig en smakelijk bij elkander kan krijgen en dat, op een bijzonder kunstige wijze toebereid, den rechtmatigen trots van elke Rumeensche huisvrouw uitmaakt.

De lijfeigenen waren natuurlijk altijd Zigeuners; hun schoonste kinderen werden gewoonlijk uitgezocht, met zachtheid

of veelal met geweld aan de ouders ontnomen en dan onder Mama Gasitza's spitsroede, het dienend huispersoneel toegevoegd. Onder de vijf of zes beeldschoone Zigeunermeisjes, die in huis dienden, was Cassandra de allerschoonste. Haar huid was zoo blank, dat men nooit gedacht zou hebben, dat er Zigeunerbloed door hare aderen vloeide. Zij had donkere amandelvormige oogen, die iemand deden droomen, zeldzaam fijne trekken, prachtig ravenzwart haar, ivoren tandjes, fraai gevormde handen en voeten en een gestalte, zooals de Zigeuners die indertijd uit het Oosten hebben medegebracht, met smalle heupen, slank als een den, buigzaam en bevallig in elke beweging.

Op ons goed hadden wij ook muzikanten (Lautari), aan wier hoofd zich een beeldschoone jonge Zigeuner bevond, Didica geheeten. Hij speelde op de viool en zong, terwijl de anderen hem op de kobza (een groote mandolijn), het hakkebord en de fluit begeleidden. Hij had iets van de vroegere rhapsoden of minnezangers en wist oude melodieën hier en daar op te sporen, waarbij hij de woorden en de begeleiding improviseerde. Zijn talent was zoo groot, dat hij overal ontboden werd en wij hem menigmaal verlof moesten geven, om in Jassy of op andere landgoederen te gaan zingen en spelen. Hij had de schoone Cassandra gezien en was doodelijk op haar verliefd. En Cassandra had ook een hart, al was het slechts een Zigeunerhart, en dit was geheel door den jeugdigen zanger betooverd. Wanneer hij zong, zag hij haar aan met een blik, die haar beurtelings koud en warm deed worden. Wanneer zij danste, wendde hij zich met zijn viool steeds naar haren kant; wanneer hij een muntstuk rijk was, gaf hij haar kralen en oorringen ten geschenke. Eindelijk kwam hij op zekeren dag bij Mama Gasitza, om plechtig de hand van Cassandra te vragen. Maar Mama Gasitza, die wijze voorzienigheid van ons huis, had reeds anders over het schoone meisje beschikt.

„Wat? Ik zou u aan een rondreizenden zanger geven? Iemand die nu hier is, dan in Jassy, altijd bij anderen en nooit thuis? Neen, neen, mijn duifje, dat gebeurt niet. Ik heb onze genadige gebiedster al over u gesproken; zij wil u altijd hier in huis houden, want zij is u zeer genegen en heeft u gaarne bij zich. Hoe kan ik u dus aan een rondzwervenden muzikant geven? Neen, kind, dat gaat niet. Ik

heb een knappen man, een braven man, een goeden man voor u uitgezocht, Costaki onzen kok; dien zult gij nemen en geen ander. Ik heb het hem ook reeds gezegd, en hij heeft mijn kleed gekust en mij duizendmaal bedankt. Hij wordt uw man en niemand anders."

Cassandra bad en smeekte en schreide; maar te vergeefs. Didica bezwoer Mama Gasitza naar haar meesteres te gaan en haar te zeggen, hoe lief zij elkander hadden en of zij toch medelijden wilde hebben. Mama Gasitza hield zich alsof zij dit doen zou, maar zeide er mijn moeder geen woord van en kwam met een nog grootere autoriteit en nog strengere bevelen terug. Cassandra echter keerde den kok Costaki den rug toe en wilde volstrekt niets van hem weten. Dientengevolge beklaagde hij zich over de hem toegezegde bruid, en Cassandra werd nu uit moederlijke voorzorg streng getuchtigd, volgens een aloud gebruik, dat nog in vollen zwang was, toen ik met mijn nieuwe denkbeelden en westeuropeesche opvoeding uit Frankrijk terugkeerde.

Daar zag ik voor de eerste maal hoe de vrouw van onzen koetsier Stoica met zweepslagen werd gekastijd. Ik ging naar mijn moeder, wijl ik voor mijn vader veel te bang was, en verklaarde, dat, als zoo iets dergelijks ooit weer voorkwam, ik het huis zou verlaten. Den volgenden dag riep mijn vader mij bij zich: „Wat zijn dat voor nieuwe ideeën, die gij hebt medegebracht?" vroeg hij. „Weet gij niet, dat een Zigeuner zonder slaag een molen zonder rad is? Hoe wilt gij die bende anders regeeren?"

„Door hun de vrijheid te schenken, vader!"

Het krachtige, afdoende argument scheen ook bij Cassandra gewicht in de schaal te leggen. Tegen den avond stond zij met Didica in het veld onder den noteboom, en, tegen den stam geleund, schreide en snikte zij zonder ophouden.

„Zij slaan mij dood, Didica, als ik niet van u afzie! Maar ik heb u toch lief, zoo lief als mijn leven!"

Didica knarste met de tanden, sloeg de armen om het weenende meisje heen en drukte haar onstuimig aan zijn hart. Dat was een bittere smart voor beiden en Didica zwierf den geheelen nacht rusteloos rond. Nu eens lag hij bij de rivier in het water te staren, dan wentelde hij zich in het gras aan een wilde vertwijfeling ter prooi, wijl hij geen vrije man was en zich zijn eigen geluk moest laten ontglippen,

hij, die slechts voor het geluk van anderen scheen te leven. Het was al te hard, al te wreed. Hij haatte de geheele wereld.

Twee dagen later werd de bruiloft van Cassandra met den knappen kok Costaki gevierd. Zij, die men nooit anders dan uitgelaten vroolijk zag, was zoo ernstig dat een ieder zich er over verbaasde, en wel in de eerste plaats mijn moeder. Nog eenmaal kwam Didica bij Mama Gasitza, nu om haar te smeeken andere muzikanten te laten komen. Hij kon op dezen dag niet spelen. Maar Mama Gasitza had veel karakter, en wat zij eenmaal gezegd had, dat had zij gezegd: Didica moest spelen en geen ander; wat zou zijn meesteres wel zeggen? En zijn heer! Het zou wat moois zijn! Neen dat ging niet. Hij moest, en daarmee uit, anders zou er nog iets veel ergers voor hem opzitten.

Didica verborg zich in het stroo en steunde en jammerde en raasde als een bezetene, en op den morgen van de bruiloft zag hij bleek als de dood, met diep ingezonken oogen. Toen echter de *Hora* begon, en hij de viool tegen den schouder plaatste en den strijkstok ophief, scheen er plotseling een daemon in hem gevaren. Zóó had hij nog nooit gespeeld. Cassandra moest volgens het gebruik van den morgen tot den avond met haar man dansen; zij zag slechts een enkele maal op, juist toen ook Didica voor het eerst de oogen ophief en haar aanzag. En in dien eenen blik zeiden zij elkander vaarwel voor eeuwig. Overigens danste Cassandra met hare gewone bevalligheid, maar zoo koud en bedaard als bewoog zich een steenen beeld, terwijl de anderen door Didica's woest spel in een waren roes verkeerden. Toen de avond viel, nam Costaki zijn jonge vrouw mede, wie de schertsende opmerkingen harer gezellinnen geen enkelen glimlach konden ontlokken. En nu gaf Didica een ander mooi Zigeunermeisje, Smaranda geheeten, een wenk, verdween met haar in den donkeren nacht en niemand zag hen ooit weder.

Cassandra bleef een ernstige, stille vrouw, en, hoeveel kinderen zij Costaki ook schonk, hare levensvreugde was voor altijd weg. Zij was de lieveling mijner moeder, verrichtte met de grootste nauwgezetheid haren arbeid, en niemand vermoedde de gedachten, welke achter die groote, ernstige oogen en ie zwijgende lippen verborgen waren.

NEAGA.

Hoio! Hoio! klonk het huiveringwekkend diep onder de aarde, in de duisternis der onmetelijke gewelven. Geruischloos ging een mand met zout naar boven, en waar in de verte, als een ster, het roodachtig daglicht schemerde, kwam een leege mand naar beneden en viel met een doffen slag op het grijze zout, dat als zand of sneeuw in het groote wijde hol opgestapeld lag. Mannen in grijslinnen hemden, met een lederen gordel, korte broek en sandalen met riemen bevestigd, stonden in een hoopje bij elkander, en zoodra er weer een mand gevuld was, werd hun droefgeestig Hoio! herhaald. Als zij zich bewogen, was er een eigenaardig gekletter hoorbaar; want onder de knieën hadden zij ijzeren banden, en daartusschen hing een ketting, die geen wijde schreden toeliet en bij elke beweging rammelde. Verderop stonden mannen op een rij en sloegen met hamers op een zoutblok aan hun voeten, totdat het krakend vaneenscheurde. Dan werd er een ijzeren wig in gedreven, en twee tot drie man slingerden een geweldig grooten, ronden steen tegen de wig, hetgeen telkens een donderend geluid onder de gewelven veroorzaakte. Voor ieder dier mannen stond een miniatuur-lampje van blik, met talk gevuld, waarin een klein pitje alleen die plek bescheen, waar de hamer moest vallen en een onzeker licht op de bleeke, sombere gezichten wierp. Zij hadden lamslederen mutsen op het hoofd, maar daaronder golfde niet, zooals bij de Rumeensche boeren, het lange haar tot op de schouders;

zij waren geheel kaal geschoren. Want deze mannen zijn Rumeensche galeiboeven; misdadigers van de ergste soort, die in andere landen opgehangen of onthoofd, hier veroordeeld worden in de groeven te werken.

In den tijd, waarvan ik vertel, mochten zij nooit meer het daglicht aanschouwen; zij sliepen waar zij arbeidden, op het zout, tot aan hun dood. Eindeloos lange galerijen, slechts een manslengte hoog, voeren naar boven, en vandaar ziet men in de diepte als in Dante's hel. Onwillekeurig roept men uit: „*Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!*" En met het volste recht: want onder de sombere gewelven sluipen de bleeke schimmen hopeloos rond en sleepen in eindelooze eentonigheid hun ketenen voort.

Dien dag stond een oud man, een weinig van de anderen afgezonderd, op zijn hamer geleund en rustte even uit. Den grauwwitten wollen mantel had hij te dien einde om de schouders gehangen en hij staarde vóór zich uit in het armzalige lichtje aan zijn voeten, dat, als een half uitgebluscht leven, heen en weder flikkerde. Eenige mannen, die dergelijke lichtjes op het hoofd droegen, gingen hem voorbij en riepen hem iets toe, wat hij niet scheen te hooren. Zijn gelaat, zijn baard, zijn mantel, zijn hemd — alles scheen de grauwgele tint van het zout te hebben aangenomen. Hij zuchtte. Plotseling ontstond er beweging in de galerijen, lichten zweefden heen en weder, en bij dat schijnsel boog zich een schoon jeugdig gelaat naar voren, dat ontzet terugdeinsde bij den aanblik van den vreeselijken nacht, die het tegengrijnsde. Twee soldaten hadden den jongen man tusschen zich in. Aan de laatste galerij gekomen, deed hij een wanhopige poging om zich naar beneden te storten, doch dit voornemen werd verijdeld.

Vele oogen werden uit de diepte naar hem opgeheven, en menigeen herinnerde zich de ure, waarin ook hij voor de eerste maal dienzelfden weg was afgedaald, langs welken men zoo moeilijk terugkeert. Eindelijk trad de jonge man het hooge gewelf binnen, sloeg een blik vol vertwijfeling om zich heen en wierp zich op den grond. Hij was niet ver van den ouden man, die nog altijd onbeweeglijk daar stond en zag hoe de jongeling zich als een waanzinnige aanstelde. „Ik kan niet!" riep hij, „ik kan niet! zonder lucht! zonder licht! In dit moordhol hebben zij mij geworpen, in dezen eeuwigen nacht! Ik kan niet!" Hij greep als radeloos met de handen

om zich heen, richtte zich toen half overeind en beet op den ketting tusschen zijn voeten: „Geketend als een wild dier in nacht en duisternis! Laat mij los! Laat mij er uit! ik kan niet!" Daar zag hij den oude voor zich staan, die op zijn hamer geleund, zwijgend maar vol deernis op hem nederblikte.

„Och, gij ziet er medelijdend uit!" riep hij, zich op de knieën werpend. „Neem uw hamer en sla mij dood! Hier, op mijn hoofd! Ik zal mij heel stil houden en geen enkelen zucht slaken, zoo gij mij slechts doodslaat!"

„Ik mag immers niet!" zeide de oude met gesmoorde stem.

„Maar ik wil sterven!" De jongeling sprong overeind en wilde het hoofd tegen een zoutpilaar te pletter stooten, maar hij werd door de anderen tegengehouden.

„Het is immers niet voor eeuwig!" zeide een hunner ruw.

De jonge man lachte als een ijlhoofdige.

„Vijftien jaren! dat is eeuwig!"

„Ik heb achttien!"

„Ik vierentwintig!"

„Ik levenslang."

Zoo klonk het van verschillende kanten.

Hij zag hen aan met een wilde uitdrukking in de oogen.

„Wie weet wat gij gedaan hebt!" zeide hij eindelijk. „Maar ik ben niet slecht, ik heb de onschuld verdedigd!"

Een hunner lachte. „Aha! de liefde! dacht ik het niet? Reeds menigeen heeft de liefde hierheen gebracht."

„Hebt gij uw deerne doodgestoken, of den ander?" vroeg er een vertrouwelijk.

De jonge man trad een schrede terug.

„Ik? Hier wil ik niet spreken!"

Thans legde de oude man hem de hand op den schouder.

„Zestien jaren ben ik hier en ik was geen boos of slecht mensch; wat ik gedaan heb, wil ik heden nog voor God en de menschen verantwoorden."

„Wat hebt gij gedaan?"

„Wij hadden een slechten, wreeden meester en reeds lang hadden wij geduld met hem gehad, ofschoon hij ons elk uur van ons leven verbitterde. Maar op zekeren dag maakte hij het al te erg. Voor mijn oogen liet hij mijn zuster geeselen tot zij dood was, ja, tot zij dood was! Dat konden wij niet dulden.

Toen zijn wij samengekomen, zes, zeven boeren, en hebben geloot wie hem dood zou schieten; en het lot viel op mij. Hij zou uit de stad terugkeeren en moest een bosch doorrijden. Ik stond achter een boom op de loer en schoot hem dood. Hij riep nog: „*Damne sfinte!* Heilige God!" En het verheugde mij, dat hij den dood nog gevoeld en geproefd heeft! En toen wij voor het gerecht stonden en men ons bedreigde, dat de dader wel ontdekt zou worden, trad ik naar voren en zeide: Dat is volstrekt niet noodig; want die dader ben ik. Ik kwam dus hier voor moord met voorbedachten rade en ben voor levenslang veroordeeld, volgens de wet!"

De jongeling staarde den spreker in het gelaat, als dronk hij elk zijner woorden. Om de twee mannen had zich, bij het schijnsel der lampjes, die twee hunner op het hoofd droegen en die hun eigen gelaat des te meer in de schaduw lieten, een groep gevormd. De stem van den oude klonk dof en eentonig, als ging zijn eigen geschiedenis hem volstrekt niet meer aan; uit de diepte klonk aanhoudend het treurige „ Hoio!" en daartusschen het donderend geraas van steenen en hamers. Hier en daar glinsterde in de flauwe schemering het vocht tegen de wanden. Het gelaat van den jongeling verwisselde telkens van kleur, terwijl de anderen bleek en zwijgend op den achtergrond bleven als grauwe schimmen uit de onderwereld.

„En ik," zeide hij eindelijk en zuchtte diep, „ik ben niet slechter! Gij hebt gewroken, ik heb verdedigd. Ik was Zondag op de Hora, en wij jongens hadden den kring gevormd en dansten en loerden zijdelings naar de meisjes, die rondom in de weide stonden met bloemen in het haar, om te zien wie in den kring zou komen. En ik voor mij zag Neaga aan."

„Neaga?" vroeg de oude.

„Zoo heet zij, en terwijl ik haar aankijk, treedt zij nader en plaatst zich tusschen den volgenden jongen en mij; maar die andere stoot haar hand weg: „Met de dochter van een galeiboef dans ik niet!" zegt hij en treedt uit den kring. Ik geraakte van woede zoo buiten mijzelven, dat ik niets meer zag. Ik trok mijn mes uit den gordel en stak naar hem, en hij viel dadelijk neer en was dood. Ik had hem volstrekt niet willen dooden, want ik schrikte toen hij daar lag en zich niet meer bewoog; en Neaga riep: „O God! wat hebt gij gedaan! Nu is alles tusschen ons uit!" en zij schreide en jammerde en was ontroost-

baar. Zij wist wel waarom. Ja, alles was tusschen ons uit. „Sandu!" zeide zij, „Sandu! Ik ben voor het ongeluk geboren; waarom hebt gij mij lief?"

„Wie was haar vader?"

„Dat weet ik niet; zij sprak nooit over hem, want hij was al sedert lang in Ocna, en ik weet zijn naam niet. Heere God! misschien is hij hier!"

„Misschien," zeide de oude zacht. „Is Neaga schoon?"

„O! zij is zoo schoon, dat de zon, om haar te zien, haar schreden volgt!" riep Sandu, en zijn oogen schitterden in de duisternis. „Zij heeft oogen zoo groot en zoo treurig — zoo treurig als de antilope wanneer zij doodelijk is getroffen, en haren als ravenvederen, en lippen als bloedkoraal, en tanden als melk, en een gestalte zoo slank, dat men haar door een ringetje zou kunnen halen, en zulke kleine handen en voeten! Haar gang is als die eener keizerin, met haar kruik op het hoofd als een kroon, en wanneer zij iemand te drinken geeft, is het als de eerste verkwikkende dauw na de droogte, en wanneer zij lacht, moet iedereen meelachen; maar zij lacht niet dikwijls, en nu nooit meer! nooit meer!"

De jonge man droogde met zijn mouw de brandende tranen af, die in zijn oogen opwelden. Daarna stampte hij met den voet op den grond, zoodat zijn ketting rammelde, hetgeen hem weder tot het besef van zijn toestand bracht. Hij zag naar zijn voeten, en zeker ware het bij hem tot een nieuwe uitbarsting van wanhoop gekomen, zoo de oude niet gevraagd had:

„Heeft Neaga veel beleedigingen te verduren gehad, ik bedoel ten aanzien van haar vader?" Zijn stem beefde.

„Het is beter geen kinderen te hebben, wanneer men in Ocna zijn moet," sprak Sandu en staarde in gedachten verzonken voor zich uit. Daar naderde hem een opzichter, gaf hem een hamer in de hand, een lampje in de andere, en beval hem mede te gaan verderop, veel verder, naar gindsch blok, waar een rij vreemde gezichten hem met onverschillige nieuwsgierigheid aanstaarden. Hij hief den hamer op en deed als de anderen, toen het op eens van boven en rondom en overal licht werd. Honderden en honderden kaarsen werden aangestoken; het gerucht verspreidde zich, dat de nieuwe vorst in de groeve zou komen. Thans kwam er leven en beweging onder de veroordeelden; alle gemoederen verkeerden

in de hevigste spanning.... wie zou gratie krijgen! wie zou bevrijd worden! De schimmen hadden dan toch nog bloed in de aderen. Nu trad de vorst de gewelven binnen met de schoone jonge vorstin in een langen mantel en witten sluier gehuld. Hij sprak zacht tot haar, daar zij zichtbaar beefde en met verschrikte oogen om zich heen blikte. Dra baadden die oogen in tranen, toen al die bleeke gestalten om haar heen drongen, op de knieën vielen, velen met stomme gebaren haar deernis opwekkend, anderen luid smeekend om genade en ontferming. Zij sidderde van het hoofd tot de voeten, doch haar lieflijke glimlach ging als een hemelsche boodschap, als de ademtocht der vrijheid door de hel. Met een diep bekommerd hart was zij de vele honderden treden afgedaald: „En deze menschen zien nooit het daglicht weer?" vroeg zij, terwijl men zich beijverde hare belangstelling voor den arbeid, voor de pracht der glinsterende gewelven op te wekken. Zij zag slechts de ongelukkige veroordeelden en bad fluisterend haar gemaal hun genade te schenken. „Wanneer men naar u luisterde," lachte deze, „zouden alle gevangenissen geopend en alle ketenen verbroken worden. Als er dan ook maar geen misdadigers meer waren!"

Het vorstelijk bezoek was afgeloopen. Snel werden de kaarsen uitgedoofd en weldra was in de zoutgroeve alles weer tot den gewonen toestand wedergekeerd. Maar zie! kort daarop verscheen een beambte, riep de gevangenen om zich heen en verkondigde hoe de vorst bijna elk hunner begenadigde: „De een, die levenslang veroordeeld was, zag zijn straftijd tot 25 jaren verminderd, de ander van 25 tot 20 jaren, deze tot 10 gene tot 7 jaren, zoodat den meesten een kleine troost ten deel viel. Vier werden voorgeroepen, hun ketenen vielen op den grond.

„Jon, Stan, Tannas, Blad, u is vergiffenis geschonken!"

Zwijgend en ernstig hoorden de vier mannen het bevrijdingswoord uitspreken. De oude, die vroeger de geschiedenis van zijn vonnis verhaald had, trad op Sandu toe: „Ik ben vrij," zeide hij. „Ik heet Blad en ga naar Neaga, want ik ben haar vader!"

„Zijt gij haar vader? O, zeg haar dan, zeg haar .... neen, zeg haar niets; zeg niet dat gij mij gezien hebt! Misschien weet zij niet waar ik ben! Laat zij mij liever vergeten, ik ben dood!"

„Ik ben vrij en gij zult ook vrij worden," sprak de oude. Sandu zag hem even aan.

„Ja, als ik een oude man ben en Neaga mij vergeten heeft."

„Indien zij van mijn bloed is, vergeet zij niet. Vaarwel; en laat den moed niet zinken!"

De vier in vrijheid gestelde mannen wendden zich naar den uitgang en waren weldra, door vele gretige blikken gevolgd, in de donkere galerij verdwenen.

In het dorp, vlak boven die troostelooze hel in de diepte, was alles licht en zon en vroolijkheid. Guirlandes van bloemen tooiden de huizen en hingen in sierlijke bogen boven de drukke, schilderachtige straten. Overal weerklonk muziek; donker getinte, zwartoogige Zigeuners, *Lautari* genaamd, bespeelden rusteloos hun verschillende instrumenten: de viool, de mandolijn en het hakkebord; en daartusschen piepte de pansfluit en dreunde het gestamp der dansende boeren, wier rijk geborduurde, sneeuwitte hemden in de zon glinsterden. Hunne hoeden waren met bloemen getooid en zij schreeuwden en juichten en sprongen en maakten een vervaarlijk rumoer, terwijl de meisjes, die zij bij de handen hielden, uiterst rustig en bevallig dansten, als zweefden zij, zonder de voeten te bewegen, over den grond. Ook hare hemden en rokken waren rijk met rood en zwart geborduurd en schitterden van het goud. Hare vlechten waren met bloemen versierd, en zelfs de gehuwde vrouwen, die in lange fijne sluiers gehuld waren, droegen een korenbloem achter het oor. De Rumeensche vrouwen leggen in het weven en borduren groote kunstvaardigheid aan den dag, en het tafereel, dat zulk een Hora oplevert, is ongemeen schilderachtig. Weldra hief een der dansers een soort van krijgslied aan, waarop de anderen met stem en gebaren antwoordden, zoodat het dansen een oogenblik ophield en de meisjes lachten. Of wel een der Zigeuners zong bij zijn viool, steeds in een kring rondgaande, als volgde hij den dans om dien aan te wakkeren. De muzikanten waren onvermoeid, en toen de Hora geëindigd was, volgden Kindia, Brin, Sultanica Calabreaza, of hoe al die schoone dansen meer mogen heeten. De verhitte dansers gingen af en toe naar een bron in de nabijheid, om zich met een teug water te verfrisschen, en van het bordes van een met tapijten behangen huis zagen de vorst en de vorstin met hun gevolg op het bonte gewoel neder. Nog lag er op het gelaat der vorstin

een zwaarmoedige trek, dien het onderaardsch bezoek daar had achtergelaten.

Thans kwam er een opening in den kring der dansers en in hun midden verschenen de vier in vrijheid gestelde galeiboeven, die den vorst kwamen bedanken. Daar stonden de bleeke gestalten, als uit het graf verrezen, zoo geheel vreemd in die vroolijke omgeving, zoo ernstig als kenden zij het leven niet meer. De eene stond onbeweeglijk en wendde het hoofd naar den kant waar hij geluiden hoorde; hij was volslagen blind. De vorstin gaf den mannen een geschenk aan geld en vroeg deelnemend, hoe ver zij van hun geboorteplaats verwijderd waren. „Slechts die enkelen?" fluisterde zij haar gemaal toe. „Een volgenden keer de anderen," was het zacht gesproken antwoord.

De vorst droeg een lang zijden gewaad, met een prachtige sjerp om het middel en een zoogenaamde Ischlik, dat is een groote pelsmuts, op het hoofd. Zijn fraaie baard golfde hem over de borst; hij had een waardige, indrukwekkende houding en lachte zelden.

De vorstin droeg een hofmantel van groene zijde, met langen sleep, rijk geborduurd en omzoomd met een hermelijnen rand; daarover viel een fijn geweven zijden sluier. In haar huis werd bijzonder fraai geweven en gesponnen; de zijdeteelt was in vollen bloei en ook de wollen weefsels getuigden van groote kunstvaardigheid. Zij bewonderde de kleederen der boerinnen en de vele zware gouden munten, die zij om den hals droegen. Daaronder bevonden zich groote, oude Friesche munten en gouden dukaten, die sedert lang niet meer in omloop waren en alleen nog tot de sieraden der boerinnen behoorden.

Toen de avond begon te vallen en het koeler werd, kwamen de wagens voor, met acht of twaalf paarden bespannen en voor elk vierspan een postiljon met rijk geborduurd wambuis, fladderende witte mouwen, breeden gordel, geborduurde rijlaarzen en lange linten aan den hoed. De lange zweep met kort handvatsel knalde over de paarden en weldra was de gansche stoet in wolken van stof verdwenen. De stilte van den nacht breidde zich nu over het dorp uit, en de vier ontslagen gevangenen gingen elk huns weegs, om in de wel bekende en toch zoo vreemde wereld hun voormalig tehuis te zoeken.

Op vele mijlen afstand van de zoutgroeve lag tusschen de bergen een fraai dorp, zich koesterend in den purperen gloed der ondergaande zon. Een eenzame man stond op zijn stok geleund en zag van de hoogte op het vreedzame dal neder, als hoopte hij onder het afdak van elk huis een bekend gelaat te ontdekken; maar niemand scheen nog uit het veld te zijn wedergekeerd. Daar klonken eindelijk van verre de klokjes der kudden, en alleen of in groepjes keerden de meisjes en jongens al pratend en lachend huiswaarts, gevolgd door de vrouwen, met hun kinderen op den arm, op het hoofd of op den rug, terwijl zij onder het gaan met het spinrokken ijverig bleven doorspinnen. De mannen, met hun zware gereedschappen op den schouder, kwamen langzamer achteraan en rookten hun pijpje. Weldra begonnen blauwe rookwolkjes uit de schoorsteenen op te stijgen; de vrouwen bereidden het avondmaal, terwijl de mannen al pratend nog wat ronddrentelden. Daar traden de meisjes naar buiten met veelkleurige kruiken en kannen op den schouder en gingen water scheppen aan de bron. De jongens naderden en vroegen een dronk, en menig schertsend woord werd tusschen hen gewisseld. Door allen onopgemerkt, stond de oude man nog altijd onbeweeglijk op de hoogte.

„Kom eens hier!" riep een der meisjes. „Ik zie wat in het water." Zij tuurde met een schelmsch lachje in de bron. Ik zag hem daareven zoo volkomen duidelijk; nu weet ik wien ik krijg, nu weet ik het precies!"

Allen wilden zien, en zij stooten elkander aan en giegelden; want in het water, wanneer men er slechts lang genoeg in tuurt, verschijnt de geliefde of wel degene, dien men binnen het jaar tot man krijgt.

Terwijl zij nog aan het praten en lachen waren, trad uit een der hooger gelegen huizen een zeldzaam schoon meisje naar buiten, wier groote oogen een onbeschrijfelijk treurige uitdrukking hadden. Glanzend zwarte vlechten waren om het fijn gevormde kopje gewonden, en eenige korenbloemen hier en daar er tusschen gestoken, deden het haar nog zwarter schijnen. Toen zij al die meisjes aan de bron zag, maakte zij een beweging als om terug te keeren, maar een bevelende stem van binnen riep haar iets toe, waarna zij besluiteloos staan bleef met de groene kruik in de hand. Maar men had haar reeds opgemerkt, zoowel de oude man op de hoogte

als de meisjes aan de bron, die hare hoofden bij elkander staken en fluisterden en giegelden, terwijl zij van tijd tot tijd naar haar omzagen. Een blos was het meisje naar de wangen gestegen en de kruik beefde in haar hand. Toch trad zij thans met vasten tred nader. „Ha, ha, Neaga, wat zijt gij bleek!" klonk het spottend uit den kring, die zich om haar heen vormde. „Wat zijt gij stil! Ja, waar is uw schat? Dat komt er van als men in het geheim een vrijer heeft en dan naar de Hora gaat!"

„Waar is uw jongen, Neaga?"

„Waar is nu de geliefde? Eerloos is hij! Een moordenaar is hij! Ga toch en help hem en schrei maar en val weer flauw, zooals bij de Hora!"

„Weg met die bloemen!" riep een andere en rukte haar de korenbloemen uit het haar.

Neaga liet de kruik vallen en hief de armen ten hemel.

„Alleen, alleen!" riep zij. „Wie kan mij helpen!"

„Ik?" sprak een diepe holle stem; een arm duwde de meisjes die verschrikt terugweken ter zijde, en voor Neaga stond Blad, die haar geruimen tijd zwijgend aankeek.

„Wie zijt gij?" vroeg het meisje en staarde hem aan met ontstelde oogen en halfgeopende lippen, als duchtte zij een nieuw ongeluk.

Hij wachtte een oogenblik en antwoordde toen:

„Uw vader."

Een geluid, dat op een half onderdrukten zucht geleek, steeg haar naar de lippen en haar eerste snelle beweging maakte voor een treurig hoofdschudden plaats.

„Ik heb geen vader," zeide zij.

De meisjes keken elkander aan en drongen zich dichter om hen heen.

„Heeft men u nooit van hem verteld?"

„Zij hebben mij gezegd, dat hij in Ocna is."

„Daar kom ik vandaan."

Bij deze woorden liep een huivering door de groep. Alleen Neaga hief de oogen op en keek hem aan.

„Weet gij hoe uw vader heet?"

„Ja, Blad."

„Zoo heet ik. En heet uw moeder niet Florea, en uw broeder Radu?"

Zij knikte.

„Waar zijn zij?"

„Mijn broeder is weg, waarheen weet ik niet. Hier ging het hem niet goed, toen is hij de wijde wereld ingegaan."

„En uw moeder?"

„Mijn moeder is dood; ik ben nu nog bij haar man en zorg voor de kleine kinderen."

„Zijt gij bij den man uwer moeder?"

„Ja."

„Was zij sedert lang hertrouwd?"

„O ja, zeer lang, sedert zes jaren."

„Is hij goed voor u geweest?"

„Neen, nooit."

Weder stieten de jonge meisjes elkander aan en namen de punten van hare hoofddoeken in den mond en zetten groote oogen op.

„Hij heeft mij nooit een goed woord gegeven en sloeg mij altijd, en dikwijls heeft moeder al schreiende gezegd: „Waarom ben ik ooit hertrouwd? Ik had weduwe moeten blijven!" Zij heeft zooveel geschreid dat zij er een steek van in het hart kreeg; zes maanden geleden is zij gestorven."

„Wie had haar dan gezegd, dat ik dood was?"

„Dat weet ik niet."

„Maar gij ziet het, ik leef, en als gij het zoo slecht hebt, kom dan met mij mede. Wij zullen gaan totdat wij een dak vinden, mijn kind."

„En al waart gij ook niet mijn vader, ik zou toch gaarne met u meegaan, goede oude man," zeide Neaga en vatte zijn hand.

Enkele vrouwen waren naar buiten gekomen. Zij legden de hand voor den mond of aan de wang en schudden met het hoofd heen en weder.

„Neen! neen! Zie nu toch eens zoo'n schepsel! Zij is halfgek! Dat moest haar arme moeder eens zien!"

„Ja, haar moeder .... die heeft zich toch al in haar graf omgekeerd!"

„Goed dat zij dood is."

Zoo klonk het van alle kanten achter hen aan, terwijl de oude man en het jonge meisje rustig en bedaard voortliepen, als behoorde het zoo. Zij waren het dorp nog niet uit of daar klopte een der vrouwen bij Neaga's stiefvader aan het venster.

„Zijt gij daar eindelijk, Neaga?" klonk een stem van binnen. „Waar blijft het avondeten? Het kan mij niet schelen of zij je bespotten en beschimpen, dat is juist goed voor je, nietswaardige deerne, dievenpak, moordenaarsgebroed! Kom maar binnen, ik zal je de botten in je lijf stuk slaan!"

Blijkbaar wilde hij de daad bij het woord voegen, want de man stormde met een zweep in de hand en een rood toornig gelaat naar buiten. De vrouw zeide doodbedaard:

„Houd uw scheldtaal en uw slagen maar voor uzelven. Neaga is weg."

De man lachte.

„Weg? Waarheen?"

„De wijde wereld in met een ouden zwakken man, die beweert dat hij Blad is, haar vader, en uit Ocna komt. Hij vroeg ook naar Florea en naar zijn huis en naar Radu, zijn zoon."

De man was blauw in het gezicht geworden en stond sprakeloos. De vrouw schrikte, sloeg hem in de handen en op den rug en gaf hem water te drinken.

„Waarom schrikt gij daar zoo van?" vroeg zij. „Het was geen geestverschijning, maar Blad in levenden lijve; de oude Vasilina beweert zelfs dat zij hem herkend heeft."

De man was zoo ontdaan, dat men schielijk de vroedvrouw haalde om hem ader te laten. Hij kon niet eens meer vloeken. Toen men hem echter vroeg, of hij Neaga met geweld wilde laten terughalen, schudde hij heftig met het hoofd en wenkte afwerend met de hand. Jong en oud stond tot 's nachts voor het huis, en de vrouwen trachtten met veel moeite de schreiende kinderen rustig te houden, die onophoudelijk om Neaga riepen en niet te troosten waren. Velen beweerden dat hij slechts zijn verdiende loon kreeg; waarom had hij de wees ook altijd mishandeld en de moeder gekweld, totdat zij onder de aarde lag. Anderen meenden, dat hij het meisje liefhad en haar uit ijverzucht mishandelde, daar sedert het gebeurde met Sandu, het arme kind haar leven niet meer zeker was. Hij had haar willen ombrengen.

Deze en dergelijke praatjes deden in het dorp de ronde, terwijl Neaga reeds ver weg was en den straatweg volgde; op haar schouder lag de hand van den ouden man, van wien zij wel gelooven moest dat hij haar vader was, zoo goed kende hij nog elk hoekje van hun huis en elke gewoonte

harer moeder. Over Sandu spraken zij geen van beiden een woord. Zij waren bevreesd zijn naam uit te spreken, en Neaga deed bij zichzelve de gelofte nimmer haar geheim te verraden. Zij sliepen onder den blooten hemel. Blad zeide dat hij zulks het liefst deed, wijl hij in zoo lang geen hemel gezien en geen lucht gevoeld had. Neaga zat den geheelen nacht, met de armen om de knieën geslagen, in hare gedachten verdiept. Wat was er van Sandu geworden? Waarheen hadden zij hem toch gebracht? Hij was zoo jong en zoo lief en zoo goed, ach zoo goed; zij zouden hem wel niet te hard vonnissen! Zij hadden toch moeten zien, dat hij van drift buiten zichzelven was. Zoo had zij sedert dien noodlottigen dag elken nacht zitten denken en mijmeren. Blad, die wakker bleef, hoorde haar zuchten, maar hij hield zijn toestand in het oog en begreep, dat hij het vertrouwen van zijn kind niet dan langzamerhand kon winnen. Waarschijnlijk had zij altijd over hem als over een slecht mensch hooren spreken. De vrouw, die hem vergat, zou wel niet veel goeds van hem gezegd hebben.

„Het spijt u immers niet, arm kind, dat gij met mij mede zijt gegaan?" vroeg hij eindelijk.

Zij schrikte: „Mij spijten? O, neen, ik dank God, dat ik vrij ben en dat niemand mij weer kent, niemand op de geheele wereld."

„Niet eens uw eigen vader."

Zij huiverde en dacht bij zichzelve, wat hij wel zeggen zou wanneer hij alles wist; of hij haar dan niet verstooten zou.

Hare groote donkere oogen fonkelden in het nachtelijk duister, toen zij het gelaat van den ouden man bespiedde. Hij scheen echter te slapen.

Eindelijk begon het te schemeren; de dag brak aan, de leeuweriken verhieven zich jubelend in het azuur.

„De eerste zonsopgang sedert zestien jaren!" zeide Blad; hij zuchtte en zag er in het heldere morgenlicht zoo vaalgrijs uit, als ware hij werkelijk uit het graf verrezen.

„Hoort gij den leeuwerik, den eersten leeuwerik, Neaga?" Zijn bleeke lippen plooiden zich tot een lach. „Gij, mijn kind, met uw door de zon gebruinde huid, weet niet wat het is, icht en vrijheid te missen, neen, dat weet gij niet."

Hare lippen beefden en dikke tranen hingen aan de lange

zwarte wimpers, die als vleugels op en neder gingen, om de verraderlijke droppelen niet te laten vallen. De donkere oogen schenen nog grooter te worden; zij trok de wenkbrauwen te zamen, terwijl zij de fraaie tanden in de onderlip drukte.

„Ik zou u zoo gaarne iets vragen," zeide zij eindelijk.

De oude luisterde. Zou zij over Sandu spreken?

„Wat hadt gij dan toch gedaan?"

„Heeft niemand u dat verteld?"

„Niemand."

„Heeft men u laten gelooven, dat ik een gemeene moordenaar was?"

Zij knikte.

„En ik heb het nog wel ter wille van een onschuldig meisje gedaan."

Alles dwarrelde haar voor de oogen. Bleek, een onmacht nabij, luisterde zij naar het verhaal van haar vader en toen hij geëindigd had, zweeg zij. Het was nu geheel nacht in de diepten harer oogen, zoo somber was de schaduw, welke de half neergeslagen wimpers er in wierpen; en een zoo bittere trek vertoonde zich om haar mond, dat zij in dat ééne oogenblik tien jaren ouder scheen geworden. Blad bedroog zich echter, toen hij meende, dat zij nu haar hart voor hem zou uitstorten.

„Arme vader!" zeide zij eindelijk. Het was de eerste maal dat zij hem zoo noemde.

In het naastbijzijnde dorp aangekomen, haalde Blad het weinige geld te voorschijn, dat hij met veel moeite in de groeve bijeen had gespaard, door, bij het schijnsel van zijn armzalig lampje, kleine figuren uit zout en hout te snijden. Dit, gevoegd bij het geschenk der vorstin, werd nu gebruikt om zich het hoog noodige te verschaffen en een doedelzak te koopen, waarin zij voortaan een middel van bestaan hoopten te vinden.

Zij trokken van dorp tot dorp. Blad speelde danswijsjes en zong, en Neaga zong ook. Wanneer hun verdiensten niet toereikend waren, verhuurde zij zich eenige dagen om veldarbeid te verrichten en wist op deze wijze in het onderhoud van den ouden zwakken man te voorzien. Nooit klaagde zij er over, dat zij geen vaste broodwinning had, dat zij als bedelaars langs de wegen zwierven, en als Blad er menigmaal over tobde, haalde zij de schouders op: „Beter hier dan thuis!"

Op zekeren dag kwamen zij aan een schoon, groot dorp, waar alles een feestelijk aanzien had ter eere van een bruiloft, die heden zou worden gevierd. Voor de herberg, tegenover de kerk, bewoog zich een golvende menigte, die weldra verder trok in de richting van de woning der bruid. Toen werd het kerkplein ledig en zette Blad zich op een omgevallen steen op het kerkhof neder om te rusten. Neaga stond naast hem en zag met een somberen blik naar de fladderende linten en de veelkleurige bloemkransen, alom ter versiering aangebracht. Zij dacht aan de laatste Hora door haar bijgewoond, en halfluid, als dacht zij hardop, stamelden haar lippen:

„Gaat men voor moord zonder voorbedachten rade ook naar Ocna?"

Blad keek haar aan.

„Ja, daarvoor gaat men ook naar Ocna."

„Ook?...." vroeg zij. Haar stem stokte en een huivering voer haar door de leden.

„Ik heb uw Sandu gezien!"

„Gij?" Het was bijna een kreet dien zij uitte, waarna zij naast Blad op de knieën viel en snikte als dreigde haar hart te breken.

„Arm kind, arm kind!" sprak hij zachtjes; maar hij deed geen poging om haar te troosten.

Eindelijk hief zij het hoofd op.

„Daar beneden in Ocna hebt gij hem dus gezien?"

„Ja, in Ocna! Hij is een prachtige jongen en sprak slechts van zijn Neaga, en volgens zijne beschrijving heb ik u herkend!"

„En gij zijt weggegaan en hebt hem daar achtergelaten!"

„Kind! In Ocna gaat men niet in en uit naar willekeur, maar alleen onder geleide!"

„Gij liet hem daar!" herhaalde zij als kon zij zich van die gedachte niet losrukken.

„Kind! Hij is zoo jong, bijna nog een knaap! Wellicht zullen zij deernis hebben met zijn jeugd!"

„Gij waart ook jong."

„Neen, ik had vrouw en kinderen, en ik had op de loer gelegen, alvorens het schot te lossen. Uw Sandu heeft in een opwelling van drift een ongeluk begaan."

„En dat om mij! om mij!" jammerde Neaga, en sloeg in haar wanhoop de handen voor het gelaat.

Daar kwam het feestrumoer weer nader. Een menigte jonge mannen, met bloemen en linten getooid, kwamen aangestormd; hun oogen straalden van overmoed en vroolijkheid.

„Ha! Gij oude met den doedelzak! Kom eens hier! Wij moeten nog op de bruid wachten! Speel wat voor ons! En gij mooie deerne, kunt gij zingen?"

Neaga knikte. Blad begon te spelen om haar den tijd te laten zich te herstellen; maar de jongens verlangden een lied, en met een zachte, roerende stem zong zij:

Nu is ook deze nacht vervlogen,
  Mijn tranen vloeien in het licht,
Mij wacht geen rust na 't lange waken,
  Mijn oogen vallen nimmer dicht!

Mijn harte gloeit, mijn slapen kloppen,
  Van 't eindeloos schreien ben ik schier blind.
En niemand, wien ik mijn leed kan klagen,
  Of een, bij wien ik deernis vind!

„Dat is te treurig!" riepen de jonge boeren, „zing ons iets vroolijks! Hier hebt gij geld!" Zij meenden haar daarmede blijde te maken; zij was echter niet gewoon op bevel, als een landloopster, te zingen en een diepe zucht welde uit haar borst op. Blad keek haar bezorgd aan.

„Hoor even," zeide hij, „zing dit liever!" Zij luisterde.

„Neen, neen! veel te treurig!" riepen allen.

„Het groene blad van den hazelaar!"

„O, neen, dat nog minder! Die van den hazelaar zijn altijd treurig!"

Blad speelde.

't Groene blad aan 't dorre hout!
Ziet mijn paardjen kloek en stout,
Ziet hoe 't diertje nu en dan
Blijde lustig hinniken kan. — Hoezee!

Hinnikt, wijl 't uitstekend vat,
Dat hij spoedt naar 's meesters schat. Hoezee!
Naar zijn schat met 't zwarte haar
En het koolzwart oogenpaar. Hoezee!

Slank en buigzaam als het riet,
Dat zich kronkelt langs den vliet,
Lustig aan, mijn ros! Hoezee!
Lustig aan, mijn ros! Hoezee!

Zij zong met wilden overmoed, als wilde zij haar smart met geweld onderdrukken, en haar eerste Hoezee klonk fier en uitdagend; maar bij de volgende coupletten werd haar stem treuriger en sloeg in Moll over, hetgeen een onbeschrijflijk effect teweegbracht. De jonge mannen begrepen niet, hoe het hun op eens zoo zonderling te moede werd.

Zij drongen zich om het schoone meisje heen.

„Gij zijt zelve slank en buigzaam," zeide er een, „gij hebt zelve mooie koolzwarte oogen, mijn schatje! en hij wilde haar omvatten.

Zij rukte zich los en stiet hem met een zoo heftig gebaar weg, dat hij heelemaal uit het veld was geslagen.

„Ha! ha!" lachten de anderen, „pas maar op! Het brandt wanneer men het aanraakt."

De meisjes waren nu ook naderbij gekomen en keken den ouden man nieuwsgierig aan. Eindelijk was er eene, die moed vatte.

„Kunt gij ook niet een lied voor ons zingen?" vroeg zij, „maar een dat erg akelig is, zoodat het iemand koud langs den rug loopt?"

„O ja!" antwoordde Blad en zong:

De lentezon verlokte
  Mijn huis uit te treên,
Toen nauw den drempel over
  De zonde verscheen.

Zij zei mij snel naderend
  Ik laat u niet los!
Van angst vloog ik bevend
  In 't veilige bosch.

Doch toen zij mij volgde
  Met ijlenden spoed,
Onhoorbaar weer daar stond,
  Ontzonk mij de moed.

'k Vloog dieper het woud in
  Zij volgde mij dra —
'k School weg in woestijnen
  Zij zette mij na.

Ik snelde het moeras in,
  Weer zij met mij saâm,
Zij stremde mijn denkkracht
  Met giftigen aâm.

En diep in de aarde,
Bekroop zij mij snel,
En trapte mijn borst in,
Dit spooksel der hel!

Zij waren er inderdaad allen koud bij geworden; want het gaf hun den indruk alsof de oude het gezongene zelf had doorleefd.

Daar hoorde men juichen en schieten en muziek en rumoer.

De bruiloftsstoet kwam in het gezicht; vooraan de muzikanten, die onophoudelijk speelden, dan bloemenstrooiende kinderen, knapen en meisjes, dan de bruidegom te paard, door vele jonge boeren omringd, eveneens te paard, met tot op den schouder golvende lokken en een witten wijden mantel, die bijna geheel den rug van het paard bedekte; daarop volgde de bruidswagen, getrokken door zes witte ossen, wier lange omgebogen horens met linten en bloemen waren versierd. Hoog boven alles en allen troonde de bruid, met het lange gouddraad in het haar, dat de plaats van den sluier innam en op verblindende wijze in het zonlicht schitterde. Zij straalde van schoonheid en geluk, maar moest welstaanshalve de oogen neergeslagen houden. Toch werd menigmaal van onder de lange wimpers een snelle blik op de menigte geworpen. Wangen en kin der bruid, alsook de punt van den neus waren met het sap van rooden bloesem geverfd, om haar rijkdom te toonen. Ware zij minder rijk geweest, zoo had alleen de kin rood mogen zijn, nog armer, alleen de wangen. Zij was omringd door lachende meisjes en door den bruidsvader en de bruidsmoeder, die er beiden even breed en welgedaan uitzagen, hij met den geborduurden gordel, zij met den rijk met goud doorweven sluier, die haar geheel omhulde.

De muzikanten hielden stil, de bruidegom sprong van zijn paard om de bruid uit den wagen te helpen.

„Vergeet niet, wanneer gij in de kerk langs mij komt, den voet na te sleepen, opdat ik binnen het jaar een man krijg!” fluisterde een der meisjes haar toe.

Neaga had den geheelen feestelijken optocht den rug toegewend, tikte spelenderwijze met haar voet tegen een steen en fronste de wenkbrauwen, terwijl de oude man kleine muntstukken inzamelde.

Het was haar altijd een kwelling dit te moeten aanzien,

en het liefst had zij den ganschen inhoud der pelsmuts op straat uitgeschud. Thans scheen de groote drukte voorbij en keerde zij zich om, juist op het oogenblik, dat de bruid door den jongen man uit den wagen werd geholpen. Daar stiet zij een luiden kreet uit, en door de menigte heendringend, ijlde zij op den bruidegom toe:

„Radu! Radu! mijn broeder! heb ik u eindelijk gevonden? Vader! kom toch hier, vader!" Zij vloog terug en trok den oude aan de hand mede.

„Hier is Radu, uw zoon! Nu zijn wij geborgen! Thans zal u geen leed meer geschieden! O, Radu, welk een geluk!" Zij hield plotseling op, want Radu staarde haar onbeweeglijk aan en sprak geen woord.

De bruid zag van de een naar den ander, en een spottend lachje krulde haar volle, roode lippen.

„Spreek, Radu, is dat uw vader? Is dat uw zuster? Bedelvolk, straatzangers? Neen, nietwaar, zij vergist zich, zij is niet wel bij het hoofd! Spreek dan toch, Radu?"

Radu maakte een beweging als slikte hij iets in en zeide toen: „Ik ken den oude niet!"

„Ja," zeide Blad, „dat is de waarheid, mij behoeft gij ook niet te kennen, maar Neaga, uw zuster?"

Radu zweeg.

„Welnu, Radu," riep de bruid, „hebt gij uw Ileana belogen? Hebt gij haar bedrogen? Gij, die beweerdet een boerenzoon te wezen, zijt gij een bedelaar; of is dat meisje uw zuster niet, maar misschien uw geliefde? Spreek dan toch! Hebt gij beloofd haar te trouwen en haar toen voor de rijke Ileana laten loopen?"

Radu trachtte zich met geweld te beheerschen en zeide kalm:

„Ik ken haar niet!"

„O, Radu!" riep Neaga, „laat gij uwe zuster beschimpen en bespotten?"

„Loopt gij langs de straten, deerne, om voor kopergeld te spelen?" riep Ileana, rooder nog dan haar blanketsel.

„Ik ga langs de straten en zing voor kopergeld en schaam mij daar niet voor!" sprak Neaga fier, als hadde zij een kroon weg te schenken.

Een goedkeurend gemompel deed zich hooren.

„Welnu, Radu!" lachte Ileana. „Ik ga niet de kerk met u

binnen, voordat ik weet dat deze lieden gelogen hebben!"

„Ik heb reeds gezegd dat ik hen niet ken!"

Een felle bliksemstraal en een donderslag antwoordden hem.

Niemand had de snel naderende onweerswolken bemerkt, daar zij allen nog in den vollen zonneschijn stonden. Zij kruisten zich, doch verkeerden in een veel te groote spanning om voor het onweer te vluchten.

„Radu!" riep Blad, „ik wil gaarne voor altijd heengaan, zoo gij slechts uw zuster erkent en haar tot u neemt."

„Nooit!" was het antwoord.

Ileana lachte scherp.

„Jawel, ik zie het nu, zij is uw liefje. Laat eens zien, die mooie oogen, die witte tanden, dat zwarte haar! Jawel, gij hebt hem op zijn bruiloft willen verrassen en hem mij ontrukken. Daar, neem hem, uw jongen, neem hem gerust en leer hem bedelen en op den doedelzak spelen!"

„Radu!" zeide Blad met zijn diepe holle stem, die als uit het graf scheen te komen, „Radu, spreek de waarheid, of het zal u berouwen!"

De zweetdroppelen parelden Radu op het voorhoofd.

„Het is allemaal gelogen, ik heb niets met u te maken!"

„Is het aldus?" riep Blad. „Welnu, hoort dan:

„Ik, ik kom van Ocna, en dit meisje is mijn dochter, die niet aarzelde met mij mede te gaan, ofschoon ik een misdadiger ben, die thans voor geld zingt, en zij een eerbare boerendochter was. Maar gij, mijn zoon Radu, gij zijt vervloekt tot in de eeuwigheid! Uw huis zal tot asch worden, uw velden zullen verdorren, uw bronnen verdrogen, uw kudden uitsterven; wanneer u een zoon geboren wordt, zoo moge hij u een negenmaal grootere schande aandoen, dan die welke ik zestien jaren in Ocna verdragen heb, en in uw stervensure zal geen hand u een droppel water toereiken. Uw vrouw zal u verraden en verlaten; wat gij aanroert zal vergiftigd zijn, en niemand zal u van den vloek uws vaders kunnen verlossen!"

Weer ratelde er een donderslag, die langs den ganschen hemel scheen voort te rollen. Allen deinsden vol ontzetting voor den vreeselijken oude terug, alsook voor den gevloekte, die op de knieën was neêrgezonken en met stomme gebaren de huiveringwekkende woorden trachtte af te weren. Thans keerde de oude man zich om en leunde zwaar op Neaga's schouder; een hevige windvlaag rukte aan zijn baard en aan hare klee-

deren en hulde hen in een dichte bruine stofwolk, die eerst voor den neerstroomenden regen begon te wijken, nadat Blad en Neaga reeds lang verdwenen waren. Radu lag eenzaam en alleen op den weg geknield, want niemand wil ooit met een gevloekte in aanraking komen. Ileana werd in een naburig huis gebracht; zij schreide en snikte en schreeuwde, trok het kostbare gouddraad van het hoofd, rukte als een waanzinnige zich de haren uit, terwijl zij het gouddraad onder haar voeten vertrapte, zoodat allen van oordeel waren, dat zij een hevige smart getoond had en men nu ten spoedigste een rijken boer voor haar moest zien te vinden. Zij was ook haast al te verliefd op dien Radu geweest, van wien, hoe schoon hij ook was, niemand eigenlijk wist waar hij vandaan kwam.

„Neen maar! De zoon van een galeiboef! Welk een schande! Dat kwam er van als men niet met iemand uit zijn eigen dorp trouwde, en een eenig kind was, dat steeds in alles haar zin kreeg! Haar vader had haar een flink pak slaag moeten geven, dan ware al die ellende niet voorgevallen! Zoo praatten en babbelden de menschen onder elkander, terwijl Radu onder den zuilengang der kerk tegen den regen een schuilplaats zocht. De kerk zelve hadden zij ijlings voor hem gesloten. Hij overlegde wat hem te doen stond, waarheen hij zich wenden zou, daar een ieder hem voortaan vol afschuw zou ontwijken. Daar hoorde hij in de toenemende duisternis rassche schreden naderen, en een andere jonge man trad op de kerk toe. In het eerst schrikte hij, toen hij Radu gewaar werd, doch in het volgende oogenblik sprak hij hem aan: „Ik bid u, om Godswil verraad mij niet! Zij zoeken mij! Ik ben een ontvluchte gevangene en weet niet waar mij te bergen! Wijs mij een schuilplaats! Gij ziet er medelijdend uit!"

Het was Sandu, die aldus sprak en op dezelfde plek stond, waar Neaga zoo kort te voren vertoefd had.

„Ik was onschuldig gevonnist, ik ben geen misdadiger, wees niet bevreesd voor mij!"

„Ik u helpen!" sprak Radu. „Ikzelf ben door allen uitgestooten en weet niet waarheen te gaan. Een wild dier zou u beter kunnen helpen dan ik! Zoo gij deze richting volgt, komt gij in de bergen, tusschen eenzame rotsen, daar zal niemand u vinden. Verder kan ik u geen raad geven."

Sandu ijlde als een geestverschijning voort, zonder verder iets te vragen, en Radu sloop in de nachtelijke duisternis

naar zijn woning, om het weinige dat hij bezat bij elkander te zoeken en voor dag en voor dauw zich uit het dorp te verwijderen.

In het hooggebergte heerschte plechtige rust. Een jonge herder in een grijs wollen hemd en met een hooge lamslederen muts op het hoofd, blies op den Bucimu — den Alpenhoorn of misthoorn, dien men mijlen ver in het gebergte hoort. Een ander antwoordde hem met de stem, en zonder zich verder te verroeren, speelde hij thans op zijn houten fluit een zoete klagende melodie, een dier melodieën, die de recruten, wanneer zij haar hooren, doen deserteeren, wijl zij dan vergaan van heimwee naar hunne bergen.

Een klein klooster in het Rumeensch *Skit* genaamd, als een arendsnest tegen de rotsen gebouwd, was op een kleinen afstand zichtbaar. Een jonge monnik in zijn lang kloostergewaad trad naar buiten en sloeg, om de kerk en het klooster heen loopend, de Toaca. De Toaca is een lange lat, waarop men met een houten hamer een rhythmus slaat, zoodat er een soort van melodie ontstaat. Deze wijze van bijeenroepen dagteekent nog uit den tijd der Turksche heerschappij, toen het luiden van klokken verboden was. Na zich van deze taak te hebben gekweten, trad de monnik in den toren en begon de eenige kerkklok te luiden, waarna men de monniken uit hun cellen als schimmen naar de kerk zag sluipen, de meesten zeer oud, met lange witte baarden en met den zwarten sluier over de hooge kloostermuts geworpen.

Daar kwamen twee menschen langzaam en met moeite den berg opgeklommen. Het was Blad, vreeselijk verouderd en verzwakt, met Neaga, die met teedere zorgvuldigheid zijn schreden leidde.

„Ach mijn kind! ik ben doodelijk vermoeid!" zuchtte hij. „Laat mij hier rusten, ik kan niet verder! Wat zeidet gij toch van een feest, dat hier gevierd zou worden?"

„Ja vader, ginds, veel verder, in het groote klooster zal een feest plaats hebben, want de vorst komt. Daar hadden wij misschien wat kunnen verdienen!"

„Kind, ik verdien niets meer! laat mij slapen!"

Hij zette zich op een steen neder en leunde uitgeput tegen de grijze rots, door de ondergaande zon met een rooden gloed beschenen. Neaga knielde naast hem en zag hem met

groote bekommerde oogen in het gelaat. Hij sloot de oogen en zag er zoo vreemd uit; langzamerhand werd hij vaalbleek, zijn lippen werden blauw.

„Vader!" riep het verschrikte meisje, „vader! Voelt gij u onwel? Spreek toch tegen mij, vader!"

Maar er kwam geen antwoord. Doodelijk beangst zag zij rond om water te zoeken; daar kreeg zij plotseling het kloostertje in het oog, ijlde de hoogte op en wierp zich aan de voeten van den jongen monnik, die juist weder naar buiten trad.

„Eerwaarde vader! Ik kom uw Heiligheid smeeken mij te helpen! Mijn vader sterft!"

„Neaga!" riep de jonge man.

Neaga sprong overeind en deinsde zoo snel achteruit, dat zij bijna in den achter haar geopenden afgrond ware gestort.

„Wie zijt gij?" vroeg zij.

„Ik ben Radu, uw broeder!"

„Ik ken u niet!"

En zij wendde zich af om heen te gaan.

„O, Neaga wees niet zoo hard en koud jegens mij!" riep hij en volgde haar.

„Mijn leven is hard, niet ik!"

„Mijn hart is gebroken!" riep hij, haar steeds volgend.

„Er zijn er nog meer in de wereld, wier hart gebroken is!" zeide zij, „maar zoo gij helpen wilt, haast u dan, ik geloof, dat hij dood is!"

„Dood! en zijn vloek blijft op mij rusten!"

„O, vader! vader!" En hij stortte zich voor Blad op de knieën en omvatte zijne voeten.

„Neem uw vloek terug! Herroep dien. Ik zal tot in de eeuwigheid er voor boeten! O, sterf niet, vader, alvorens gij mij vergiffenis hebt geschonken!"

De oude opende de oogen:

„Wie komt mijn stervensure verstoren?"

„Een zondaar, uw zoon!"

„Ha! ellendige!" sprak de stervende, „wat wilt gij van mij?"

„Dat uw vloek van mijn hoofd worde afgewend; zie mij aan, zie mijn gewaad! Ik heb vrouw noch kind! Ik wil niets van datgene, wat mij in het verderf stortte, ik wil bidden voor onze arme zielen!"

Nog eenmaal openden zich de oogen en zich oprichtend riep de oude: „Nooit meer! Ik... ik...."

„Vader!" riep Neaga.

„Ik zegen u!" toen zonk hij achterover en was dood.

Radu haalde diep adem, als ware zijn ziel van een zwaren last bevrijd, terwijl Neaga in een stroom van tranen aan hare smart lucht gaf.

Weldra ijlde Radu naar het klooster terug om andere kloosterbroeders te halen, en onder een plechtig gezang droegen zij den doode naar het kerkje. Radu bleef bij hem om de gebeden te lezen, terwijl Neaga in den maneschijn naar buiten trad en zich treurig afvroeg waarheen zich in hare groote verlatenheid te wenden.

Thans had haar broeder haar gaarne tot zich genomen, zoo hij slechts geen monnik ware geweest! Zij dacht ook aan het klooster, maar dan kon zij, wanneer Sandu vrij werd, zich niet met hem vereenigen. Zij wilde naar de hoofdstad om daar zoolang voor hem te bidden totdat hem gratie werd verleend.

Daar klonken haastige schreden op het rotspad; een uitroep volgde:

„Neaga!"

Sandu stond voor haar.

Zij uitte een luiden kreet en zonk aan zijn borst, gebroken, machteloos, als ware zij niet het moedige heldhaftige meisje, dat reeds zooveel leed verdragen had. Weldra echter had zij zich hersteld, bestormde hem met vragen, en vernam met welk een onbeschrijfelijke moeite hij ontkomen was en hoe hij nu ijlings, zonder een oogenblik te verliezen, verder en den Donau over moest; anders werd hij ingehaald en waarschijnlijk neergeschoten.

„Maar in het klooster ligt mijn vader dood, en hij is nog niet begraven.

„Hij heeft u niet meer noodig; kom schielijk, anders ben ik verloren!"

Nog een laatsten blik wierp Neaga naar het kerkje en toen volgde zij Sandu op den gevaarlijken weg in ballingschap en armoede, vastberaden, onverschrokken en voor de eerste maal gelukkig.

Radu bad den ganschen nacht. Tegen den morgen verwonderde hij zich Neaga niet te zien, trad naar buiten, maar geen spoor was van haar te ontdekken. Hij dacht dat zij zich van de rotsen gestort had en zocht een geruimen tijd naar haar; maar zij scheen als van den aardbodem weggevaagd.

Den dag daarop kwamen er soldaten in het gebergte, meld-

den zich bij de kloosterbroeders aan en zeiden dat zij een ontvluchten gevangene vervolgden. Radu werd ondervraagd, die had twee dagen en twee nachten gewaakt; hij moest dus alles weten. Daar hij echter niemand gezien had, gingen zij dieper het gebergte in, juist in een tegenovergestelde richting dan die welke de vluchtelingen genomen hadden. Het eerste gevolg van den vaderlijken zegen was, dat Radu zijn zuster mocht redden! doch hij wist het niet.

Een kudde buffels moest juist den Donau doorwaden toen Sandu en Neaga den oever bereikten. Zonder zich een oogenblik te bezinnen, sprongen zij de zwemmende dieren op den rug; het was een heerlijk schouwspel: die prachtige buffels, wellicht honderd in getal, wier zwarte koppen met de achterwaarts gebogen horens uit den breeden glinsterenden stroom te voorschijn kwamen; de herders, met de witte lamslederen mutsen, staande op hun ruggen en hen met lange stokken voortdrijvend, en verderop het schoone meisje, de bloote voeten door de golfjes omspoeld, telkens naar Sandu omziende, of hij wel volgde, of niet een schot van den oever hem zou treffen en voor haar oogen in den stroom doen wegzinken! Maar eindelijk was ook deze laatste tocht volbracht en mochten zij op Servischen bodem vrij ademhalen.

Jaren waren voorbijgegaan. De monnik Radu was tot Staritz, tot abt van het klooster verheven, want door zijn goedheid en godsdienstijver had hij aller vertrouwen gewonnen. Hij had zijn eigen huisje en toen hij daar op zekeren dag onder het afdak zich in den zonneschijn koesterde, kwamen een schoone rijzige vrouw en een knappe jonge man het bergpad af. Twee kinderen huppelden voor hen uit, een derde had de moeder aan de hand, het kleinste werd door den vader gedragen. Niet voordat zij een geruimen tijd tegenover hem stonden, riep de abt: „Neaga, mijn zuster!"

En nu pas vernam hij hare geheele lijdensgeschiedenis, hoorde dat het Sandu geweest was, die hem in de vreeselijke ure, toen zij beiden door alle menschen verstooten waren, naar den weg vroeg en die nu, nadat hem genade was geschonken, in zijn eigen dorp terugkeerde met den aardigen stuiver geld, dien hij onder veel kommer en zorgen met den handel in varkens verdiend had. En zoo waren de kinderen van den moordenaar toch eindelijk goed en gelukkig terechtgekomen; de vaderzegen spreidde een lichtglans over geheel hun verder leven.

DE VAL VAN WIDDIN.

Ik had destijds het commandement over een batterij te Calafat en achtte mij zeer ongelukkig niet mede den Donau te mogen oversteken, waar de anderen lauweren inoogstten. Daar lagen wij tegenover elkander, mochten van tijd tot tijd Widdin bombardeeren en hadden veel hitte uit te staan, waarbij vooral een ondraaglijke verveling ons kwelde, die steeds toenam, naarmate het aan de andere zijde van den Donau warmer toeging. Bijzonder veel te eten was er ook niet. Eindelijk schreef ik aan mijn vader om mij driehonderd pakken touw te zenden. Mijn vader begreep er niets van en kwam zelf het touw brengen, benevens een zak vol geld; hij dacht, de hemel weet wat, en was niet weinig verbaasd toen ik hem verzocht het geld, waarmede ik toch niets kon uitrichten, te behouden en het touw onder de soldaten te verdeelen, die dadelijk netten vervaardigden en van dien dag af werden wij rijkelijk van visch voorzien. Daaraan konden wij ons nu te goed doen, totdat het ijsgang werd; maar toen nam de heerlijkheid een einde, onze magen bleven dikwijls ledig en de lauweren van Gravitza lieten ons rust noch duur.

In het begin van December zond onze opperbevelhebber een parlementair den Donau over, naar Izzed Pacha, den commandant van Widdin. Dezen parlementair moest ik met mijne matrozen vergezellen. Want mijn batterij werd door militairen van de zeemacht bediend. Men moet echter weten wat een ijsgang op den Donau zeggen wil, om zich een begrip

te vormen van de bezwaren en moeielijkheden aan een dergelijke onderneming verbonden. Het eiland tegenover Calafat bereikten wij te voet over het vaste ijs, vergezeld door een trompetter, terwijl een fladderende witte doek van onze vredelievende zending getuigde. Nauwelijks echter hadden wij den voet op het eiland gezet, of een regen van kogels floot ons om de ooren, met korte tusschenpoozen door een tweede en een derde salvo gevolgd. Wij wierpen ons plat op den grond achter een lage verschansing, die wij, door de aarde met onze handen uit te graven, dieper trachtten te maken. In deze liggende houding blies de trompetter zijn meest vredelievende signalen naar den overkant, waarbij het witte doekje over de verschansing fladderde. Alles te vergeefs. Zij schoten er op los, alsof wij alleen het onneembare Widdin wilden bestormen. Eindelijk zonden wij een der matrozen terug, die, op handen en voeten kruipend, Calafat bereikte en op dezelfde wijze terugkeerde, met het grootste tafellaken dat hij had kunnen bemachtigen. Daarmede seinden wij nogmaals uit alle macht. En eindelijk werd het vuren gestaakt; de belegerden gaven signalen terug en bliezen een antwoord, dat waarschijnlijk even vriendschappelijk bedoeld was als onze vraag. Het was dan ook waarachtig een onnatuurlijke toestand elkander zoovele maanden vijandig gezind te blijven, daar men met de Bulgaren en de Turken steeds op een voet van vriendschap verkeerd had, ja, zelfs over en weer in de hartelijkste betrekking tot elkander placht te staan. De twee uren, die wij achter de verschansing hadden gelegen, waren een koude liefhebberij geweest; nu echter kwam het er op aan tusschen de ijsschollen door te sturen en niet naar den kelder te gaan. Dit was eerder een warme liefhebberij te noemen, want ons bootje raakte tusschen de barstende en krakende ijsschollen zoodanig in de klem, dat wij elk oogenblik verwachtten het tot splinters te zien verbrijzelen, waarna den visschen op hun beurt een lucullisch maal te wachten had gestaan. Maar de matrozen sprongen weldra op de drijvende schollen en begonnen met hun korte hakmessen, die zij in den gordel droegen, het ijs los te hakken, op deze wijze voor de boot een soort van kanaal vormend. Aan den overkant stonden een menigte Turken, dicht opeengedrongen, met de levendigste belangstelling dien gevaarlijken overtocht gade te slaan, en toen wij eindelijk landden, namen zij onze matrozen in de armen en

kusten ze en noemden ze helden, brachten hen in alle koffiehuizen en trakteerden hen zoo rijkelijk, dat de terugtocht zoodoende nog veel gevaarlijker werd. Wij moesten eenige oogenblikken wachten, alvorens bij Izzed Pacha te worden toegelaten, en inmiddels bleef de tolk zich met ons onderhouden. Hij was een dokter, een hoogst beschaafd man, die zich in keurig Fransch uitdrukte. Izzed Pacha was een nog jonge, schoone man, met een donkergetinte gelaatskleur. Hij ontving ons met oostersche wellevendheid en aziatische praal. Toen de tolk hem het schrijven overhandigde van onzen bevelhebber, waarin deze hem tot de overgave van Widdin opvorderde, schoten zijn oogen vuur en plooide een toornig lachje zijn lippen. Een oogenblik later echter antwoordde hij met de grootste kalmte; „Zeg aan uw opperbevelhebber, dat Zijne Majesteit de Sultan mij alhier heeft geplaatst en ik op mijn post denk te blijven. Dit zwaard heeft mijn vrouw mij bij het afscheid gegeven, en ik heb haar gezworen het mij niet levend te laten ontrukken!"

Eenige dagen later bracht dezelfde dokter, van een marine-officier vergezeld, het schriftelijk antwoord van den pacha aan onzen bevelhebber over. Ik werd hem tot aan het eiland te gemoet gezonden. Dit eiland ligt ongeveer acht meters hooger dan den oever; men stelle zich dus een sterk glooiende ijsvlakte voor. Wij lieten een slede met zes flinke, op scherp gezette artilleriepaarden bespannen, en nu ging het in snellen draf vooruit. Op het eiland gekomen, moest ik den parlementair voorzichtigheidshalve blinddoeken, opdat hij onze werken niet zou kunnen opnemen. Hij vroeg mij of dit volstrekt noodzakelijk was en voegde zich toen geduldig in het onvermijdelijke. Een bezwaar, waaraan tot dusverre geen onzer gedacht had, was de onmogelijkheid om over een schoonen zakdoek te beschikken; want de vinnige koude had ons reeds van drinkwater beroofd, zoodat er van waschwater nog minder sprake kon zijn. Eindelijk werd er ergens een te voorschijn gehaald, die gevoegelijk in aanmerking kon komen, en nu ging het in vliegende vaart over de spiegelgladde vlakte de helling af. Het was een dolle rit. Een oogenblik nam ik den parlementair den blinddoek van de oogen, opdat hij het schouwspel zou kunnen gadeslaan. Verschrikt greep hij zich met beide handen aan de slede vast en het snijden van de ijzige lucht belette hem schier het ademhalen.

Het schriftelijk antwoord van Izzed Pacha luidde natuurlijk even beslissend als het mondelinge.

Ik onderhield mij geruimen tijd met den marineofficier en vroeg hem of hij ook nadere bijzonderheden wist omtrent den ondergang van een pantserschip — iets wat mij om bijzondere reden ten hoogste interesseerde.

„Welk pantserschip?"

„De Podgoritza."

„De Podgoritza? Natuurlijk kan ik u daar alles van vertellen, want ikzelf was de commandant!"

Ik keek vreemd op.

„Het was een schandelijk verraad dat men jegens ons pleegde," ging hij voort, „en met alle krijgswetten in strijd. Denk eens, men heeft met mortieren op ons geschoten! Wij waren volkomen gerust en zeker van onze zaak, daar ons schip gepantserd was en al uw bommen als hazelnoten op ons afstuitten. Het was den zesden November en, zooals gij weet, is Rahova den zevenden gevallen. Welnu, wij hadden het bevel ontvangen de bestorming van Rahova te verhinderen, de stad te ontzetten en de verbinding met den linkeroever af te snijden."

„Ja daar hadden wij van gehoord."

„Wij zitten volkomen rustig aan het ontbijt en onze manschappen evenzoo, en denken: Schiet maar toe, gij daarbuiten! Doch opeens komt daar een bom over het verdek aangevlogen, slaat een groot gat midden door onze eettafel heen en begraaft zich in de kiel waar zij ontploft. Voordat wij den tijd hadden adem te halen of elkander aan te zien, stroomde het water door het gat naar binnen, in anderhalve minuut was de Podgoritza gezonken en in de diepte verdwenen, en velen onzer met haar; slechts enkelen konden met mij hun leven redden. Een laaghartig verraad was het! Met mortieren!"

Ik nam glimlachend mijn muts af: „Ik ben u te dankbaarder voor uw verhaal, daar ikzelf de uitvinder der mortieren ben geweest. Voordat ik de reede van Toulon verliet, had ik de beschrijving van het schip gelezen en wist dat het verdek van hout was en ongepantserd. Ik zwoer dat gij niet naar Rahova zoudt varen en deed 64 vergeefsche schoten met mijn mortieren. Bij het 65ste zag ik het schip voor mijn oogen zinken, doch mijn benijders hebben beweerd dat gij het

zelf hadt laten zinken en mijn bommen er niets mede te maken hadden. Ik ben u zeer verplicht voor uwe mededeeling!"

Met strakken blik hoorde de Turk mij aan, maar toen ik met spreken ophield, gaf hij mij een vuistslag tegen de borst, als wilde hij mij ter aarde werpen, en stiet in zijn taal woorden uit, die sterk op een vloek geleken. Ik had moeite een lach te weerhouden.

Daar wij veel te weinig troepen hadden om Widdin in te sluiten, moesten wij geduld oefenen, totdat Plewna gevallen was. Er volgden dus verscheidene dagen van algeheele stilte en geweldigen honger, want de levensmiddelen werden steeds schaarscher. Nooit zal ik die lange koude winternachten vergeten, waarin alleen de stem van den *muezzin* te Widdin, die zijn gebeden zong, helder en duidelijk over den Donau klonk.

Eindelijk, 10 September, ontvingen wij de langgewenschte tijding van Plewna's val, en thans volgde de in waarheid phantastische marsch onzer troepen naar Widdin, na een dier geweldige sneeuwstormen, zooals alleen Rusland en Rumenië ze kennen en bij een koude van twintig graden. Tegelijkertijd trokken de Turksche gevangenen, uitgeput van het lange hongerlijden, in hun dunne, onvoldoende kleeding naar Nicopolis en bezaaiden met hun lijken den weg van Plewna langs den Donau. En toen de overige tienduizend ongelukkigen te Nicopolis aankwamen, was er geen brood voor de uitgehongerden aanwezig en kon eerst den volgenden dag een stoombarkas zich door het drijfijs een weg banen om de stad van levensmiddelen te voorzien.

Den negenden Januari hadden wij Widdin omsingeld, en drie dagen later besloten wij tot den storm om den ijzeren gordel al nauwer en nauwer toe te halen. Het tweede en derde regiment infanterie bestormde de redoute van Swardau — een aanval die tot de wreedste, bloedigste episoden van den veldtocht behoorde. Men schonk geen genade. Wij vonden in de redoute 400 Turken, allen met bajonetten doorstoken, in rijen naast elkander liggen. Het was een vreeselijke aanblik.

Denzelfden dag openden wij opnieuw het vuur op Widdin en dit hield twaalf dagen en dertien nachten aan, bij een koude van 23 graden. Wij spaarden zooveel mogelijk het Bulgaarsche kwartier en schoten aanhoudend op het Turksche, totdat den

18den Januari eene geweldige vlam omhoog steeg. Wij hadden een groote moskee in brand geschoten, waar de gansche voorraad graan van het leger lag opgestapeld. Weldra deelde zich de brand aan de omliggende huizen mede. Het was een vlammenzee, die aan de overzijde van den Donau, in Poiana, op twee en twintig kilometer afstand van Widdin, alles verlichtte of het klaarheldere dag was, zoodat de bewoners uit hun bedden sprongen en schreeuwden: „Poiana staat in brand!" Het was een schouwspel, dat nimmer uit het geheugen kan gaan: die vuurgloed, waarvan de reusachtige afmetingen mijlen ver de sneeuw verlichtten; en op den voorgrond de manschappen duidelijk zichtbaar, onvermoeid werkzaam om het vuur van den aan het brandende kwartier belendenden kruittoren af te wenden, en inmiddels zonder ophouden door ons beschoten wordend. Daartoe gebruikten wij granaten, die in de lucht ontploften en een regen van kogels op hen deden neerdalen. Bij elk dier schoten werd de gloed nog sterker; het was een vlam in de vlam, onmiddellijk gevolgd door een hartverscheurend gejammer van vrouwen- en kinderstemmen.

Wanneer een compagnie weggemaaid was, zond Izzed nieuwe manschappen een zekeren dood te gemoet.

En hoog boven dit alles stond de maan rustig aan het uitspansel en baadde al wat niet door den vuurgloed verlicht was in haar zilveren glans.

De matrozen mijner batterij liet ik om beurten slapen. Ik zelf ben twaalf nachten achtereen opgebleven en was zoo vermoeid, dat ik telkens, na „vuur" te hebben gecommandeerd, dadelijk weer insliep, zoodat ik het schot niet hoorde, dat toch, de hemel weet het, geweld genoeg maakte. Een mijner lieden moest mij op mijn bevel met ribbestooten wakker maken om het volgende commando te geven. Mondvoorraad was er niet veel meer voorhanden, alleen een weinig oneetbaar harde beschuit en een groot stuk spek, dat voor al de manschappen voor verscheidene dagen toereikend moest wezen, maar niet toereikend was. Wij behielpen ons op de volgende wijze: onze beschuit wreven wij tegen het spek en wikkelden die vervolgens in sneeuw, welke wij tusschen de handen lieten smelten; zoodoende werd de beschuit weeker en had zij ook eenigszins den aangenamen smaak van het spek behouden. Mijne manschappen hielden zich uitnemend. Ik wist bij ervaring, dat het beproefde mannen waren op wie ik rekenen kon.

Toen wij nog uit Calafat Widdin beschoten, waren twee hunner met het laden der kanonnen bezig; zij hadden juist met ijzeren haken een bom opgeheven en die in den metalen mond laten glijden, toen een Turksche bom over de verschansing kwam aangevlogen, op anderhalven meter van den vuurmond nederviel en daar sissend en loeiend als een tol in het rond draaide. Het was een allergevaarlijkst oogenblik; indien een kleine vonk ons kanon trof, zou het in de lucht springen! „Marin!" riep ik in mijn angst, en de wakkere marinier wierp zich zonder aarzelen met zijn geheele lichaam voor de monding van het kanon. In de volgende seconde ontplofte de bom, hulde hem en ons in rook en vlammen, maar als door een wonder werd hij door geen enkelen splinter getroffen. Nooit heb ik koelbloediger mensch gezien; hij is dan ook gedecoreerd geworden.

Toch herinner ik mij van zekeren Calarasch, hoewel in een ander opzicht, ook een treffend voorbeeld van koelbloedigheid: Het was nog in den zomer, de hitte was ondraaglijk, en koel en verleidelijk stroomde de Donau aan onze voeten. Plotseling daalt mijn Calarasch naar den oever, ontkleedt zich en begint zijn kleederen te wasschen. Onmiddellijk openen de Turken een helsch vuur en onthalen hem op een regen van kogels. Wij roepen en schreeuwen hem toe terug te komen, want geen onzer waagt het hem te naderen. De man moet doof zijn, hij draait niet eens het hoofd om, gaat stilletjes met zijn bezigheid voort, en als zijn kleeren uiterst zorgvuldig gewasschen zijn, spreidt hij ze over het gras uit om te drogen. Wij schreeuwen hem nogmaals toe zich snel aan te kleeden. Maar in plaats daarvan laat de kerel zich kalm in het water glijden en gaat zich met zwemmen vermaken. Rechts en links plassen de kogels in het water; hij echter werpt zich op den rug, zwemt nog wat verder, kortom, neemt een verfrisschend bad, stijgt eindelijk uit het water, kleedt zich met het rustigste gezicht van de wereld langzaam aan en gaat eindelijk heen, zonder de geringste ijdelheid aan den dag te leggen of zich op zijn waagstuk te beroemen. Het was duidelijk, dat het in zijn oogen niets te beteekenen had.

Vier dagen en vier nachten bleef de brand te Widdin aanhouden. Den inwoners werd het treurig en angstig te moede, en een oude koopman raapte al zijn moed bijeen,

om Izzed Pacha met den wensch der bevolking in kennis te stellen. Hij had den Pacha van kind af gekend, was een vriend zijns vaders geweest, en de beide mannen hielden veel van elkander. Toen de grijsaard echter liet hooren, dat hij, uit naam der vertwijfelende inwoners hem kwam smeeken de stad over te geven, lichtte er uit Izzeds oogen een onheilspellende gloed, nog veel gevaarlijker dan die van den brand.

„Een zoodanig voorstel is voor mij een beleediging, voor u een oneer; het doet mij leed dat men mijn vriend met een dergelijke zending belast heeft, want om der bevolking te toonen hoe ik in het vervolg geneigd ben dergelijke voorstellen op te nemen, laat ik u onmiddellijk doodschieten!"

„Met Turksche gelatenheid en onderwerping liet de oude man zich, zonder een enkele klacht te uiten, tegen den muur stellen en zag de soldaten voor zich in het gelid met de geweren op hem aangelegd. Op het oogenblik echter, dat Izzed „Vuur" wilde commandeeren, wierpen zich de omstanders aan zijn voeten, smeekten hem het vonnis in te trekken en beloofden alles te zullen verdragen, zoo hij slechts den oude het leven wilde schenken. Zoo bleef het vreeselijke woord onuitgesproken en lieten de soldaten de geweren zakken.

De belegerden werden niet lang meer op de proef gesteld, want 22 Januari kwam de tijding van den wapenstilstand en zoo mocht de gansche bezetting met hare wapens aftrekken. Izzed had slechts één enkele bede, en wel dat men hem zijn paard zou laten behouden, een zeldzaam schoonen Arabischen hengst, waarop reeds menigeen een begeerigen blik had geworpen. Natuurlijk werd die wensch van den heldhaftigen vijand geëerbiedigd. De verhouding was trouwens dadelijk weer even hartelijk als te voren. Onze soldaten hielpen ijverig alles blusschen wat zij in brand hadden geschoten en de vriendschap tusschen de belegeraars en belegerden liet niets te wenschen over.

Ik trad een Turksch koffiehuis binnen, daar ik nog nooit iets van dien aard gezien had. Daar zaten de bezoekers, die hun schoenen hadden uitgetrokken, op matten op den grond en rookten hun pijpen en dronken zwarte koffie. Ik deed juist als de anderen, klapte in de handen, liet mij de hooge rijlaarzen uittrekken en koffie en narghile brengen. Weldra was ik door meer dan vijftig Turken

omringd, van wie velen zeer goed Rumeensch spraken; aan gene zijde van den Donau wordt tot aan den Balkan, en gedeeltelijk ook tot aan de Middellandsche zee, veel Rumeensch gesproken. Ik zeide hun, hoe gaarne ik de inwendige inrichting van een hunner huizen zien wilde. Dat ging echter niet.

Geen enkele vrouw was zichtbaar en de huizen waren als kleine vestingen gesloten en gegrendeld. Maar overal was aan het entresol traliewerk aangebracht en daarachter zag men schoone oogen schitteren en fonkelen. Ja, wanneer men door de straten ging, voelde men zich zelfs door dit eigenaardig soort van geschut gebombardeerd, zoodat men onwillekeurig geneigd was de gewone zijdelingsche hoofdbeweging te maken, om niet te worden getroffen.

HOE ALEXANDRI DE BALLADEN ONTDEKTE.

Wij waren allen vereenigd in de muziekzaal van Castel Pelesch met haar donker houten beschot, waarboven de schilderstukken uit Carmen Sylva's werken en de beschilderde ruiten met tafereelen uit Alexandri's sprookjes het oog boeiden. De geheimzinnige goudachtige tinten van het avondrood begonnen voor het toenemend duister te wijken, zoodat de koorstoelen langs de wanden en het orgel steeds grootere afmetingen schenen te verkrijgen. Op een dier stoelen zat de dichter met zijn fijn besneden gelaat, door Carmen Sylva en een schaar jonge meisjes omringd, allen in Rumeensche kleederdracht, in een bonte mengeling van schoonheid en kleurenpracht, deels op ouderwetsche zetels, deels op de treden der koorstoelen in schilderachtige groepen verspreid. Onder haar bevond zich ook de jonge dichteres, Helene Vacaresco, wier frisch gezichtje nog de stille vreugde over haar eerste openlijk welslagen verried. Even te voren had Livia Schubert, Bach en Händel gezongen, en de heerlijke altstem had de ruimte als met klokketonen gevuld. Nathalie liet het penseel rusten, waarmede zij in een misboek op goud schilderde. Alex, naast haar gezeten, borduurde nog ijverig aan een prachtig kerkkleed voor Curtea de Argesch en slechts van tijd tot tijd sloeg zij de fonkelende zwarte oogen op en fluisterde de een of andere guitige opmerking, die Nathalie's ernstige schoonheid met betooverende kuiltjes in kin en wangen opluisterde. Zoë's fijne

trekken teekenden zich duidelijk af op het bruine beschot, waartegen het fraaie kopje geleund lag, terwijl Catharine met Keti's glanzende bruine vlechten speelde, wier uiteinden over den grond sleepten.

Carmen Sylva las eenige van Alexandri's balladen voor, om te hooren of hem de overzetting in proza niet als een ontheiliging voorkwam, en hij had even te voren de lotgevallen van Dragomira, Benjamina en Cassandra verhaald. Allen luisterden met gespannen opmerkzaamheid; steeds dichter hadden zij zich om hem heen gedrongen, en zij vormden een bekoorlijk tafereel, al die jeugdige, bloeiende meisjeskopjes, die met schitterende oogen en in alle mogelijke houdingen den ouden heer omringden, terwijl hij met zijn verwonderlijke gave van vertellen aller aandacht in zoo hooge mate wist te boeien. Meermalen tintelde er een schalksche uitdrukking in zijn oogen, als een uitroep hem het bewijs schonk, dat hij den gewenschten indruk had teweeggebracht; en hij vertelde de jonge Rumeensche dochteren de geschiedenis hunner grootvaders, juist alsof hij sprookjes uit een vreemd land verhaalde. Hij sprak van hunne jeugdige vrijheidsdroomen, waarvoor zij in de gevangenis en in ballingschap vertoefden, wijl het hun niet vergund was een volk te zijn, en hoe zij nochtans met denzelfden moed bleven strijden en worstelen. Een blijde glans vloog over zijn gelaat, toen hij ten slotte er bijvoegde: „En heden is het bereikt en zijn wij eindelijk wat wij wezen willen!!!"

„De menschen willen niet gelooven, dat gij die gezamenlijke balladen niet zelf verdicht hebt," zeide Carmen Sylva; „niet waar, zij zijn immers aan authentieke bronnen ontleend?"

„Vertel ons dienaangaande het een en ander," riep Helena dringend, „vertel ons hoe gij ze ontdekt hebt!" Juist op dit oogenblik stroomde het electrische licht in de glazen; evenals in de sprookjes werd de ruimte vanzelf verlicht, en daar op Castel Pelesch al het licht van boven valt, is het effect tooverachtig en kwamen de fraaie zuidelijke kopjes, de rijk geborduurde stoffen en de schilderstukken aan de wanden, aldus beschenen, nog eigenaardiger uit. De dichter glimlachte en zag met welgevallen al die aandachtig luisterende gezichtjes om zich heen.

„Het zoeken naar balladen was bij mij een ware hartstocht, een soort van ziekte geworden. Er was geen berg dien ik niet beklom, om de herders te ondervragen en uit te hooren,

geen herders, die ik niet bezocht om naar de Lautari te luisteren, geen oud moedertje, dat mij niet alles vertellen en voorzingen moest wat zij wist."

„Gij kondt zeker niet altijd alles gebruiken wat gij hoordet?" vroeg Carmen Sylva.

„Natuurlijk was er steeds veel kaf onder het koren, en het was geen geringe arbeid alles te ziften, te ordenen, te rangschikken."

„Hoe vondt gij Mioritza?" vroegen verscheidene jeugdige stemmen.

„Ik wilde den Tschachlau bestijgen, maar had mijn tocht te laat aangevangen en werd zoowat halfweg door de avondschemering overvallen. Daar vond ik toevallig herders, die aan hun alpenhoren, voor hen op den grond rustend, de verwonderlijkste tonen ontlokten, waarop van de omringende bergen geantwoord werd. Vervolgens bracht een ander zijn fluit aan de lippen en blies een zachte, klagende melodie. „Kunt gij niet een lied voor mij zingen?" vroeg ik. „O, ja, zeker." En zich met een instrument, dat op een mandolijn geleek, begeleidend, zong een der herders Mioritza. Ik ging nooit zonder potlood uit, en schreef met vliegende hand de woorden op, die hem als goudkorrels onbewust van de lippen rolden. Verscheidene passages liet ik herhalen, totdat ik alles bij elkander had.

„Kent gij er nog een?"

„Neen, wij niet, maar een andere herder daar boven op dien berg daarginds, die kent een ballade: Troianus en Ducepal."

„Ik begreep dadelijk dat het Trajanus en Decebal zijn moest en liep over bergen en dalen de ballade na, maar heb die nog niet gevonden."

„Mioritza is de mooiste van allen!" riep Helene.

Een nog jeugdige gloed straalde uit de oogen des dichters.

„Ja," zeide hij, „ik ben nooit bevreesd geweest voor den dood, maar toen ik dát lied in den zak had, overviel mij plotseling de angst, dat mij een ongeluk zou overkomen, alvorens ik mijn schat in veiligheid had gebracht! De weg naar Jassy scheen mij op eens erg lang en gevaarlijk toe, en van tijd tot tijd voelde ik op mijn borst of mijn kostbaar blaadje daar wel veilig geborgen was."

Daar gaf het luiden der bel het teeken om aan tafel te gaan, en men begaf zich naar de eetzaal, waar de met groen en bloemen versierde tafel voor het avondmaal gereed stond.

De eetzaal in Castel Pelesch is bijzonder aangenaam en gezellig, met haar zware tapijten en donkere wanden en ontelbare lichtdroppelen, die van elken knop aan de zoldering afhangen en op de goudlederen behangsels der paneelen een prachtigen gloed werpen. Op tafel is geen enkel licht, dat iemand pijnlijk in de oogen schittert en het gezicht op de jonge meisjes beneemt, die zoo schoon tusschen de bloemen uitkomen. Carmen Sylva vindt eten en drinken een onuitstaanbare bezigheid, die alleen draaglijk kan worden gemaakt door bloemen en lieve gezichtjes en aangename gesprekken. Zoo liet zij ook thans haar buurman nauwelijks den tijd zijn soep te eten.

„En wanneer gij slechts fragmenten van balladen kondt vinden?" vroeg zij.

„Dan vulde ik ze aan. Bij zulk een gelegenheid is mij juist iets zeer aardigs overkomen. Stefanitza Boda had ik met veel moeite uit allerlei fragmenten samengesteld en met ongeveer twaalf ontbrekende dichtregelen aangevuld.

Op een avond voer ik op den Donau. Het was een fraaïe heldere lucht, en op het zacht kabbelende water wordt elke klank ver overgedragen. Daar zie ik aan den oever een vuurtje, en bij het vuurtje hoor ik de tonen van een viool. „Halt!" roep ik, „ik wil aan land!" Want ik had dadelijk een volkslied herkend, mijn oor was in dat opzicht verbazend geoefend. Ik vond drie soldaten en vroeg hun wat zij zongen?" „Stefanitza Boda", zeiden zij.

Reeds had ik mijn potlood gereed. „Zing dat nog eens voor mij!"

En tot mijn verrassing zong hij bijna woordelijk de twaalf versregelen, die ik er aan had toegevoegd.

„Waar hebt gij dat geleerd?" vroeg ik.

„Van mijn vader."

„Kunt gij lezen?"

„Neen, heer, dat kan ik niet."

„En uw vader, hoe heeft die het geleerd?"

„Van zijn vader."

„Ik was er niet weinig trotsch op zoo geheel in het volkslied te zijn ingewijd. Ik had een ouden Lautar; hij was blind geboren. Wanneer hij zong en aan het gedeelte kwam waar zijn held de kogels uit de wonden drukt, daarmede zijn eigen geweer laadt en zijn vijanden neerschiet, werd hij telkens door

een soort van woede aangegrepen, als wilde hij zelf de Arnauten verpletteren. Hij had een vrouw, die hij innig liefhad en door wie hij zich de wereld liet beschrijven. En wanneer ik hem vroeg wat volgens hem het schoonste op de wereld was, zeide hij zonder aarzelen: „De vrouw!"

„Denkt eens," zeide Hélène, „de Franschen willen niet toegeven, dat Ronsard van Rumeensche afkomst was. En toch zegt hij heel duidelijk: „Wij zijn afkomstig uit een land aan den Donau, verder dan Hongarije; aan de Alutha ligt mijn geboorteplaats." Verder dan Hongarije is Rumenië, en in Olto waren de beroemdste helden en zangers, de voortreffelijkste vrouwen, die den trots van Rumenië uitmaakten. Wanneer men van iemand zegt: „Hij is een Olteaan!" kan dit voor de grootste lofspraak gelden."

Dit bracht Alexandri de dagen in herinnering, toen hij in Frankrijk met het woord en de pen, gelden verzamelde voor hen, die het arme, verachte, onbekende land tot een zelfstandig bestaan wilden verheffen. Met welk een dankbare vreugde vergeleek hij dien tijd met het heden!

Het maal was afgeloopen en prachtige maneschijn lokte allen naar buiten onder de veranda. Daar beneden ruischte de Pelesch op de hoogte en klaterde een fontein tusschen de zwarte reuzendennen. De lichten van het slot schemerden door de geschilderde glazen, die nu bij nacht duidelijk van buiten te onderscheiden waren, en beneden op den weg zag men gestalten op en neer wandelen, die het feeënslot bij maanlicht zien wilden. Een weinig later keerden wij in de muziekzaal terug en Carmen Sylva besteeg het orgel om zich in het *Stabat mater* van Pergolese te verdiepen. Ten slotte werd een concert van Beethoven door Catharine en Livia op twee piano's gespeeld, en met het voornemen den volgenden morgen dezen genotvollen avond dadelijk op het papier te brengen, wandelden wij de gang door en de met Smyrnasche tapijten bedekte, gebeeldhouwde trap op, waar op de portalen drie uit hout gesneden kaboutermannetjes het licht vasthouden, de een een lantaarn, de tweede een fakkel, de derde een stuk bergkristal, waar de electrische stroom doorheen loopt. Boven in de gang begint het praten natuurlijk weer opnieuw, want op een zoo schoonen avond van elkander te scheiden, is bijna een bedrog jegens zichzelve gepleegd. Daar slaat de torenklok tien, neen zoowaar, elf uur! Goedennacht! Goeden-

nacht! Maar op zijn eigen kamer staat ieder nog lang voor het venster en blikt op het dennenwoud neer, waar de maan geheimzinnig tusschen de stammen glijdt, en luistert naar het ruischen van het water, naar den machtigen adem der natuur, wanneer over het hooggebergte de stille geurige nacht zijn sluier spreidt.

76

